MENHELY 2018

BESZÁMOLÓ A MENHELY ALAPÍTVÁNY 2018. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

IMPRESSZUM

A Menhely Alapítvány 2018. évi munkájáról szóló beszámolóban szereplő fotókat Aknai Zoltán, Csanádi Gábor, dr. Csávolszkiné Tóth Margit (OTP munkatársak), Gombai Gellért, Guba Ildikó, Horváth Kriszta, Király Edina, Lambert Attila (Új Ember), Mónus Márton, Nagy László, Naszvadi Tibor, Primuszné Sára Réka, Sipos Tünde, Steve Robson (Röhrig Géza) és Szenográdi Réka készítették.

Terv és tördelés: Primusz F. Péter; a szerzők megjelölésével feltüntetett versek és grafikák a Fedél Nélkül alkotói, a „kisszínesek” a Menhely Alapítvány munkatársainak munkája.
A borító Val Morg Fúria, avagy a kísértésből elég c. alkotása felhasználásával készült.
Köszönjük, hogy engedélyezték megjelenésüket!

Beszámolónk nem jöhetett volna létre az önkéntesen végzett kreatív munkák nélkül - hálásan köszönjük!

Nonstop hívható Diszpécser Szolgálat: + 36 1 338 4186 / 1
Székhely: 1082 Budapest, Vajdahunyad utca 3.
Levelezési cím: 1082 Budapest, Baross utca 41.
E-mail: alapitvany@menhely.hu

Weboldal:
Menhely Alapítvány: menhely.hu
Menhely Alapítvány / Fedél Nélkül: fedelnelkul.hu
Menhely Alapítvány / Első Kézből a Hajléktalanságról: menhely-ekh.hu
Közösségi oldal: facebook.com/menhely.hu
Online adományozás: adjukossze.hu/kampany/mindenkinek-legyen-otthona-1031
Adószám: 19013213-1-42
Bankszámlaszám: ING Bank 13700016-01950018
Bírósági bejegyzés: Fővárosi Ítélőtábla 01-01-0000966

13600/42
ADJUKÖSSZE.HU

*Adományozzon telefonon vagy SMS-sel: egy egység ára 500 Ft.

Kézirat lezárása: 2019. április. Minden jog fenntartva.
© Menhely Alapítvány, Budapest 2019.

002-003
A Menhely Alapítványról, Köszöntő

004-005
A Fővárosi Hajléktalanügyi Konzorcium tevékenysége

006-007
Közép-Magyarországi Regionális Diszpécser Szolgálat

008-009
Krízisautó, Speciális utcai gondozó szolgálatok

010-011
Utcai gondozó szolgálatok

012-013
„Vajda 3” Menhely - Éjjeli Menedékhely, Lábadozó Részleg, Hajléktalan Idősek Otthona, Nappali Melegedő, Csomagmegőrző, „Vajda 3” Irodalmi Kör

014-015
Práter utcai Nappali Melegedő, Incorpora - munkavállalást segítő program

016-017
Kürt utcai Nappali Centrum, Kiemelt ügyintézés, Pályamódosító Program

018-019
„Úton” - Lakhatást segítő integrációs program, Trainhouse Budapesti Tréninghét

020-021
Szakmai továbbképzés, Kézikönyv, Sarokház - lakhatási program, Oikos - Segítőház

022-023
Elmúlásunk Hamutartója, Röhrig Géza: angyalvakond

024-025
Imi nagy utazása - Ünnepi készülődés Gárdonyban

026-027
Menhely Alapítvány Módszertan, FEANTSA kutatói konferencia

028-029
Trainhouse projekt - nemzetközi együttműködés

030-032
Fedél Nélkül - Otthontalan Emberek Műhelye

033
Első Kézből a Hajléktalanságról

034-039
2018 eseményei, támogatóink, Felkai Béla-díj

040-041
2018. Év Menhelyese(i), 2018. Év Önkéntese

042-043
Önkénteseink munkája, képzési program

044
Támogatóink

A Menhely Alapítványról

A Menhely Alapítvány 1989-ben jött létre Budapesten, az első olyan független, világi szervezetként, melynek célja a fedél nélkül élő emberek segítése, helyzetük megváltoztatása, a hajléktalanságból fakadó hátrányok, ártalmak csökkentése, enyhítése, valamint a hajléktalanság helyzetébe kerülés megakadályozása és megelőzése. Megalakulásunk óta folyamatosan bővítjük szolgáltatásaink körét, és különböző modellprogramok, kísérleti projektek, prevenciós programok megvalósításával igyekszünk csökkenteni a rászorulók számát.

Meggyőződésünk, hogy a közvetlen segítségnyújtás is csak összefogással, a különböző szervezetek és emberek együttműködésével lehet eredményes. Az alapítvány jelentős szerepet vállal a hajléktalanellátó szervezetek, illetve egyéb társszervezetek szakmai együttműködésének összehangolásában, a különböző tevékenységek mindennapi koordinálásában.

Hangsúlyozottan fontosnak tekintjük a hajléktalanság helyzetébe került, vagy e helyzet veszélyében élő emberek méltóságának tiszteletben tartását, autonóm és felelős döntési lehetőségeik méltányos elismerését, érdekeik kifejezését és védelmét.

Elsődleges feladatunkon, az otthontalan emberek közvetlen ellátásán túl, próbálunk enyhíteni a hozzájuk kapcsolódó előítéleteken. Ebben a törekvésünkben nélkülözhetetlenek önkéntes segítőink, hiszen sok programunk csak lelkes és odaadó részvételükkel valósulhat meg.

A MENHELY ALAPÍTVÁNY MŰKÖDTET

- éjjeli menedékhelyet, a krízisidőszakban lábadozó férőhelyekkel,
- három nappali melegedőt, mellettük szociális információs irodákat,
- 24 órás Diszpécser Szolgálatot,
- négy utcai gondozó szolgálatot, Krízisautót, és speciális utcai szolgálatokat,
- ingyenes jogsegély-szolgálatot,
- álláskereső irodát, amely az elhelyezkedésen túl a munkahely megtartásában is segít,
- csomagmegőrzőt,
- támogatott lakhatást komplex szociális segítségnyújtással,

Továbbá:

- szervezi és lebonyolítja (több társintézménnyel közösen) a „Február Harmadika” kutatást, és közzéteszi annak eredményeit
- kiadja a „Fedél Nélkül” utcalapot, mely hajléktalan művészeknek nyújt megjelenési lehetőséget, elősegíti a lap terjesztőinek megélhetését,
- kiadóként és művészeti programgazdaként otthontalan alkotókat és műveiket népszerűsíti,
- társadalmi érzékenyítő programokat szervez „Első Kézből a Hajléktalanságról” gyűjtőnéven.

Koordinálja és szervezi:

- a „Közterület Helyett Emberibb Körülményeket” programot: a Főváros 2011-ben elfogadott ellátási koncepciója szerint a közterületen élő hajléktalanok számára fenntartott szállásférőhelyekhez kiegészítő finanszírozást biztosít,
- a téli krízisidőszak fővárosi ellátását, melynek keretében Krízisautót és speciális utcai szolgálatot tart fent, valamint finanszírozza a főváros által biztosított keretből e szolgálatokat,
- a különböző szakmai fórumokat nem csak a fővárosi, hanem a Közép-magyarországi Régió szociális munkásai, valamint az összes régió diszpécser szolgálatai számára,
- megállapodások, stratégiai együttműködési lehetőségek kidolgozását az ellátórendszer szereplői között, valamint a hatóságokkal, rendőri szervekkel, közterület-felügyeletekkel, a rászorulókkal történő emberséges bánásmód érdekében,
- különböző lakhatást és munkavállalást támogató és érdekérvényesítő programok lebonyolítását.

Barta József: Tengermélyén

Kedves Olvasó!

Köszöntjük Önt a 29 éves Menhely Alapítvány immár 21. alkalommal megjelenő színes, éves beszámolójával! E néhány oldallal szeretnénk képet adni arról, mivel foglalkozunk, mi történt velünk az elmúlt évben. Azoknak szól ez a kiadvány, akik kíváncsiak ránk, vagy éppen hasonló területen dolgoznak, vagy akik most tanulják a segítő szakmát, és azoknak is, akik egyáltalán nem tudják, milyen ez a világ, akik értik, hogy miért van ránk szükség, és persze mindazoknak is, akik ezt el sem tudják képzelni. A munka, amit végzünk, nem csak a rászoruló embereknek és nekünk, a velük és értük dolgozóknak fontos, hanem azoknak is, akik akár kívülálló szemlélőként időről-időre követnek minket, és másoknak, akik erről az egészről nem is tudnak semmit.

Aktív városi kerékpárosként az a benyomása alakulhat ki az embernek, hogy a jelenlegi hajléktalanellátórendszer keretei között dolgozni olyan, mint Budapesten kerékpározni. Egészen jól kiépített kerékpárút-hálózat áll rendelkezésre. Bizonyos helyeken. Ezeken jól lehet haladni, hacsak nem jön közbe valami. Egy apró-cseprő akadály, parkoló autó, figyelmetlen gyalogosok, és autósok, hosszú pórázra engedett kutyák, hiányos útburkolat, útszűkület... stb. Ahol végre nincs nehezítő körülmény, ott a többi, jellemzően gyorsabb és robusztusabb jármű között kell eljutni a célunkig. Ilyen viszontagságok mellett csak a legkitartóbbak használják kerékpárjukat mindennapos közlekedésre. A hajléktalanellátásban dolgozni éppen ilyen kalandos manapság. Sűrűn változó jogszabályi környezet, rendelet-, és törvénymódosítások, mi több, alaptörvény-módosítások gondoskodnak arról, hogy figyelmünk ne lankadjon. A központi régiós források hiányában lassan, de biztosan romló állapotú épületekben, kopottabb tárgyi környezetben kell egyre kreatívabbnak lenni, hogy valami kicsi pluszt még tudjanak nyújtani az ellátó helyek az utca kövéhez képest. Ehhez a munkához rendkívüli kitartásra és odaadásra van szükség, hiszen egyre kevesebben vagyunk, maradunk meg segítőnek. Mi így is tántoríthatatlanul szeretnénk tovább csinálni, amit közel 30 éve elkezdtünk, és mindig találunk valami új feladatot, mely megerősít minket.

A Menhely Alapítvány elsőként hozott létre hajléktalan emberek számára egyéni esetkezelésen alapuló gondozási központot, értelmes időtöltésre lehetőséget kínáló nappali melegedőt, 24 órában működő Diszpécser Szolgálatot, ingyenes jogvédő szolgálatot, valamint az idős hajléktalan emberek számára tartós elhelyezést biztosító otthont. Alapítványunk a kiadója az ország első utcalapjának, a Fedél Nélkül újságnak. Különféle alternatív programokat valósítunk meg, hogy az álláskeresők jó eséllyel induljanak el a munkaerőpiacon, és ha már van jövedelmük, akkor egy magasabb szintű lakhatást biztosítsanak maguknak. 2011 óta a Budapesti Hajléktalanügyi Konzorcium keretében fővárosi támogatást közvetítünk a helyi hajléktalanellátó szervezetek számára.

A BMSZKI partnereként aktív részesei lehettünk egy nemzetközi projektnek, melyben angol, cseh, finn, spanyol hajléktalanellátó szervezetekkel közösen, az Erasmus+ program keretében dolgozhattunk együtt, inspirálódhattunk és tanulhattunk egymástól.

Tudjuk, hogy az elfogadáshoz, a toleranciához a megismerésen keresztül vezet az út, ezért fontosnak tartjuk, hogy a hajléktalan emberek sorsára, a velük végzett sokszínű szociális munkára minél szélesebb körben hívjuk fel a figyelmet. A társadalmi érzékenyítő programjaink segítségével célunk a hajléktalanság árnyaltabb bemutatása. Ebben a munkánkban élenjár a Fedél Nélkül utcalap, mely 2018-ban ünnepelte fennállásának negyedszázados megszületését, és e tény, a jelenlegi média-állapotokat figyelembe véve komoly, elismerésre méltó teljesítmény.

Hálás köszönet illeti támogatóinkat, adományozóinkat, a velünk dolgozó minden egyes önkéntest, akik odaadó munkájukkal, a Menhely Alapítvány által képviselt ügyek melletti elkötelezettségükkel újra és újra megerősítik a civil társadalom segítőkészségébe vetett hitünket. Mi 2018-ben is azon dolgoztunk, hogy ismét néhány lépéssel közelebb kerüljünk alapítványunk alapvető céljához: Mindenkinek legyen otthona! - egy lakásban, egy településen, egy hazában.

Aknai Zoltán
igazgató

Vannak, akik nem eladók,
És hitüket belül hordják,
Nem látszik a gyöngy a sárban,
Mégis övék az ország.

Földes László „Hobo”

A Fővárosi Hajléktalanügyi Konzorcium tevékenysége

A Fővárosi Önkormányzat támogatásának köszönhetően két támogatást közvetítő (gesztor) szervezet, a Menhely Alapítvány és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület által létrehozott konzorcium 2018-ban is folytathatta tevékenységét a budapesti hajléktalanellátás összehangolt és hatékony működésének érdekében.
A konzorcium elsődleges célja, hogy a közterületen élő hajléktalan emberek minél nagyobb számban vegyék igénybe a különböző szállástípusok nyújtotta elhelyezési lehetőségeket, így minél kevesebb hajléktalan ember kényszerüljön utcán vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségekben élni. A konzorcium a fővárosban hajléktalanellátást végző szervezetek többségének bevonásával, az intézmények működését hangolja össze úgy, hogy egymás tevékenységét erősítve, a felmerülő igényekhez rugalmasan alkalmazkodva tudják szolgáltatásaikat biztosítani. Ennek érdekében a konzorcium tagjai véleményezhetik, értékelhetik a gesztor szervezetek döntéseit, és javaslatokat tehetnek az ellátás továbbfejlesztésének főbb irányaira és kapacitásaira vonatkozóan.

A KONZORCIUM TEVÉKENYSÉGEI:

I. Diszpécser Szolgálat működtetése

A Közép-magyarországi Regionális Diszpécser Szolgálat feladatait minisztériumi kijelölés alapján látja el a Menhely Alapítvány. A kijelöléshez garantált központi finanszírozás nem kapcsolódik, ezért működésünket a jövőben is egyéb forrásokból, így részben a konzorciumi forrásból biztosítjuk. A Diszpécser Szolgálat 24 órában telefonos információs szolgálatot működtet, egyik legfontosabb feladata a telefonos megkeresések, az utcai bejelentések fogadása, a krízishelyzetek azonnali elhárítása. Ezen túl gyűjti, és szerkesztett formában közli az ellátással kapcsolatos információkat, szervezi és koordinálja az utcai szolgálatok működését, szakmai fórumokat szervez, valamint figyelemmel kíséri a konzorciumban résztvevő szervezetek vállalásainak teljesülését.

II. Krízisautók, speciális utcai szolgálatok működtetése

A krízisautók és speciális utcai szolgálatok működésének célja, hogy napi 24 órában Budapest és Pest megye területén krízishelyzetbe kerülő fedél nélkül élőkhöz olyan képzett és tapasztalt szociális munkások jussanak el, akik képesek egyéni szükségletekre reagáló, adekvát szakmai segítséget nyújtani. A krízishelyzetek megoldásán túl a szolgáltatás közvetett célja csökkenteni a közterületen élők számát azzal, hogy a fedél nélkül élő embereket különféle szociális ellátásokhoz, és a számukra szükséges szociális intézmények igénybevételéhez segíti. A feladatot 2018-ban a két gesztor mellett 5 másik szervezet - a BMSZKI, a Keresztény Advent Közösség, a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség, az Utcafront Menedék Hajléktalan Személyek és Szenvedélybetegek Integrált Intézménye, valamint a Magyar Vöröskereszt - látta el.

III. Első Befogadó Szálláshelyek működtetése

A konzorcium keretében, a Menhely Alapítvány koordinációja mellett 2018-ban több hajléktalan-ellátó szervezet működtetett ún. első befogadó férőhelyeket közterületen élő hajléktalan emberek számára. A program célja, hogy a szállások olyan fedél nélkül élő emberek számára is elérhetővé váljanak, akik korábban valamilyen oknál fogva nem vették igénybe azokat, illetve ún. külső férőhelyeken, azaz albérletekben, munkásszállásokon lakhassanak azok, akik jövedelme, motivációja elegendő ehhez.

Ennek érdekében a szállásokat működtető szervezetek vállalják, hogy intézményeiket a tartósan utcán élők igényeihez alakítják, és speciális szolgáltatásokat nyújtanak számukra: nem szabnak feltételeket a bekerülést illetően, alkalmazkodnak az utcán élők különleges igényeihez (például lehetővé teszik a páros elhelyezést), és személyre szabott támogatást nyújtanak számukra.

A fenti cél érdekében 2018-ban a Menhely Alapítvány 11 szervezettel kötött szerződést szállásférőhelyek kiegészítő támogatására. A szerződött partnerek meglévő kapacitásaik terhére olyan férőhelyeket alakítottak ki és működtettek, melyek elsődleges célja a tartósan utcán élő hajléktalan emberek befogadása. A férőhelyekre utcai szolgálatok közvetítésével lehet bekerülni.

A befogadó férőhelyeken túl azok számára, akik képesek az önálló lakhatásra, lakhatási támogatást nyújt a konzorcium, mely munkásszállók vagy albérletek díjára használható fel. A támogatásban olyan emberek részesülnek, akik rendszeres jövedelemmel rendelkeznek, önerőt tudnak vállalni a támogatás mellett, és vélhetően a program lejárta után is képesek lesznek a bérleményben maradni. A pénzbeli támogatás mellett szociális munkás kíséri végig a támogatott embereket a program ideje alatt, annak érdekében, hogy a résztvevők segítséget kapjanak mindennapi ügyeik intézéséhez.

A 2018. április 1-től kezdődő időszakban a korábbi tapasztalatokat, és a szervezetek javaslatait figyelembe véve az ellátás hatékonyságát növelő változtatások történtek a programban. A befogadó férőhelyek - eltérő összegű finanszírozás mellett - működtethetők alacsony küszöbbel, illetve komplex, egyéni igényekre épülő szolgáltatásokkal is. A speciális igényekkel rendelkező (pl. kerekesszékes, pszichiátriai beteg, szenvedélybeteg, önellátásra csak korlátozottan képes) ügyfelekre magasabb támogatási

Fővárosi támogatással működő krízisautók, speciális utcai gondozó szolgálatok 2017-2018. (Konzorcium működésének X. és XI. szakasza)

Szervezet	Szolgáltatás típusa	Szerződött összeg
Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség	Krízisautó	1 365 000 Ft
Keresztény Advent Közösség	krízisautó és speciális utcai szolgálat	2 345 000 Ft
Magyar Vöröskereszt	krízisautó és speciális utcai szolgálat	2 630 000 Ft
Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei	krízisautó és speciális utcai szolgálat	3 240 000 Ft
Utcafront Menedék Hajléktalan Személyek és Szenvedélybetegek Integrált Intézménye	krízisautó	5 160 000 Ft
Menhely Alapítvánnyal szerződött összesen:		14 740 000 Ft

összeg fordítható, és elvárás a partnerszervezetekkel szemben, hogy ennek egy részét mindenképpen az ellátottak személyes szükségleteinek kielégítésére fordítsák.

A Fővárosi Hajléktalanügyi Konzorcium 2011-es megalakulása óta több mint 7 ezer, utcán élő hajléktalan személyt regisztráltak az ellátó szervezetek a programba. A 2018. január 1. és december 31. közötti időszakban napi átlagban 420 fő vette igénybe a konzorcium szállásnyújtó szolgáltatásait, azaz ennyivel kevesebb hajléktalan ember töltötte közterületen éjszakáit a fővárosban.

2018-ban a két gesztor szervezet, az előző évi tapasztalatokat felhasználva újfent pályázatot írt ki szociális munkások számára a Közterület Helyett Emberibb Körülményeket (KHEK) program keretében. Ezzel továbbra is a speciális elhelyezési igényekkel rendelkező, alternatív megoldásokat igénylő, nehezen motiválható ügyfeleik elhelyezéséhez kérhettek támogatást segítőik. Újdonság volt a kiírásban, hogy a korábbi, legalább 6 havi utógondozást igénylő, részletesen kidolgozott gondozási tervek mellett már egyszeri támogatásokra is lehetett kérelmet benyújtani.

2018-ban 21 pályázat érkezett, és 38 ember számára nyújtottunk segítséget. A 10 egyszeri támogatást kérő program keretében például albérletbe, munkásszállóra, átmeneti szállóra költözést, műtét utáni rehabilitációt, szemüveg, gyógyászati segédeszközök, tűzifa beszerzését támogattuk.
A 11 részletes gondozási terv esetében szakképzéshez, jogosítvány megszerzéséhez, családegyesítéshez, saját ingatlan lakhatóvá tételéhez, saját ingatlan akadálymentesítéséhez, rehabilitációs intézményben történő elhelyezést támogattuk.

Tanulságok - további szakmai teendők

A konzorciumi működés egyfelől lehetőséget ad arra, hogy egyértelműen megfogalmazott cél, illetve szakmai és társadalmi elvárás irányába mozduljanak el a szereplők: a közterületen élésnél emberibb körülményeket biztosítsanak. Másfelől új nézőpontot, finanszírozási mechanizmust alakított ki, amely megköveteli az ellátóktól a szakmai megújulást, a korábbinál hatékonyabb működést. Mérhető és megkérdőjelezhetetlen eredményeket értünk el abban, hogy közterület helyett emberibb körülményeket biztosítsunk hajléktalan embertársainknak. Ez a finanszírozási forma, és a hozzá kapcsolódó szakmai elvárások a szerződött partnereket a korábbinál szorosabb együttműködésre, valamint szemléletváltásra, és új módszerek bevezetésére késztették.
Az elmúlt egy évben a korábbinál még célzottabban törekedtünk arra, hogy azok, akik rossz állapotukból kifolyólag nehezen alkalmazkodnak az intézmények elvárásaihoz, kiemelt figyelmet, és minden szükséges eszközt megkapjanak ahhoz, hogy ne az utca legyen az otthonuk.
A Fővárosi Hajléktalanügyi Konzorcium a vállalt feladatait 2018-ban is teljesítette. Bízunk abban, hogy a Fővárosi Önkormányzat továbbra is támogatni fogja a programot, hiszen a tapasztalatok és a számok azt mutatják, hogy a közterületeken élő hajléktalan emberek számára nélkülözhetetlen segítséget nyújt mind a szállásnyújtó, mind a krízishelyzetek kezelését célzó szolgáltatásaival.

„Vajda 3" Éjszakai Szállás

A Fővárosi Önkormányzat és a Menhely Alapítvány között kötött szerződések alapján
2018. január 1. és 2018.december 31. között finanszírozott első befogadó férőhelyek

Szervezet	teljesített vendégéjszakák száma (db)	támogatás összege (Ft)
Magyar Vöröskereszt	47 590	28 545 000
Hajléktalanokért Közalapítvány	26 359	16 716 000
Baptista Integrációs Központ	9 845	7 521 000
Twist Olivér Alapítvány	7 063	6 588 000
Rés Szociális és Kulturális Alapítvány	8 104	5 651 000
Kiút Egyesület	2 914	4 224 000
Utcáról Lakásba Egyesület	1 464	2 733 000
Tiszta Forrás Alapítvány	2 400	2 306 000
Misszió Alapítvány	6 955	4 436 000
BMSZKI	31 901	25 148 000
Menedékház Alapítvány	8 775	5 137 000
Mindösszesen:	153 370	109 005 000

Közép-magyarországi Regionális Diszpécser Szolgálat

A Menhely Alapítvány Diszpécser Szolgálatának feladata, hogy a folyamatosan fejlődő, változó budapesti és Pest megyei szociális ellátórendszer működéséről információkat gyűjtsön, rendszerezzen, közvetítsen, és koordinációs tevékenységével segítsen a meglévő lehetőségek minél optimálisabb kihasználásában mind az igénybe vevő rászorulóknak, mind a rajtuk segíteni akaró szakembereknek, mind a laikus érdeklődőknek.

KOORDINÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEK:

A regionális diszpécserszolgálatok tevékenységének koordinációja. 2018-ban négy új vidéki munkatársat tanítottunk be, 9 megbeszélést szerveztünk a diszpécserszolgálatok számára, a tavaszi, nyári hónapokban pedig 5 vidéki szolgálat hívásait fogadtuk éjszaka és hétvégén, 1 szolgálatét pedig csak hétvégén.

Az éjjeli menedékhelyek tevékenységének koordinációja. Havonta megbeszéléseket szervezünk munkatársaik számára. 2018-ban 10 alkalommal tartottuk meg az Éjjeli Menedékhelyek Szakmai Fórumát. A találkozókra minden alkalommal más intézményben került sor, ezzel is segítve az intézményközi kapcsolatok kiépülését. A megbeszéléseken vesznek részt az ugyancsak általunk koordinált első befogadó intézmények munkatársai is.

Szervezések, megmozdulások, adatgyűjtések. 2018 februárjában változott az 1/2000-es SzCsM rendelet utcai gondozó szolgálatokra vonatkozó szabályozása, lehetővé téve, hogy az azonos, illetve szomszédos ellátási területeken működő szolgátatok működési idejüket elcsúsztassák, és a téli időszakban az eddig kötelező 18-22 óráig tartó működési időben csak az egyik szolgálat lásson el ügyeletet a teljes területen. A rugalmasabb szabályozás jelentősen növeli a szolgáltatás hatékonyságát, így az utcai szolgálatokkal 2018 nyarán megkötött megállapodásokban törekedtünk minél teljesebb körű alkalmazására.

2018-ban a Hajléktalanokért Közalapítvány pályázati felhívásához kapcsolódó Együttműködési Szándéknyilatkozatot a koratavaszi benyújtási határidő miatt nem tudtuk elkészíteni. Viszont ősszel összeállítottuk a dokumentum „vörös riasztás" fejezetét, mely azokat a hajléktalanellátó szervezetek által önként vállalt feladatokat, szolgáltatásokat tartalmazza, melyek nélkülözhetetlenek rendkívüli időjárási körülmények esetén. Az együttműködés fontos eleme, hogy a „túlélési pontok" listája nyilvános, és igyekszünk is minél több helyen nyilvánosságra hozni (weboldalunkon, a közösségi médiában és a diszpécserportálon), azt kérve minden segíteni szándékozótól, hogy ezekre a helyekre vigye/küldje a rászorulókat, miközben az intézmények azt vállalják, hogy a riasztás alatt minden hozzájuk fordulót feltétel nélkül befogadnak. Ennek a rendszernek előnye, hogy az elhelyezések nincsenek a diszpécser szolgálathoz kötve, így az teljes energiával tud az utcán lévő emberekkel kapcsolatos jelzésekkel foglalkozni. 2018/2019 telén 21 budapesti és Pest megyei szervezet vállalta a koordinált kríziskezelésben való közreműködést.

Ősszel a Felkai Béla-díj szervezésével is foglalkoztunk, felhívásunkra az otthontalan emberek az ország minden részéről küldték szociális segítőjükről szóló jelöléseiket. A díjról kiemelt írásunk olvasható beszámolónk 39. oldalán.

Az utcai gondozó szolgálatok, speciális utcai gondozó szolgálatok, Krízisautók tevékenységének koordinálása. A Közép-magyarországi régióban 2018-ban 53 utcai gondozó szolgálat, 4 speciális utcai gondozó szolgálat és 3 krízisautó működött. Ezekkel a szolgálatokkal mindennapos az együttműködésünk, emellett fontosnak tartjuk, hogy legyen mód a rendszeres személyes találkozásra, a tapasztalatok, az esetleg felmerülő problémák, konfliktusok megbeszélésére. Erre biztosít lehetőséget havonta egy alkalommal az Utcai Gondozó Szolgálatok Szakmai Fóruma.
Egy kicsit más problémákkal küzdenek a Közép-magyarországi régióban működő krízisautók, speciális utcai gondozó szolgálatok, így számukra októbertől áprilisig ugyancsak havonta egy alkalommal külön megbeszélést szervezünk.
Ennek a két rendszeres találkozónak a munkáját egészíti ki az intézményközi esetmegbeszélő csoport működtetése, mely közös szakmai normák kialakulását is segíti.
2018-ban összesen 28 különböző találkozót szerveztünk utcai szociális munkások számára.

INFORMÁCIÓGYŰJTÉS, -KÖZVETÍTÉS:

Az üres férőhelyek, kapacitások nyilvántartása a Közép-magyarországi régióban. A budapesti éjjeli menedékhelyek kihasználtságát két esti időpontban és reggel kérdezzük. A helyek függvényében irányítjuk a szállás nélküli embereket a kevésbé telített intézményekbe. Az adatok rögzítjük, illetve összesítjük a régiókban működő telefonszolgálatok adataival, így minden nap teljes adatbázisunk van a Magyarországon működő összes éjjeli menedékhely előző éjszakai kihasználtságáról.

A működési problémák, ellátási zavarok, hiányok felderítése, jelzése. Összesítjük, elemezzük, értékeljük a telefonszolgálatok által gyűjtött statisztikai adatokat, információkat, ezek eredményeit visszacsatoljuk az ellátó szervezetekhez, a döntéshozókhoz, és használjuk saját ellátórendszerünk fejlesztéséhez. Ilyen évek óta folyamatosan jelzett probléma például az, hogy bizonyos éjjeli menedékhelyek csak az adott településen lakcímmel rendelkezőket hajlandók elhelyezni, vagy, hogy az intézményekből való kitiltásoknak semmiféle szabályozása nincs, így az egyes intézmények gyakorlata nagyon eltér egymástól.

Az intézményrendszer szolgáltatásaival kapcsolatos információk gyűjtése, feldolgozása, közreadása. Jelenleg több mint 750 intézmény adatait tüntetjük fel kiadványainkban, ezek „A fővárosi hajléktalanellátó intézmények," a „Pest megyei hajléktalanellátó intézmények" és az „Anyaotthonok, családos szállók" elnevezésű füzetek. Tavaly a fővárosi kiadványunkat havonta, másik két füzetünket negyedévente aktualizáltuk, és juttattuk el összesen 300 intézményhez.

„Keresik"-szolgáltatás üzemeltetése. Az otthontalan emberek elérése érdekében a regionális szolgálatok együttműködésével országos üzenetközvetítő rendszert működtetünk. Ezzel a szolgáltatással kapcsolatban tavaly 309 telefonhívás érkezett ügyeleteseinkhez, de nagyon sok megkeresés érkezik levélben, faxon, e-mailben is. 2018-ban 208 embert kerestünk, és az üzenetek 20%-át sikerült átadnunk.

Az utcai bejelentések fogadása. Napi 24 órában várjuk a fedél nélkül élők, az érdekükben telefonáló szakemberek, valamint a lakosság hívásait kritikus helyzetbe került hajléktalan emberekkel kapcsolatban. E helyzetek megoldásában együttműködünk az utcai szociális munkásokkal, krízisautókkal, szükség esetén fertőtlenítést, orvosi vizsgálatot szervezünk, illetve elhelyezést biztosítunk az éjjeli menedékhelyeken. Nyilvántartjuk a lábadozó férőhelyeken elhelyezett emberek névsorát, így egyrészt látjuk a szabad kapacitásokat, másrészt tudjuk jelezni az

utcai gondozó szolgálatoknak, ha az általuk beszállított ember elhagyta az intézményt. Működő munkakapcsolatunk van a fedél nélkül élők problémájával rendszeresen találkozó egyéb szervezetekkel is (mentőszolgálat, rendőrség, közterület-felügyelet stb.). 2018-ban összesen 3467, közterületen krízishelyzetbe került hajléktalan emberre vonatkozó bejelentés érkezett Szolgálatunkhoz.

2017/2018 tele jóval melegebb volt az átlagosnál, csak február végén, március elején volt néhány napig hideg, Budapesten csak 2-3 éjszakán át volt -10 foknál hidegebb. Ugyan kilenc napig ki volt adva a „vörös kód", és a Közép-magyarországi régióra mi is kiadtuk a „vörös riasztást", de a beérkező hívások száma meg sem közelítette az előző évit. Ebben az időszakban a legtöbb, 196 hívás február 27-én érkezett hozzánk. Februárban 2054, márciusban 1513 telefonhívást kapott szolgálatunk. A vörös kódos időszak átlagos hívásszáma 147 hívás/nap volt.
2018 az első olyan év, amikor a speciális utcai gondozó szolgálatok működése a tavaszi-nyári időszakban sem szünetelt. A Fővárosi Önkormányzat támogatásának köszönhetően a heti három estén már eddig is működő Krízisautó mellett a maradék négy napon a BMSZKI, a KERAK, a MET és az MVK közreműködésével tudjuk biztosítani a szolgáltatást a 19-01 óráig terjedő időszakban.

Az őszi hónapok a szabálysértési törvény október 15-ei hatályba lépésével kapcsolatos felkészülés jegyében teltek. Maga a megvalósítás a vártnál jóval kevesebb feladatot adott számunkra. A BRFK összesen 9 alkalommal kérte segítségünket a 178/2018. Korm. rendelet 2. § 2. bekezdésének megfelelően olyan emberek elhelyezésében, akik saját erejükből nem tudták elhagyni a közterületet.

Ennél sokkal nagyobb problémákat okoztak a közvetett hatások: a stabil helyüket elhagyó rossz állapotú emberek felkutatása, megfelelő ellátáshoz juttatása, az agresszív, az intézkedések elmaradását rajtunk számonkérő telefonálók kezelése stb. Kifejezetten komoly kihívást jelentett az OMSZ által létrehozott Gondoskodó Szolgálat tevékenységének koordinálása is. Ezeknek az autóknak az lett volna a célja, hogy a kapacitáshiány esetén szociális intézménybe szállítsa az egészségügyi ellátást nem igénylő rászorulókat - azonban nem volt kapacitáshiány. Ennek ellenére a Gondoskodó Szolgálat működött, és olyan embereket szállított, akiket az utcai szolgálatok, krízisautók is el tudtak volna szállítani. Nagyon sok problémát okozott, hogy munkatársaik nem ismerték a szociális ellátórendszert, illetve, hogy az esetek többségében mindenféle egyeztetés nélkül szállították az intézményekbe a rászorulókat, miközben abban sem volt minden esetben konszenzus a szociális és egészségügyi szakemberek között, hogy az adott ügyfélnek szüksége van-e egészségügyi ellátásra. Gyakran nagyon rossz állapotú embereket próbáltak az ellátásukra nyilvánvalóan alkalmatlan szállásokon elhelyezni.

Diszpécser munkában

A Diszpécser Szolgálathoz érkező hívások telefonálók és típusok szerinti megoszlása 2018-ban

típus	ügyfél	szociális munkás	magán-személy	rendőrség	eü. intézmény	egyéb intézmény	összesen
Utcai bejelentés	28	130	2663	318	193	135	3467
Konkrét személy elhelyezése	117	548	90	46	167	75	1043
Az adatbázisainkban szereplő konkrét információ közvetítése	334	1358	735	125	234	117	2903
Az ellátórendszerre vonatkozó általános információ közvetítése	36	50	312	6	27	22	453
A programjainkhoz kapcsolódó információk közvetítése	20	5708	92	37	30	43	5930
"Keresik" szolgáltatással kapcsolatos hívás	14	39	184	36	5	31	309
Adományközvetítés	1	13	274	0	2	10	300
Egyéb hívás munkaügyben	0	2	22	1	2	10	37
Magánjellegű hívások	0	0	1	0	0	0	1
összesen	550	7 848	4 373	569	660	443	14 443

Krízisautó

A Krízisautó működésének célja, hogy a téli időszakban napi 24 órában Budapest és Pest megye területén krízishelyzetbe került fedél nélkül élőknek olyan képzett és tapasztalt szociális munkások nyújtsanak segítséget, akik képesek a helyzet felmérése után gyors, az egyéni szükségletekre reagáló adekvát szakmai megoldásokat kínálni. A szolgáltatás közvetett célja, hogy csökkenjen az utcán, közterületen élők száma, illetve a fedél nélkül élők is kapjanak szociális ellátást, kapcsolódjanak különféle szociális pontokhoz.

Annak érdekében, hogy a nehéz helyzetbe kerülő hajléktalan emberekről tudomást szerezzünk, rendszeresen felhívjuk a lakosság figyelmét szolgáltatásainkra, újságcikkekben, tévéműsorokban, internetes fórumokon kérjük segítségüket. Együttműködünk a BRFK-val, a Fővárosi Önkormányzati Rendészeti Igazgatósággal, a Polgárőrséggel, és az Országos Mentőszolgálattal.

A telefonos bejelentéseket a Menhely Alapítvány Diszpécser Szolgálata fogadja. A jellemzően lakossági bejelentések közterületen, lépcsőházakban tartózkodó hajléktalan emberekről tudósítanak, akikről nem, vagy csak nehezen eldönthető, hogy milyen állapotban vannak. A bejelentők az esetek többségében konkrét segítséget remélnek ügyükben, vagy éppen félelmet, dühöt éreznek a menedéket keresők miatt, szabadulni szeretnének tőlük. A lakossággal való kapcsolatunkban - amellett, hogy igyekszünk a bejelentők segítségére lenni, és megnyugtatásukra intézkedni - a hajléktalan ember és környezete közötti közvetítést, a tolerancia növelését is feladatunknak tartjuk.

A napi 24 órában működő Krízisautó tevékenysége az elsősegély jellegű élelem, ruházat, gyógyszer felajánlásától, a szociális, egészségügyi intézményrendszer működésére vonatkozó információk szolgáltatásán át, a szállásokra történő szállításon, szociális és egészségügyi intézményekbe való közvetítésen keresztül, a folyamatos kapcsolattartásig ívelő tevékenységi skálán valósul meg. Fontos alapelvünk, hogy sehol senkinek nem „osztogatunk" semmit, de minden eszközt igyekszünk felhasználni annak érdekében, hogy a krízishelyzetet elhárítsuk. A szolgáltatás 24 órás működését a téli időszakban a Menhely Alapítvány Krízisautója heti 96 órában, a Baptista Szeretetszolgálaté heti 48 órában, a Magyar Evangéliumi Testvérközösség heti 12 órában, a Máltai Szeretetszolgálaté heti 14 órában biztosítja. A szükséges források a Fővárosi Önkormányzat támogatásából állnak rendelkezésünkre.

2017/2018 telén (2017. november 1-jétől 2018. március 31-éig) a Krízisautó 180 ügyeletet adott, 497 bejelentést kapott és 239 alkalommal szállította valamelyik ellátó intézménybe a rászorulókat.
A hajléktalan emberek az esetek 40%-ában éjjeli menedékhelyen, 17%-ában alacsonyküszöbű intézményben, 15%-ában első befogadó férőhelyen, 16%-ában egészségügyi centrumokban, illetve lábadozóban, 12%-ában pedig egyéb intézményekben kerültek elhelyezésre. Ezen kívül 35 alkalommal a szolgálat munkatársai mentőt hívtak a kritikus állapotú emberekhez.

A tél időjárása sokkal kedvezőbb volt az előző évinél, komolyabb hideg csak egy szűk időszakban, február végén, március elején fordult elő. 9 olyan nap volt, amikor az esti, éjszakai órákban egy második autót is szolgálatba állítottunk, ezzel a megnövelt kapacitással február 24. és március 4. között összesen 43 embert tudtunk biztonságosabb körülmények közé szállítani az utcákról, közterületekről.

A legnagyobb nehézségeket változatlanul az okozta, hogy az elmúlt évek hatósági zaklatásai miatt a fedél nélkül élő emberek egy része rejtett, nehezen felderíthető helyre húzódott. Róluk, állapotukról szinte jelzés sem érkezett telefonszolgálatunkhoz. Korábbi félelmeink sajnos beigazolódtak, a hideg időhöz kapcsolódó halálesetek túlnyomó része ezeken az eldugott helyszíneken történt.

2017/2018 telén 435 emberrel 732 alkalommal találkoztunk, illetve ennyi általunk ellátott fedél nélküli embert sikerült névvel azonosítanunk. 16%-uk volt nő, ők többségükben párjukkal, vagy kisebb csoportokban éltek. Az ügyfelek többségével (78%) csak egy alkalommal találkoztunk, 31 olyan ember volt, akivel legalább 5 alkalommal foglalkoztunk. A legtöbbször, 18 alkalommal, egy kerekesszékes, a város legkülönbözőbb pontjain felbukkanó férfival találkoztunk, őt több alkalommal szállítottuk valamilyen intézménybe.

Utcai szociális szolgálat - helyszín

Röhrig Géza: Béci

rajta a rontás a bánat
vállig ér magának

megegyedült
az orczy-kertben alszik

magas láza
hóvirágokat nyit

337 ügyfél életkorát ismerjük, átlagéletkoruk 52 év. A legidősebb ügyfelünk egy 80 éves férfi, a legfiatalabb 19 éves fiú volt.

A korábbi évekhez hasonlóan 2018 nyarán is működött szolgáltatásunk. 91 ügyeletet adtunk, 119 lakossági bejelentést fogadtunk, 32 rászorulót szállítottunk éjjeli menedékhelyre, vagy orvosi vizsgálatot követően lábadozó férőhelyekre, és 5 alkalommal hívunk közterületre mentőautót. Az elhelyezett emberek 69%-a első befogadó intézménybe vagy éjjeli menedékhelyre került. A tavalyi év utolsó két hónapjában 287 alkalommal bejelentés alapján intézkedtünk, 322 esetben pedig a már korábban megismert helyszíneinket látogattuk meg, és nyújtottunk segítséget, 97 embert szállítottunk.

2018-ban lakossági bejelentés alapján összesen 724 esetben szálltunk ki közterületekre, 1655 alkalommal pedig általunk korábbról ismert rászorulókat kerestünk fel. 278 embert szállítottunk a különböző intézményekbe, és 45 alkalommal hívtunk az általunk fellelt emberhez mentőautót. 48 ügyfelünket juttattunk az egészségügyi centrumokba orvosi vizsgálatra, közülük 8 ember kórházba került, 41 rászorulót a lábadozó intézmények vettek fel. Első befogadó intézménybe 53, alacsonyküszöbűbe 38, éjjeli menedékhelyre 115 általunk elhelyezett ember került.

Tevékenységünkben változatlanul nehézséget jelent, hogy ügyfeleink egy részének nincs stabil helye, ott tölti az éjszakát, ahol az este éri. Egy-egy rossz állapotú embert akár 3-4 helyszínen is próbálunk megtalálni, sajnos az esetek egy részében sikertelenül.

Ezt a helyzetet tovább súlyosbította a szabálysértési törvény október 15-ei életbe lépése. A hajléktalanság kriminalizálásának közvetlen hatása csekély volt, adataink szerint a fővárosból összesen 8 előállítás történt, a bíróság 2 figyelmeztetés büntetést szabott ki, a többi ügyben vagy felmentették a vádlottat, vagy a bíróság az Alkotmánybírósághoz fordult. Ennél jóval súlyosabbak sajnos a közvetett hatások, az egyre eldugottabb helyeken rejtőzködő otthontalan emberek felkutatása sokkal nehezebb, és érzékelhető a lakosság előítéleteinek növekedése is.

Speciális Utcai Gondozó Szolgálatok

A speciális utcai gondozó szolgálatok feladata a krízisautók működésének kiegészítése, kapacitásuk növelése. A Fővárosi Önkormányzat által nyújtott támogatás, a Fővárosi Hajléktalanügyi Konzorcium által kidolgozott koncepció lehetőséget biztosított arra, hogy a speciális utcai szolgálatok a - hét minden napján 24 órában működő - krízisautókat a legforgalmasabb időszakokban, a délutáni és esti órákban kisegítse.

A Menhely Alapítvány a 2017. november 1. és 2018. március 31. illetve a 2018. november 1. és 2019. március 31. közötti téli krízisidőszakokban is megszervezte, koordinálta és finanszírozta a speciális utcai gondozó szolgálatok működését. A saját speciális utcai gondozó szolgálatunkon túl alapítványunk a Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményeivel, a Keresztény Advent Közösséggel, a Magyar Evangéliumi Testvérközösséggel és a Magyar Vöröskereszttel kötött megállapodást speciális utcai szolgálat működtetésére. A szolgáltatás napi koordinálását, a Menhely Alapítvány Diszpécser Szolgálata végezte.
A szervezetek úgy hangolták össze működésüket, hogy minden nap riasztható legyen 2 szolgálat, különösen a bejelentések és szállítások szempontjából legkritikusabb órákban. A speciális utcai szolgálatok 2018-ban összesen 306 alkalommal láttak el ügyeletet, 512 bejelentést kaptak, és 157 esetben szállították a rászorulókat valamilyen intézménybe. Az elhelyezések túlnyomó része éjjeli menedékhelyekre történt, de az egészségügyi centrumok, illetve a Menhely Alapítvány „Vajda 3" Lábadozója is számtalan esetben fogadott rászorulókat.

Összességében elmondható, hogy a négy együttműködő szervezet 2018-ban is magas szakmai színvonalon valósította meg a programot, jelentősen hozzájárulva a főváros közterületein élő emberek helyzetének rendezéséhez.

Utcai szociális szolgálat - helyszín

Utcai Gondozó Szolgálatok

Az utcai szociális munkások a közterületen fedél nélkül élő embereket kutatják fel. Célunk, hogy segítségünkkel minél többen felhagyjanak az utcai életmóddal. Ennek eléréséhez a segítő-segített együttműködő kapcsolatára, különböző szociális ellátások igénybevételére és elhelyezésre van szükség, de az utcai szociális munkában mindig elsőbbséget élvez a közvetlen életveszély elhárítása. Alapelvünk, hogy az utcai gondozó szolgálat tevékenysége nem az utcai lét komfortosítását szolgálja, hanem annak átmenetivé tételét. Az utcai lét embertelen, megalázó, kiszolgáltatott állapot, mely veszélyezteti az érintettek mentális és fizikai épségét, egészségi állapotát, így elsődleges feladatunk, hogy a szociális munka eszköztárát felhasználva ennek megszüntetésén dolgozzunk.

Erzsébetvárosi Utcai Gondozó Szolgálatunk 2002 óta dolgozik a VII. kerületben. Háttérintézményünk az Alapítvány Kürt utcai Nappali Centruma. A téli hónapokban Speciális Utcai Szolgálatként nem csak a kerületben végzünk utcai munkát, hanem Budapest és Pest megye területén is segítjük a közterületen élő fedél nélkülieket. Erzsébetváros jellemzően kevés zöldterülettel rendelkezik, ezért az otthontalan emberek leginkább kapualjak, üzletportálok, meleg kifúvók közelében, pincékben vagy köztéri padokon húzzák meg magukat. Az általunk ismert helyszíneket legalább heti rendszerességgel látogatjuk.

2018-ban az utcai szolgálattal kapcsolatba került emberek száma 314 fő volt, közülük 105 emberrel először találkoztunk. Többségük nem rendelkezik semmilyen rendszeres jövedelemmel, általában gyűjtögetésből vagy alkalmi munkákból élnek. Szorosabb gondozási kapcsolatban 60 emberrel vagyunk. Közülük 12 embernél sikerült elérni az utcai életmód feladását.

2018. október 15-e után életbe lépett az életvitelszerű közterület használatának szabálysértési tilalma. Utcai munkásaink a rendelet életbe lépését megelőző hetekben folyamatosan tájékoztatták szóban és írásos anyagokkal is a fedél nélküli embereket. Az általunk tapasztaltak alapján látható, hogy a jogszabály hatályba lépését követő hatósági fellépések eredményeképpen az addig „nyíltan" utcán élő emberek nagyobbrészt elhagyták korábbi megszokott helyüket, és eldugottabb, nehezebben megtalálható helyszínekre költöztek. Tudomásunk szerint, ellátási területünkön élő fedél nélküli emberrel szemben a jogszabály alapján eljárást nem folytattak le.

A Józsefvárosi Utcai Gondozó Szolgálat a VIII. kerületben látja el munkáját. Az utcai munka háttér-intézményeként a Vajdahunyad és a Práter utcai melegedőink szolgálnak.

A kerület városszociológiai szempontból igen sokféle képet mutat, ennek is köszönhető, hogy speciális helyet foglal el a fővárosi hajléktalanellátásban. Nagyobb létszámú hajléktalan csoportok találhatók itt, illetve alakulnak ki rendszeresen a kerület parkos területein, valamint a forgalmasabb csomópontokhoz tartozó aluljárók környékén. A metrómegállók és a közlekedési csomópontok továbbra is a közterületen élő emberek kedvelt tartózkodási helyei. Középső-Józsefvárosban található a Magdolna-negyed, valamint a Szigony utcai lakótelep, melyek a kerület legszegényebb városrészei, s amelyek gyakran nyújtanak ideiglenes szálláshelyet a hajléktalan embereknek is.

2018-ban szolgálatunk 398 fő, utcán élő emberrel került kapcsolatba. 152 fővel először találkoztunk, rendszeresen 38 embert gondoztunk. Az elmúlt évben 35 embernél sikerült elérnünk az utcai életmód felszámolását, többségüket hajléktalanellátó intézményekben helyeztük el, de kerültek albérletbe, támogatott lakhatásba, és vissza a családjukhoz is. Összesen 80 alkalommal szállítottuk ügyfeleinket valamilyen intézménybe, és 15 alkalommal volt szükség a mentőszolgálat kihívására.

Tapasztalatunk szerint az utcákon, közterületeken élő emberek egészségi állapota egyre rosszabb, és ez igaz szolgálatunk területén fellelhető ügyfeleink állapotára is. Ezt támasztja alá, az a tény is, hogy az elmúlt évben 15 alkalommal kellett mentőt hívnunk, illetve elhelyezéseink közül is sok esetben ápolást, gondozást nyújtó lábadozó intézménybe kerülnek ügyfeleink.

2018-ban a Józsefvárosi Utcai Gondozó Szolgálat ellátási területén új utcai gondozó szolgálat kapott működési engedélyt. A Blaha Lujza téri aluljáróban és közvetlen felszíni környezetében a Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei végez utcai munkát. A BMSZKI-val kifejezetten jó a kapcsolatunk, együttműködésünket sikerült úgy megvalósítani, hogy minél hosszabb időtartamban tudjunk a területen megjelenni. A BMSZKI a nappali, míg mi a késő délutáni, esti órákban tudunk a bejelentésekre kiérkezni, illetve jelen lenni a területen. Mindezek mellett természetesen Alapítványunk Erzsébetvárosi Utcai Gondozó Szolgálatával is jó együttműködésben tudunk dolgozni, hiszen a Blaha Lujza téren megforduló hajléktalanok, annak határterületi elhelyezkedése következtében gyakran a szomszédos hetedik kerületbe mozognak át. Így fontos, hogy a különböző mozgásokról időben tudjuk értesíteni egymást.

A szabálysértési törvény október 15-ei életbe lépése nem okozott lényeges változásokat szolgálatunknál. Az ellátási területünkről tudomásunk szerint előállítás nem történt. Alapelvünk továbbra is ugyanaz maradt: az utcai gondozó szolgálat tevékenysége nem az utcai lét komfortosítását szolgálja, hanem annak átmenetivé tételét. Tapasztalatunk szerint - és a várakozásokkal szemben - a szállásférőhelyek kihasználtsága sem emelkedett meg ugrásszerűen a törvény hatálybalépése után, illetve a jogszabályváltozás nem befolyásolta jobban a kihasználtságot, mint a téli hideg időjárás.

A Külső-Ferencvárosi Utcai Gondozó Szolgálat működési területe a IX. kerület Vágóhíd utca - Üllői út - Határ út - Soroksári út által határolt terület, valamint a Népliget, az Ecseri út, és a Pöttyös utca metróaluljárók. A Külső-Ferencvárosra ipari és lakóterületek egyaránt jellemzők, de megtalálható itt belterületi erdő, és a Duna ferencvárosi partszakasza. Utcai szolgálatunk együttműködik a Belső-Ferencvárosi Utcai Gondozó Szolgálattal.

2018-ban 244 hajléktalan emberrel találkoztunk, közülük 81 fővel először. Szorosabb gondozási kapcsolatban 47 emberrel vagyunk, 26 embernél sikerült elérni az utcai életmód feladását és 17 embert helyeztünk el hajléktalanellátó intézményekbe, vagy egészségügyi intézményekbe. A mentőszolgálat segítségét 8 esetben kellett kérnünk.
A közterületi hajléktalanság csökkentésének egyik komoly akadálya, hogy az utcai gondozó szolgálatok által megtalált, gondozott emberek egy részének elhelyezését nem tudja az ellátórendszer biztosítani. Őket hiába szállítjuk be valamelyik intézménybe, 1-2 napon belül visszakerülnek az utcára, mert problémáik kezelésére a meglévő intézmények nem alkalmasak.

A speciális ellátást nyújtó egységek, részlegek szinte teljesen hiányoznak az ellátásból. Jellemzően hiányoznak a súlyos állapotú pszichiátriai és szenvedélybeteg emberek ellátására alkalmas helyek, de nagyon kevés az akadálymentesített intézmény is. A meglévő intézmények közül a nagyon súlyos állapotban lévő emberek ellátására leginkább alkalmas „hajléktalanok otthona" típusú ellátásra a fővárosban összesen 60 férőhely áll rendelkezésre, ezekre közvetlenül az utcáról bekerülni szinte lehetetlen. Arra, hogy ezt az ellátási hiányt kezelni tudjuk, nem látunk esélyt. A civil szervezetek a kapacitásszabályozás miatt új intézményeket nem tudnak létrehozni, és ezek fenntartása, finanszírozása a jelenlegi rendszerben nem megvalósítható, az általunk ismert központi kormányzati elképzelések pedig nem ebbe az irányba mutatnak.

A jogszabályváltozás következtében megvalósuló intézkedések egyik következménye az lett, hogy a frekventált aluljárókban csökkent a hajléktalan emberek száma. Sajnos azonban az intézkedéssorozat velejárója, hogy sokan maradnak felszerelés nélkül az utcán, folyamatosan változtatva helyüket, illetve választják a rejtőzködő életmódot.Ez viszont az utcai szolgálatok számára megnehezíti a kapcsolattartást, illetve sokkal kiszolgáltatottabbá teszi klienseinket az időjárás viszontagságaival szemben.

A hajléktalanellátó rendszer, elsősorban a Fővárosi Hajléktalanügyi Konzorcium gesztor szervezetei (Menhely-Málta), valamint a BMSZKI és a szakminisztérium, a FÖRI koordinálása mellett rendszeresen egyeztet a rendőrséggel, annak érdekében, hogy a jogszabályba ütköző, közterület életvitelszerű használata kapcsán a rendőrség látókörébe került hajléktalan emberek (a büntetés elkerülése mellett) az ellátórendszerbe kerülhessenek.

Zuglói Utcai Gondozó Szolgálatunk létrehozását és működtetését a Zuglói Önkormányzat 2015 novemberében elfogadott hajléktalanügyi koncepciója tette lehetővé. Ellátási területünk a Nagy Lajos király útjától a városhatár felé eső közterületek. A kerületben utcai szolgálatot működtető Myrai Vallási Közhasznú Egyesülettel, illetve a BMSZKI-val kötött háromoldalú együttműködési megállapodás szerint azokban az időszakokban, amikor a másik két szolgálat nem működik, mindhárman fogadunk jelzéseket a kerület teljes területéről.

Szakmai programunk leghangsúlyosabb eleme az esetkezelés. Ügyfeleink segítésére egyéni gondozási tervet készítünk. Ezekben az adott ügyfél fizikai-mentális állapotához igazodó, reális, de az utcai lét felszámolása irányába mutató célt/célokat tűzünk ki. 2018-ban 51 helyszínen 125 emberrel foglalkoztunk 971 alkalommal. 22 emberrel rendszeresen, legalább 12 alkalommal találkoztunk. Közülük 9-et sikerült elhelyezni. Volt olyan ügyfelünk, aki többszöri egyeztetést követően vidékre költözött a családjához, olyan, aki több éves folyamatos utcai életformát követően napi 24 órában működő konzorciumi első befogadó férőhelyen lakik, és olyan is, aki többszöri elhelyezési kísérlet után végül éjjeli menedékhelyen találta meg a helyét. Egy ügyfelünk - nagyon rossz állapotban - kórházba került, kettőt lábadozó férőhelyen tudtunk hosszabb távra elhelyezni.

Itt is elmondhatjuk, hogy az ellátási területünkön élő hajléktalan emberek egészségi állapota egyre rosszabb, sok esetben ápolást, gondozást nyújtó lábadozó intézménybe kerülnek ügyfeleink. Különösen fontosnak tartjuk, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel segítsük, hogy a szükséges rehabilitációt végig vigyék, ne távozzanak a felépülésük előttaz intézményekből. Bekerüléskor kórházi csomagot biztosítunk számukra, igyekszünk lehetőség szerint hetente egy alkalommal látogatni, illetve biztosítani számukra azokat a felszereléseket, eszközöket, javakat, amik gyógyulásukhoz lényegesek. Amennyiben további kezelésük már nem szükséges, megszervezzük elhelyezésüket, mindent megteszünk annak érdekében, hogy ne az utcára kerüljenek vissza.

Természetesen azoknak az ügyfeleinknek az egészségi állapotát is igyekszünk nyomon követni, akiknek egészségügyi intézményben történő elhelyezése nem indokolt. Felhívjuk figyelmüket az igénybe vehető szolgáltatásokra, hajléktalan háziorvosi rendelőkre, szakrendelésekre. Amennyiben szükséges, el is szállítjuk őket ezekbe az intézményekbe, bízva abban, hogy a vizsgálatot követően elfogadják az általunk felajánlott elhelyezési lehetőséget. Ugyancsak közreműködünk a kötözések, fertőtlenítések megszervezésében, lebonyolításában is. Szükség esetén segítséget nyújtunk a gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök megszerzésében, információt adva a különböző „gyógyszer-ingyenesítési" szolgáltatásokról, igazolásokat kiállítva a Fővárosi Önkormányzat települési támogatásának igénybevételéhez, illetve közvetlenül is segítünk a szükséges gyógyszerek kiváltásában.

A szabálysértési törvény október 15-ei életbe lépése Zuglóban nem okozott lényeges változásokat, eleve kevés ember él életvitelszerűen közterületen, látványos helyen pedig szinte senki. A kerületből szabálysértési előállítás nem történt. Egyetlen ügyfélről tudunk, akit két alkalommal figyelmeztettek, őt sikerült elhelyezünk, de mikor rájött, hogy nem történik vele semmi, visszaköltözött a helyére.

A törvény végrehajtásának egyetlen érzékelhető hatása az Örs vezér téri aluljáróban élő csoport felszámolása, de ennek a társaságnak egy része nem fedél nélkül élő ember volt, illetve a csoport hajléktalan tagjai sem a legkiszolgáltatottabb rétegből kerültek ki, egyszerűen az aluljáró olyan bevételt, megélhetési forrást biztosított számukra, amely mellett nem volt szükség a mi segítségünkre. A hatósági intézkedést követően elhagyták az aluljárót, és a kerület más részein sem bukkantak fel.

A főváros más belső területeihez hasonlóan Zuglóban is új jelenség, hogy az ügyfelek túlnyomó többségének nincs fix helye, kóborolnak, ott éjszakáznak, ahol az este éri őket, illetve igyekeznek minél rejtettebb, eldugottabb részekre húzódni. Ezt alaposabb felderítő munkával, illetve azzal próbáljuk ellensúlyozni, hogy már az első találkozáskor igyekszünk teljes körű segítséget nyújtani az általunk megtalált embereknek.

Utcai szociális munka

„Vajda 3” Menhely

A Menhely Alapítvány székhelyén működő szolgáltatások egymásra épülnek. Elsődleges célunk itt a közterületen élő hajléktalan emberek befogadása, intézményi ellátáshoz juttatása.

„Vajda 3” intézményünk 16 fős csapatában gazdasszony, orvos, nővérek, pszichiáter, szociális munkások és kisegítő feladatokat ellátó személyzet dolgozik együtt.

A Fővárosi Hajléktalanügyi Konzorcium program első befogadó szálláshelyeként az éjjeli menedékhely igénybevételénél előnyben részesülnek azok az utcai szolgálatok által gondozott, leromlott állapotú fedél nélküli emberek, akiknek ellátása mentális és fizikai állapotuk miatt a hagyományos ellátórendszerben nem megoldható. Speciális szolgáltatásokat biztosítunk a közterületről éjjeli menedékhelyünkre került emberek számára. A házirendet rugalmasabbá tettük, és szociális munkásaink egyéni esetkezeléssel segítenek a továbblépésben. Komplex segítségnyújtással elértük, hogy a korábban kizárólag utcán élő emberek közül sokan tartósan a menedékhely használóivá váltak.

Az Éjjeli Menedékhelyen egy éjszakára szóló szállást nyújtunk az arra rászorulóknak. Nyáron 46, télen 52 férőhelyen fogadjuk az otthontalan férfiakat. A szálló este 6 órától reggel 8 óráig tart nyitva. A pihenési lehetőség mellett egyszerű vacsorát, főzési, ételmelegítési, tisztálkodási, mosási, lehetőséget, indokolt esetben egészségügyi ellátást, valamint szociális tanácsadást biztosítunk a nálunk éjszakázóknak. Az együttélés okán fontos, hogy szabályokkal átlátható helyzeteket teremtsünk, így szállásunkon nagyon ritka a lopás vagy az agresszió. 2018-ban 374 különböző személyt fogadtunk, átlagos életkoruk 51 év volt.

Lábadozó, krízisrészlegünkben az utcai gondozó szolgálatok által fellelt fedél nélküli, szélsőséges időjárási körülmények következtében leromlott állapotú férfiak számára nyújtunk szállást a téli hónapokban, felépülésükig, míg önállóan képesek lesznek a továbblépésre. Napi háromszori étkezést, egészségügyi ellátást, gyógyszereket, kötszereket biztosítunk, célunk, hogy ezek az emberek ne kerüljenek vissza az utcára. 2018. április 30-ig 59, 2018 novemberétől az év végéig, újabb 34 férfit fogadtunk be. A lábadozó emberek felépülésükig átlagosan 45 napot töltöttek krízisrészlegünkön.

A Hajléktalanok Otthonában 24 idős, leromlott egészségi állapotú férfi számára biztosítunk teljes ellátással elhelyezést és gondozást. Lakóink önmaguk fenntartására segítség nélkül nem képesek, családi és egyéb külső kapcsolatokkal általában nem rendelkeznek. Számukra egészségügyi ellátást, gyógytornát, napi háromszori étkezést, kulturális programokat nyújtunk. Munkánkhoz segítséget jelentenek önkénteseink, akik elsősorban a lakók szabadidős programjaiban működnek közre, de ha szükséges, orvoshoz is elkísérik őket. Az intézményünkben élők átlagéletkora 68,8 év. Tavaly a 24 férőhelyen összesen 30 idős embernek tudtunk otthont biztosítani. Egy lakónk az év során más tartós ellátásba került, két lakónk gondozásának indokoltsága megszűnt, három idős lakónk elhunyt az év során.

Nappali Melegedőnkben a tartózkodás, tisztálkodás, mosás lehetőségével alapszolgáltatásokat nyújtunk ügyfeleinknek, akik 2018-ban 26764 alkalommal keresték fel a melegedőt. Legtöbbször, 14 414 alkalommal a tisztálkodás lehetőségét vették igénybe a hozzánk fordulók. Szociális ügyintézés 5026, kisebb csomag- és értékmegőrzés 7317 alkalommal, ruhapótlás 6100 esetben történt. Adományból származó ételből az előző évinek háromszorosát, 7726 adagot tudtunk a rászorulók körében kiosztani.

Csomagmegőrzőnkben lehetőséget adunk a csomagok, ruhák és egyéb tárgyak tárolására, őrzésére. Az év során 408 új ügyfél jutott a nagyobb csomagok huzamosabb őrzésére is alkalmas szekrényhez. Csekély napi hozzájárulás fejében, 836 zárható szekrény áll a mindennapi ingóságaikat elhelyezni kívánó hajléktalan ügyfelek rendelkezésére.

Intézményünk bázisa továbbá a Krízisautó és a Józsefvárosi Utcai Gondozó Szolgálat működésének.

Csomagmegőrző

Idősek Otthona

„Vajda 3” Irodalmi Kör

Az év második felében irodalmi kör indult a „Vajda 3” Menhely nappali melegedőjében, csütörtök délelőttönként. A foglalkozásokat két kollégánk vezeti.

Az Irodalmi Kör alkalmain a kiválasztott novellá(ka)t felolvassuk, majd előre megírt kérdések alapján beszélgetünk róluk. A kérdésekkel mindig személyes élmények, tapasztalatok, nehézségek, frusztrációk megosztására igyekszünk koncentrálni, a történetek szereplőihez, viselkedésükhöz való viszonyuk kinyilvánításával hol direkt, hol rejtett módon mindig saját helyzetükre is reflektálnak. Az egyes alkalmak azonban nem fajulnak „önboncolássá”, sokkal jellemzőbb a jó hangulatú „sztorizás”, az egyéni tapasztalatoknak a többiek számára tanulságosnak vélt átadása.

Várakozáson felüli a beszélgetők egymás iránti nyitottsága, toleranciája. Hevesebb vita egyszer sem alakult ki, mindenki elfogadja a játékszabályokat. Mindig csak egyvalaki beszélhet, és nem próbáljuk a másikat az „igazunkról” meggyőzni. Itt fórumot kapnak gondolataik közléséhez, számít a véleményük, és rövid időre kikapcsolódhatnak a nyomasztó hétköznapokból.

Az egyes alkalmak öt-hat résztvevővel zajlanak, de a távolabb üldögélők is oda-oda-jönnek egy kis kávét kérni, néhányuk hallgatja is a beszélgetést. Így nekik is élményt szerzünk, de megmarad a lehetőségük a háttérben maradásra, a „közönségként” való jelenlétre. Van olyan állandó tagunk, aki egy-két hónapos „hallgatózás” után csatlakozott.
Óriási ajándéknak tartjuk, hogy ez a kis oázis létrejöhetett, és ez mindenekelőtt azoknak az embereknek a kivételes túlélőképességét, lelki nagyságát dicséri, akik fájdalmas élethelyzetüket zárójelbe téve hétről hétre játszótársaink.

Dvorcsák Gábor: A legszemebb szem

álmos vagyok,
lefekszem, álmomban
cseresznye arra
jár egy holló

pontosan azt
keresve - doktor
úr miért lett
piros az a csempe?!

hogy bolond vagyok
micsoda szerencse...!

Deli Bálint: Ad Acta

Ki támasztja föl
poraimból emlékemet.
Elevenszülő kísértete
kinek leszek.
Születés és meghalás
két vajúdása közt
nevetlen nevel
ad acta névteleneket,
és a túlélők túlon túl
türelmetlenek;
minduntalan,
unottalan,
holtukiglan
felejtenek.

Röhrig Géza: gazsi

'anyu anyu'
'mi a baj ági'
'a homokozóban
alszik egy bácsi'

ráncai neccéből
villan egy szempár
'hívjatok rendőrt'
int nekik gáspár

mire fölébred
reggeli várja
ő lett ági
első barátja

Dvorcsák Gábor - Cím nélkül

Práter utcai Nappali Melegedő

Nappali melegedőnk az alapszolgáltatásokon túl olyan programokat és lehetőségeket kínál, melyek elősegítik ügyfeleink társadalmi visszailleszkedését; közelebb viszik hajléktalanságuk megszüntetéséhez. Ennek érdekében folyamatosan fejlesztjük, bővítjük szakmai tevékenységeink körét.

A nappali melegedő alapvető funkciója, hogy enyhítse a hajléktalan létből fakadó nehézségeket, elviselhetőbbé és élhetőbbé tegye a hajléktalan emberek mindennapjait. Alapszolgáltatásainkkal a hét minden napján fogadjuk az ügyfeleinket. 2018-ban 340 nyitvatartási napon álltunk vendégeink rendelkezésére. Melegedőnkben lehet tisztálkodni, mosni, étkezni, pihenni, olvasni, szabadidős tevékenységeket folytatni.

2018-ban összesen 40 797 alkalommal kerestek fel az otthontalan emberek minket, a napi átlagos forgalmunk 99 fő volt. Legnépszerűbb szolgáltatásunk az ételosztás volt 26 408 alkalommal étkeztek nálunk. Hétfőnként a Four Seasons Hotel felajánlásaként 110 adag meleg ebédet, a hét többi napján pedig ugyanennyi tízórait osztottunk ki. Ugyancsak népszerű szolgáltatásunk a tisztálkodási lehetőség biztosítása. 2018-ban 6 245 alkalommal éltek e szolgáltatás nyújtotta lehetőséggel ügyfeleink, mosó-, illetve szárítógépeinket pedig 1 017 alkalommal használták. Mindezeken túl lehetőség van vasalásra is. Ezt a szolgáltatást jellemzően az álláskeresők, illetve valamely rendkívüli eseményre (tárgyalás, temetés stb.) igyekvők veszik igénybe.

Ügyintézéssel kapcsolatos szolgáltatásaink a fedél nélkül élők sajátos életformájából adódó problémák (pl. postacím hiánya) megoldásához, iratok, leletek, bizonyítványok, pótlásához, igazolások költségmentes kiváltásához nyújtanak segítséget.

Kiegészítő szolgáltatásaink a hajléktalanságból kivezető utak megtalálásában segítenek. A melegedő által szervezett és lebonyolított programok célja, hogy az otthonukat veszítetteket, illetve a hajléktalanság veszélyében élőket olyan támogatáshoz juttassuk, mellyel megállítható helyzetük további romlása.

E speciális szolgáltatásaink közé tartozik az Álláskereső Iroda működtetése. Célunk, hogy infrastruktúrát biztosítsunk ügyfeleink számára az álláskereséshez, valamint alkalmi és állandó munkalehetőségek felkutatásával segítsük elhelyezkedésüket. A szolgáltatás működéséhez 2016 nyara óta az Erste Stiftung és a „la Caixa" Alapítvány is hozzájárul. Az általuk támogatott magyar Incorpora hálózat tagjaként hátrányos helyzetű csoportokat segítő civil szervezetekkel együttműködve dolgozunk.

Elhelyezkedési támogatást a frissen állásba került ügyfeleinknek nyújtjuk az első, még fizetés nélküli hónap nehézségeinek áthidalására. E programunk keretében a Hajléktalanokért Közalapítvány pályázati támogatásának, adományozóinknak, és az Incorpora hálózat támogatóinak köszönhetően 2018-ban összesen 120 álláskereső (96 férfi és 26 nő) részesült valamilyen elhelyezkedést segítő támogatásban. Összesen 80 darab havi BKV-bérletet vásároltunk, 106 személyt részesítettünk 20 000 Ft összegű munkaruházati támogatásban, 114 ember kapott 20 ezer Ft értékben élelmiszer-támogatást (Erzsébet-utalvány formájában).

Lakhatást támogató programunk két részből áll. Az egyik albérleti támogatást nyújt ügyfeleinknek. E támogatásunkat azok a pályázók vehetik igénybe, akik már gondozási kapcsolatban állnak szociális munkásainkkal, és vállalják az együttműködést, valamint albérletben élnek, és erről szerződéssel is rendelkeznek. A program támogatási keretéből 9 fő, a velük költözőkkel együtt összesen 13 személy lakhatását támogattuk 2018-ban. Ügyfeleink legfeljebb 12 hónapon keresztül, összesen 300 000 Ft összegű lakhatási támogatásban részesülhettek.

A másik lakásokat "üzemeltet". 2018 tavaszáig négy lakással rendelkeztünk, ezekből egy alapítványunk tulajdona, a másik hármat a Józsefvárosi Önkormányzattal kötött megállapodás alapján működtetjük. Ezekben olyan hajléktalan családokat helyezünk el, akik segítségünkkel már képesek az önálló életvitelre, de saját erejükből még nem tudnak gondoskodni lakhatásukról. Az elmúlt évben az Önkormányzattal sikerült megállapodnunk, hogy az egyik lakás bérlői a továbbiakban saját jogon, közvetlenül az Önkormányzattól bérelhetik azt a jövőben. Ezzel 12 év után elértük a program eredeti célját, azt, hogy az Alapítványon keresztül történő bérlés saját jogú bérleménnyé változzon. A többi lakásban nem történt bérlőcsere, a régi bérlők a továbblépés esélytelensége miatt 2018-ban is ugyanazokban a lakásokban lakhattak.

Hétvégi nyitvatartásunkat immáron több éve a lelkes, elkötelezett önkéntes munkatársainkkal tudjuk biztosítani. Ők készítik el és osztják ki a hétvégi tízórait, segítenek a tisztálkodás, a mosás-szárítás lebonyolításában, továbbá az internet használatára is tanítják ügyfeleinket.

Incorpora - Munkavállalást Segítő Program

Az ERSTE Alapítvány és a „la Caixa" Alapítvány által 2016-ban elindított Incorpora Magyarország programban a munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetben élő emberek munkához jutását segítjük, egyesítve a munkáltatói és társadalmi érdekeket. Tapasztalatunk azt mutatja, hogy a fenti célcsoport számára nincs, vagy nehezen hozzáférhető a megfelelő kereseti lehetőség, ugyanakkor a vállalatok munkaerőhiányban szenvednek. A program célja a közvetítő szerep betöltése a hajléktalan álláskeresők és a vállalatok között.

Az Incorpora hálózatként működik, a Menhely Alapítványon kívül - a Civil Impact Nonprofit Kft. koordinálásával - a Diverzitás Alapítvány, az Egyesek Ifjúsági Egyesület, a Kontakt Alapítvány, a Máltai Gondoskodás Nonprofit Kft., a Motiváció Alapítvány és a Nem Adom Fel Alapítvány dolgozik közösen és sikeresen a kitűzött cél megvalósulásáért: 2018-ban közel 300 ember a hálózat segítségével talált munkát.

Ingyenes szolgáltatásunk során átfogó folyamatot kínálunk a vállalatoknak a kiválasztástól a munkahelyi beilleszkedés támogatásáig. A munkáltatókkal tapasztalt szakemberek, úgynevezett integrációs menedzserek dolgoznak együtt, akik az érintetti csoportok - hajléktalanok, megváltozott munkaképességűek, különösen a fogyatékkal élők, nők, pályakezdő fiatalok és mélyszegénységben élők - munkaerő-piaci integrációjának szakértői. Az Incorpora által biztosított felelős foglalkoztatási forma számos előnnyel jár egy munkáltató számára és új lendületet ad a társadalmi fenntarthatósági törekvéseknek.

A programot 12 éve vezették be Spanyolországban, azóta több mint 35 ezer vállalat és 370 civil szervezet csatlakozott hozzá, s közel 100 ezer munkavállalót helyezett el. A projekt Magyarországon kívül a régióban még Lengyelországban működik.

2018-ban kétnapos tréninget tartottunk a munkavállalásra nyitott, de a keresési folyamatban elakadt ügyfeleinknek. A kurzus során a munkakeresés lépéseit és módszereit vettük sorba, kezdve az alapoktól, egészen a sikeres állástalálásig. A kapcsolat itt nem zárult le: a résztvevőknek - jórészt önkéntesek bevonásával - további, személyre szabott segítséget adtunk a valóban eredményes elhelyezkedéshez.

2018-ban összesen 98 fő hajléktalan álláskereső helyezkedett el a program támogatásával.

Tapasztalatunk, hogy a hajléktalan emberek talán a legkevésbé vonzók a munkaerőpiacon. Így rendkívül szerencsés, hogy a többi hátrányos helyzetű csoporttal együtt jelenhetünk meg a potenciális munkáltatók előtt. Próbálkoztunk korábban hasonló együttműködések kialakításával, de eddig hosszú távon nem sikerült azokat fenntartani. Az Incorpora hálózatos együttműködésének köszönhetően több ügyfelünket irányítottuk a társszervezetek által közreadott munkáltatókhoz. A megkeresett cégek vegyes érzésekkel fogadják ügyfeleinket. Reményt keltő azonban, hogy egyre több munkáltató érzi fontosnak a hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatását, és a hajléktalan emberek elől sem zárkóznak el.

A program fő erőssége az összefogás, a közös cél, s annak elérésére szánt célzott forrástámogatás.

Állásbörze

Incorpora a Gödöllői Napokon

Kürt utcai Nappali Centrum

Nappali Melegedőnk az alapszolgáltatásokon kívül olyan programokat nyújt, amelyek lehetőséget kínálnak az egyének számára hajléktalan élethelyzetük megszüntetésére és a társadalmi integrációjuk elősegítésére.

Nappali melegedőnk alapszolgáltatásait - étkezés, tisztálkodás, melegedés - a hozzánk forduló emberek többsége napi rendszerességgel látogatja. Kiemelt szolgáltatásainkat - Ügyfélszolgálati Iroda, Úton, Pályamódosító - olyan emberek veszik igénybe, akik a személyes szociális munka segítségével szeretnének és képesek élethelyzetükön változtatni.
2018-ban a 299 nyitvatartási napon összesen 85 301 alkalommal keresték fel minket az otthontalan emberek, átlagos napi ügyfélforgalmunk 285 fő volt. Szolgáltatásainkat 4 736 ember vette igénybe, ebből új ügyfél 793 fő volt. A legtöbben 2018. január 15-én voltak: ekkor 381 ember járt nálunk.

Továbbra is a legnépszerűbb szolgáltatásunk az ételosztás. Nyitvatartási napokon 8 órától 160 adag reggelit, 11 órától pedig 160 adag meleg ebédet tudtunk kiosztani. A reggeli hideg élelmet, kávét, teát jelent, a meleg ebédet pedig a Baptista Szeretetszolgálat biztosítja, együttműködés keretében. Az ételosztás épületünk pincerészében történik, a HACCP követelményeknek megfelelően. A reggelik elkészítésében és az ebédek kiosztásban közfoglalkoztatott kollégáink és önkénteseink vettek részt. 2018-ban összesen 48587 adag ebédet és 36 272 adag reggelit osztottunk ki.

A tavalyi évben összesen 6 107 alkalommal tisztálkodtak és mostak nálunk. A ruházat tisztításához ipari mosó és szárítógép mellett forgótárcsás mosógépek és centrifugák is használhatók. A ruházat pótlásához, az Alapítvány által szervezett gyűjtések és lakossági felajánlások biztosítottak ruhaneműket, kiosztásukat pedig heti egy alkalommal önkénteseink végzik.

Az internet és telefonálási lehetőséget olyan emberek veszik igénybe, akik kapcsolattartásban, lakhatás és munka keresésben érdekeltek. 2018-as év folyamán az internet és telefon használatot közel 4 000 alkalommal biztosítottuk.

Ügyfélszolgálati Irodánkon szociális munkásaink az alapvető ügyintézésekben, különböző segélyek, jogosultságok megállapításában segítenek. Ügyfélszolgálatunkat, amely csütörtök kivételével minden hétköznap elérhető, 2018-ban 5 899 alkalommal 2 594 ember kereste fel, a legtöbben (71 fő) 2018. április 24-én érkeztek.

A Hajléktalanokért Közalapítvány pályázati támogatásával, 2018-ban is lehetősége volt ügyfeleinknek a szükséges gyógyszereket és szemüvegeket kiváltani. Csekély mértékű önrész befizetése mellett, gyógyszerhez 477 embert, 46 embert pedig szemüveghez tudtunk segíteni.

Intézményünk postacímet biztosít levélküldemények feladásához és fogadásához, illetve egyéb küldeményeket is fogadunk, a pénzutalványok kivételével. Mindez komplett szolgáltatást jelentett, az átvételtől, majd a nyilvántartáshoz csatoláson keresztül az átadásig. 2018-ban 1 250 levelet adtunk fel és több, mint 3 500 levélküldemény érkezett postacímünkre.

2018-ban is alkalmaztunk olyan embereket közfoglalkoztatottként, akik az ügyfélkörünkből kerültek ki, és míg korábban a nyílt munkaerőpiacon nem tudtak elhelyezkedni, nálunk védett környezetben dolgozhattak, így rendszeres jövedelemhez jutottak. Ők munkánkat az ételosztáshoz, takarításhoz, adminisztrációhoz, illetve a tisztálkodáshoz kötődően segítették.

Önkénteseink munkájára is számíthattunk, ők azételosztásban, ruhaosztásban és ruharaktárunk kezelésében, illetve az egyénre szabott segítő programjainkban vettek részt. Tavaly is sikerült új önkéntesek bevonnunk, és a munkájukhoz szükséges képzést is biztosítanunk számukra.

Ismét terepgyakorlati helyet nyújtottunk a Menhely Alapítvány és a BMSZKI közös szervezésében megvalósuló szakmai továbbképzésnek, az ELTE ÁJK hallgatóinak és más felsőoktatási intézmények hallgatóinak. A gyakorlatokon résztvevők az elméleti tudást kiegészítve közvetlen tapasztalatot szerezhettek különböző programjainkról, szakmai munkánkról. Képzési programunkról beszámolónk 20. oldalán írunk részletesen.

Intézményünk biztosított helyet az Első Kézből a Hajléktalanságról - Rendhagyó Osztályfőnöki Órák és Városi Séták, az Jogvédő Fórum programjai lebonyolításához. Stabil háttérintézménye vagyunk a Fedél Nélkül utcalap szerkesztőségének, valamint az Erzsébetvárosi Utcai Gondozó Szolgálatnak is.

A Kürt utcai Ügyfélszolgálati Iroda tevékenysége - 2018.

	Jan.	Feb.	Már.	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szep.	Okt.	Nov.	Dec.	Össz.
Információközvetítés, tanácsadás	37	31	29	31	43	27	45	24	48	42	62	28	**447**
Adókártya beszerzése	46	29	26	29	24	23	23	33	43	35	28	14	**353**
Lakcímbejelentés	12	12	6	9	5	12	8	9	7	8	3	5	**96**
Iskolai bizonyítvány	13	13	6	7	4	6	8	12	7	5	6	3	**90**
Csomagmegőrző jegykiadás	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
Fényképkészítéshez jegykiadás	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
Gyógyászati segédeszköz kiváltása	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
Szemüveg elkészítésének támogatása	12	3	7	4	6	0	0	0	0	8	4	2	**46**
Anyakönyvi kivonatok beszerzése	3	2	0	1	1	0	1	3	0	2	0	0	**13**
Személyi igazolvány beszerzése	1	0	1	0	0	0	9	30	38	21	39	21	**160**
Lakcímkártya beszerzése	1	2	0	0	1	0	9	33	38	22	46	28	**180**
Hajléktalan igazolvány kiállítása, érvényesítése	121	83	79	71	82	90	73	117	122	122	115	83	**1 158**
TAJ szám beszerzése, pótlása	83	71	58	57	56	65	57	78	97	80	73	48	**823**
Recept kiváltásának támogatása	71	93	68	64	72	1	0	0	0	42	39	27	**477**
Közgyógyellátási igazolvány beszerzése	3	2	0	2	4	2	2	0	0	2	1	0	**18**
Egészségbiztosítás beszerzése	31	32	19	21	29	30	24	25	21	26	31	16	**305**
Társszervezetekhez való átküldés	3	2	4	0	1	2	1	1	3	0	1	1	**19**
Ruhajegy kiadása	47	37	28	26	39	33	24	43	37	36	31	22	**403**
Segélyjavaslat kiállítása	2	8	20	9	1	4	0	1	0	1	1	1	**48**
Postacím biztosítása	382	461	193	202	331	187	216	200	230	196	191	148	**2 937**
Összesen:	868	881	544	533	699	482	500	609	691	648	671	447	**7 573**

Kiemelt ügyintézés - Pályamódosító Program

A program, melyet évek óta a Hajléktalanokért Közalapítvány pályázati támogatásának köszönhetően tudunk megvalósítani, 2018. évben is „Kürt" Nappali Centrumban működött. Az Ügyfélszolgálati Irodához forduló hajléktalan emberek zöme az ellátásokkal kapcsolatos ügyeiket önállóan nem, vagy csak nagyon nehezen képesek intézni, és ilyen komplex, bizonyos esetekben több hónapos után követést előfeltételező segítséget más szervezettől ritkán kapnak. Az ügyfeleink jelentékeny része kifejezetten a szolgáltatásunknak köszönhetően jutott valamilyen rendszeres pénzellátáshoz.

A kiemelt ügyintézés szolgáltatás napi ügyfélforgalma jellemzően 5-12 fő, a szolgálat heti három napon, 9 és 14 óra között állt ügyfeleink rendelkezésére. 2018-ban e projektünk összesen 1281 alkalommal segített a hozzá forduló ügyfeleknek. Jellemző ügytípusok, melyekkel foglalkoztunk: nyugellátások, időskorúak ellátása, megváltozott munkaképességű és fogyatékos személyek ellátásai, családtámogatások, álláskeresők ellátásai, átmeneti és rendszeres települési támogatások, közgyógyellátás, iratbeszerzés (különösen bizonyítványok beszerzése), elhelyezés, lakcímrendezés.

2018-ban tovább folytattuk „Pályamódosító" elnevezésű mentori programunkat, némileg megváltozott tartalommal. Az előző év tapasztalatai alapján módosítottuk azt a négy célcsoportot, melynek tagjait egyéni esetkezelés, ún. „mentorálás" révén próbáljuk egy jobb munkaerő-piaci pozícióba juttatni.

E négy célcsoport:

1. megváltozott mukaképességűek - esetükben a deklarált cél, hogy az pénzellátás helyett munkaképességüknek megfelelő munkahelyet találjanak.
2. a szabálysértési ügyek elkövetői - számunkra lehetőség van a pénzbüntetést ún. közérdekű önkéntes munkával megváltani, ennek megszervezése azonban, a szűk határidők miatt, hajléktalan emberek esetében problematikus.
3. az „újak" - esetükben a cél a kríziskezelés, a hajléktalan életforma tartós rögzülését megelőzendő a lakhatás és a munkaviszony rendezése.
4. a tartósan közterületen élők, kiilleszkedettek, akiket igyekszünk motiválni, hogy a már rutinszerűvé vált hajléktalan életvitel helyett tegyenek egy lépést a nappali intézmény, majd a lakhatás/munkavégzés felé.

A folyamatos munkavégzés előfeltétele a biztos lakhatás, néhány esetben ennek rendezésében is közreműködtünk, illetve a Kürt utcai Nappali Centrumban működő Úton programunkhoz irányítottuk ügyfeleinket.

A 2017-18-as pályázati évben 42 fő mentorálása történt meg, míg a 2018-19-es időszakban 2018. december 31-ig 18 ügyféllel kötöttünk mentori szerződést.

A projekthez kapcsolódó önkéntes programunk keretei is kialakultak: 2018. évben az Úton programmal közösen képzéseket tartottunk, alkalmanként 12 fő részvételével. A képzett önkéntesek ezt követően kapcsolódtak be a munkánkba: a mentoráltakat elsősorban önéletrajzírásban, álláskeresésben, IT kompetenciák fejlesztésében segítették.. (A leendő önkéntes kollégák képzéséről beszámolónk 43. oldalán írunk.)

A programnak köszönhetően 2018-ban 12 mentoráltunkat Erzsébet-utalvánnyal támogattuk, 5 főnek részben (kb. 80%-os mértékben) támogattuk fogpótlását, emellett kb. 70 fő vette igénybe (sokan több alkalommal is) az ingyenes fodrászat szolgáltatásunkat.

Elismerés

Előttem ül, úgy látom, unja már nagyon. Fészkelődik, ásít, átsandít a szomszéd íróasztalhoz, belehallgat az ott folyó párbeszédbe, mert az a másik hajléktalan, és a vele foglalkozó szociális érdekesebbnek bizonyul, mint ami nálam történik. Mert én csak írok-írok már vagy fél órája, néha kérdezek valamit, de a kérdésemre többnyire vállvonogatás a válasz, mintha azt mondaná: csináld, ha nincs jobb dolgod. Végre kiizzadom a fellebbezést, felolvasom, mielőtt aláíratnám, de erre se nagyon figyel. Aztán eltelik egy hónap, szokásos csütörtöki ügyelet, hívom a következő ügyfelet, látom, az emberem az. Be nem jön, az ajtóban megáll, kezében tábla csoki: „Ezt magának hoztam. Elfogadták a fellebbezést, megkaptam a nyugdíjat. Tudja, én azt az életben nem tudtam volna összehozni, amit akkor maga megírt. Jól csinálta."

„Úton” - Lakhatást segítő integrációs program

Valljuk, hogy a hajléktalanságból ki lehet kerülni, és azt tapasztaljuk, hogy a bajba jutott családok, párok, egyedülállók is hiszik, hogy bármilyen nehéz helyzetből talpra lehet állni.

A program célja a hajléktalanság megelőzése, és az egyéni kivezető utak keresése. Célcsoportja az otthonvesztés veszélyének kitett családok, párok, egyedülálló férfiak és nők, akiknek életük során meg kellett tapasztalniuk a hajléktalanságot, vagy most kényszerülnek otthon nélkül élni.

A program működése a Hajléktalanokért Közalapítvány pályázati támogatásának köszönhető. A pályázati időszak 2018 szeptemberétől 2019. július végéig tart.
A 2017/18-as programidőszakban kb. 200 felnőtt kereste fel Lakhatási Tanácsadó Szolgálatunkat.

42 háztartás (köztük egyedülállók, párok, gyermekes családok) kértek közülük mentori segítséget, hogy kivezető utat találjanak a hajléktalanságból. Az Úton mentori programjában résztvevőket önkéntesek bevonásával, önéletrajzírással, állás- és albérletkereséssel, adósságmenedzseléssel, telefonálási lehetőséggel, számítógép-használattal, egyéni készségfejlesztéssel segítettük.

A mentori program résztvevői beköltözési/otthonmegtartási támogatásra is pályázhattak. A nyertesek egyszeri pénzbeli támogatást kaptak albérletbe költözésükhöz vagy az otthonuk megtartásához. 13 háztartásnak (összesen 29 főnek, közülük 7 gyermeknek) oldódott meg ilyen módon a lakhatása. A pályázati lehetőségeken túl voltak olyan résztevők, akiknek a lakhatását személyes kapcsolatrendszerük rendezése oldotta meg, vagy munkát találva visszaköltözhettek családjukhoz.

Programunk megvalósításában a 4 szociális szakember munkáját 10 önkéntes kolléga mintegy 220 munkaórában segítette.

Az Úton teamje

Beköltözők utánkövetése
2017/18. évi összesített adatok
13 háztartás (22 felnőtt 7 gyermek)

Utánkövetésidőpontja a beköltözést követően	ugyanazon a címen él	hajléktalan-ellátó intézményben él	közterületen él	nem elérhető
egy hónap múlva	12	0	0	1*
három hónap múlva	12	0	0	1*
6 hónap múlva	11	1**	1***	0

* Első két alkalommal nem értük el, csaka 6. hónapban - ugyanott lakott.
** 3 hónap után egy fővárosi kerülethez tartozó családok átmeneti otthonába költöztek. A költözés oka: a szállón rosszak voltak a körülmények, és folyamatosan emelkedtek az árak.
*** A kiköltözés oka: konfliktusok a tulajdonossal.

Krisztina és Ákos története:

Krisztina és Ákos 2018 márciusában még családok átmeneti otthonában laktak 5 éves kisfiukkal és 16 hónapos kislányukkal. Ekkor jelentkeztek programunkba, mert szerettek volna továbblépni albérletbe. Ákos állami gondozott volt, így gyermekkorától kezdve hányattatott volt az élete, családját nem ismerte. Krisztina 2015-ben elvált, elköltözött a férjétől, és sajnos az akkor még két és fél éves kisfiát is ott kellett hagynia. Amikor megismerkedett Ákossal, egy éjjeli menedékhelyen aludtak, majd miután állapotos lett közös kislányukkal, családok átmeneti otthonába kerültek, ahol már magukhoz tudták venni az első házasságból származó kisfiút is. Az Úton programba érkeztük idején Ákos az építőiparban dolgozott, Krisztina gyesen volt.
Önkénteseink segítségével találtak egy kétszobás albérletet, de spórolt pénzük a kaució és a bérleti díj összegének csak a 2/3 részére lett volna elegendő. A maradék harmadot az Úton program pályázatán nyert összeggel pótolták ki, így 2018 májusában be tudtak költözni új otthonukba. A lakás festésre szorult, ehhez egy festékgyártó cégtől kértünk számukra adományként festéket, a munkát ők maguk oldották meg. Jelenleg ugyanebben az albérletben laknak, harmadik gyermeküket várják. Következő tervük, hogy egy önkormányzati lakást pályáznak meg.

TrainHouse Budapesti Tréninghét

Félnapos tréning keretében mutatkozott be az „Úton” lakhatást segítő és a „Gyorsítósáv” munkavállalást segítő integrációs program a Helsinkiben, Londonban, Barcelonában és Brnóban dolgozó szervezetek munkatársainak.

Bemutatkozásunk követte a TrainHouse program során íródó szakmai kiadvány tematikáját. A tréning angol nyelven folyt, tolmács segítette a közös munkát, mely során a külföldi szakemberek három csoportban dolgoztak.

Vendégeink szituációs játékban próbálták ki magukat egy hattagú család tagjaként, önkéntesként, vagy szociális szakemberként. Megismerték az egyik sorstárs segítőnk, Sándor munkáját, aki maga is résztvevője volt korábban az egyik programnak.

Az első csoport egy család bőrébe bújva tapasztalhatta meg a speciális magyar környezetet: mi vár rájuk, ha lakást akarnak bérelni a piacról és mekkora esélyük van önkormányzati bérlakásba jutni.
A második csoportban szociális szakember és a család közös munkáját ismerhették meg, míg a harmadik csoport az önkéntesek bevonásának módját és miként tjét ismerte meg szituációs játék keretében.
A résztvevők arról is meséltek, hogy a saját szervezeteiknél hogyan vonják be az önkénteseket a közös munkába.

A sorstárssegítők bevonásával végzett munkánk bemutatására azt a sorstárssegítő kollégánkat kértük föl, aki 2015-be a Gyorsítósáv programban volt - 61 évesen - a legidősebb résztvevő, és tízévnyi utcai élet után állt talpra. Elhelyezkedett, majd azon kevés szerencsések egyike lett, akik önkormányzati lakásba jutottak. 2016-ban sorstárssegítőként támogatta a következő programév munkáját.

Az Úton program bemutatkozása

A Kiss család története:

A család együtt lakott albérletben 3 kisgyerekkel. A nagypapa és a nagymama nyugdíjasok, az édesanya bár dolgozott, de minimálbért kapott, alig tudtak egyik napról a másikra megélni. Az édesanyának kialakulóban volt kapcsolata Istvánnal. Úgy gondolták, kimennek külföldre dolgozni, és onnan támogatják a nagyszülőket, akik a gyerekekkel maradnak. Az anya elutazott, de nem jelentkezett, nem utalt pénzt. A nagyszülők nem tudták tovább fizetni az albérletet. Sajnos családos szállón nem kaptak helyet. A nagymama az unokákkal anya-gyermek szállóra került, a nagypapa éjjeli menedékhelyen aludt, hogy minél több jusson a családnak. Közben az anya életjelet adott magáról - a párja bántalmazta és fogva tartotta, de elszökött, majd a rendőrség segítségét kérte. Hamarosan érkezik haza.

Szakmai továbbképzés és kézikönyv szociális szakembereknek

Többéves hagyománya van együttműködésünknek a Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményeivel (BMSZKI). A BMSZKI szervezésében a Menhely Alapítvány munkatársai tartják a „Szociális ellátások és integrációt segítő megoldások" című, szociális szakemberek számára meghirdetett szakmai tanfolyamot.

A szakemberek a képzés elvégzése, és sikeres vizsga esetén 40 továbbképzési pontot kaphatnak. A képzés időtartama 47 óra melyből 33 óra elméleti, 14 óra gyakorlati munkát igényel. A tanfolyamon 2018-ban 20 fő vett részt.

Az elméleti képzésen azokat az eszközöket ismerték meg a hallgatók, amelyek esélyt teremthetnek a mélyszegénységben, hajléktalanságban élőknek egy jobb élethez. Az elmélet a nyolc témakörben, az azokhoz kapcsolódó jogszabályi ismereteket, valamint a gyakorlati teendőket tartalmazza. Oktatási módszereink: előadás, jogszabályok feldolgozása és alkalmazása, csoportmunka, szituációs játékok, tesztek, házi dolgozat, konzultáció.
A hallgatók különféle területeken látnak el szociális munkát, sokféle munkatapasztalattal rendelkeznek, különbözőségük előnyt jelent, tudásukat minden alkalommal integráljuk az aktuális képzési anyagba. 2018 őszén a kórházi esélyegyenlőségi referens munkájával ismerkedtünk meg közelebbről, emellett a meseterápia és szerepjáték módszereit is kipróbáltuk.

A szociális szakemberek szerint is a hajléktalanság egyik oka a lakhatási válság. Megnéztük, milyen támogatásokat nyújt az állam és az önkormányzat a mélyszegénységben élőknek, miként rendelkezik a lakástörvény, milyen lakáspályázatok kerülnek kiírásra.

Esettanulmány segítségével dolgoztuk fel az otthonvesztés traumáját, ahogyan az intézményi elhelyezés szétszakítja a családot, ezzel súlyos mentális problémákat okoz, egyúttal fokozatosan elvész az önálló életvitel képessége.

A gyakorlati képzés terepe a Menhely Alapítvány Nappali Centrum Ügyfélszolgálata, és a bázisán működő „Pályamódosító" integrációs, és „Úton" lakhatási programok. A gyakorlat során a kollégák megismerhették a programok struktúráját, eredményeit, közös munkánkat az önkéntesekkel, valamint az ügyfeleink közül kikerült közfoglalkoztatottakkal.

Dvorcsák Gábor: Mi, a teremtés koronái AD. 3500-ban

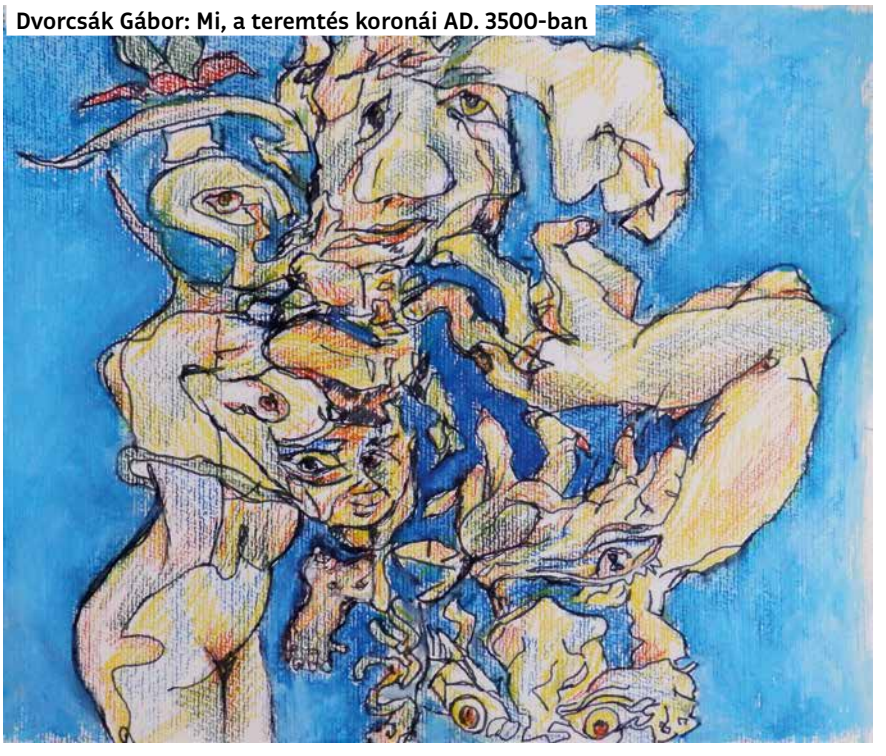

Kézikönyvünket - három év kihagyás után - immár tizennyolcadik éve jelentettük meg a szociális segítő szakmában dolgozó kollégák számára.

A 2018. évi átdolgozott kiadásunk tematikája az egyéni élethelyzetekhez alkalmazkodik, úgymint munkanélküliség, álláskeresés, gyermekvállalás, családalapítás, megváltozott munkaképesség, időskor. A kiadvánnyal segíteni kívánjuk az eligazodásta különféle ellátórendszerek, jogszabályok és hatósági eljárások útvesztőjében, végigkísérni egy-egy ügyintézési folyamatot a jogosultsági feltételek tisztázásától a jogorvoslati lehetőségig.
Kiadványunk jól használható webes környezetben, sok hasznos linket tartalmaz pl. képzésekről, munkakeresésről, különféle formanyomtatványok elérhetőségéről.

Kézikönyvünk honlapunkról letölthető. http://menhely.hu/index.php/dokumentumok/kezikonyv

A KÉZIKÖNYV FEJEZETEI:

- Közigazgatási hatósági eljárás
- A szociális törvény speciális eljárási szabályai és fogalmai
- Munkavállalás és munkanélküliség
- Gyermeket nevelő családok támogatása
- Megváltozott munkaképességűek és fogyatékos személyek ellátásai
- Időskorúak ellátásai
- Hozzátartozói ellátások
- Települési támogatás
- Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság
- A lakhatás támogatása
- A lakhatás támogatása
- Illeték és költségmentesség
- Migráció

Sarokház - Lakhatási program haladóknak

A Menhely Alapítvány Sarokház programját 2014-ben kezdtük, kezdetben a Hajléktalanokért Közalapítványhoz benyújtott pályázatunk segítségével finanszíroztuk, majd a Fővárosi Önkormányzat által támogatott Fővárosi Hajléktalanügyi Konzorcium forrásából tartottuk fent.

Az elmúlt évben három résztvevő lakhatott a program keretében egy magánszemélytől bérelt társasházi lakásban.
Erre az évre elért nagyfokú önállóságuknak köszönhetően, már csak minimális, eseti támogatást, segítséget kellett adnunk számukra. Lakóinknak a lakásfenntartás rezsiköltségeinek egy részét kellett vállalniuk. A havi hozzájárulás összege anyagi helyzetüket figyelembe véve, személyre szabottan, a szociális munkással közösen lett megállapítva.
Nyugdíjas korú lakónk részmunkaidőben dolgozott öt hónapon át, hogy a program utáni lakhatásának megoldásához nagyobb anyagi erőforrással rendelkezzen.

Másik lakónk a házban igazi támogató közegre talált. A házban lakók személyes kapcsolataikat is használva, próbálnak segíteni neki az épületben található szükséglakás felújításában, s azt a kerületi önkormányzattól bérleményként megszerezni részére.

Harmadik lakónk igyekszik megtalálni azt a munkát, amit hosszú távon is stabilan, kedvvel tudna végezni, ebben az évben számos munkahelyet kipróbált, de még nem tudja, hogy milyen irányban fog elköteleződni.

Barta Pál (Mátray): Kapualj

Oikos - Segítőház

A Menhely Alapítvány és a Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus Magyarországi Exarchátusának együttműködése 2015-ben kezdődött. A Magyarországon kis létszámúnak számító görögkeleti egyház kereste a közfeladat-ellátási lehetőséget a szociális szférában. Ezzel a céllal megalapította az Oikos - Segítőház egyházjogú intézményt. Elsődleges feladatunk segítség nyújtása 12 fő szenvedélybetegséggel küzdő embernek a lakhatásuk megteremtése érdekében.

Alapítványunk Sarokház projektjének tapasztalatait felhasználva olyan hosszútávon fenntartható megoldást kerestünk, mely a súlyos lakásproblémával küzdő emberek számára nyújt megoldást.

A támogatott lakhatási szolgáltatás biztosítása - új típusú ellátási formaként - mindkét szervezet céljának megfelelt azzal, hogy a szenvedélybetegség került előtérbe a szolgáltatásra való jogosultságok megítélésénél. A két szervezet megállapodását követően 2016 szeptembere óta működik az intézmény.

A Mádi utcai épület hat szobájából egyet nők, a többit férfiak lakják (egy szobában maximum két ember). Valamennyien a felépülésük különböző fázisában lévő szenvedélybetegséggel küzdő emberek. A cél minden esetben az önállóság megteremtése az absztinencia megtartása mellett.

A 12 férőhelyen az átlagos kihasználtság valamivel több mint 10 fő/nap volt. Heten költöztek be és nyolcan költöztek ki 2018-ban. Egyetlen kivételtől eltekintve a távozók valamennyien visszaesők voltak, vagyis az absztinencia be nem tartása miatt kerültek ki tőlünk.

A szolgáltatást igénybe vevők között volt egy „háromnapos" emberünk, aki sajnos igen rövid idő alatt visszaesett.
Barátnőjéhez költözött a közel két éve józan és tudatosan felépülő I., aki közben leérettségizett és kórházban, józanodókkal dolgozik.
Három (a házirend megsértéséért elküldött) volt lakónk egy lakást bérel közösen, ahol példás rend és tisztaság van, valamint saját bevallásuk szerint tartják az absztinenciát is.

Egy-két kivételtől eltekintve kapcsolatot tartunk volt lakóinkkal, így tudjuk, hogy a kikerülés körülményeitől függetlenül mindenki jobb helyzetben van, mint amilyenben a hozzánk való beköltözés előtt volt. Ezt a tényt komoly sikernek tartjuk.

2018-ban kétszer kirándultunk közösen: Visegrádon, valamint Szentendrén jártunk.

Heti 2 csoportfoglalkozást tartunk, ezekből a hétfői kötelező, a csütörtöki pedig ajánlott. A hétfői csoportokon sajnos nem teljes körű a részvétel, mivel többen rendszertelenül dolgoznak. Az év soránazonban voltak igazán jó foglalkozások is, és általánosságban elmondhatjuk, hogy e csoportok betöltik előre tervezett központi szerepüket. A csoportok mellett egyéni segítő beszélgetés céljából kedden és szerdán a lakók felkereshetnek bennünket, valamint pszichológusi tanácsadást is tudunk nyújtani.

A 2018-as év az Oikos életében a második teljes év volt. Tavasszal estünk túl a Kormányhivatal és a Magyar Államkincstár ellenőrzésein, melyek nem állapítottak meg hiányosságokat.

Elmúlásunk Hamutartója

A Fedél Nélkül alkotóinak antológiája (1993-2018) - A Fedél Nélkül 25 éves születésnapja alkalmából az elmúlt negyedszázad alatt beérkezett alkotásokból, versből, prózából és grafikából válogatva új kötetet jelentettünk meg. A kötetet az Írók Boltjában mutattuk be, júniusban pedig, az Ünnepi Könyvhéten szerzőink közül többen is dedikáltak a leendő olvasóknak.

Hajléktalan himnusz*

Ó, Uram!
Áldj meg engemet,
ki a Lét alatt vakarózom!
Ó, Uram!
Csak ma este
nyújtsd felém Szent Jobbodat,
hogy a rend Észe és Őre
munkásőrbakancsa
ne tapossa
fekélytől rothadó
gyomromat!
Lázas betegen
szegény párom vár rám
a vérmezői bokrok alatt.
Ó, ti emberek pedig -
állam, párt, satöbbi Elnök Urak -
adjatok nekem kutyajogot,
hogy mibenlétem semmiségében
legyen ólam, s csontom,
mit összeszikkadt fogínyemmel
elszopogathatok!
Ó, tiszteletre méltó Pszichopatament!
Hallgasd meg fohászomat,
s légy hozzám könyörületes!

* ismeretlen szerző verse, 1993.

****

Dvorcsák Gábor: Szieszta

lágyan szendereg a készülő halál
elnyúló testemen lustán merengve
imbolyog táncol a lassan lenyugvó
álmos napsugár s a bomló tetemből

a szétáradó méreg fölsiklik át az éteren
s a nap összebicsaklik mint bármely
tartását vesztett sapka vagy kalap -
netán esernyő vagy körhinta
kihalt lett már bezárul az étterem
itt alatta hiába felhő által takarva
elenyész az ő elenyész az én is

reggel van mögöttem és sose volt éjszaka
mindent beleng a szétszakadás illata
a tekintetem megpihen a szememen
mert nem látok már itt semmit sem

fejemben mint káosz kavarog a világ
nagyokat harap belém ahogy rág -
és lassan szétfoszlik a semmibe...

csak csitt! senkinek meg ne említse!

****

Verebélyi Béla: Elmúlásunk Hamutartója

Megérkeztem:
Hátat fordítva a napnak, lejöttem
a fény ragyogó lépcsőfokain,
s magamra maradva az este, s az éj
sötét törzsére támaszkodom.
Belemerülök homályos szemmel
a puha csendbe. Csomósodnak, ím
az árnyak: lepel leng, súlytalan-finom,
letompul sziklaél s felhőszegély.

Elhullatta utolsó lombját
a tölgyfa - tél jön, tudja jól.
Vadalmát simogat fenn a dombhát:
a faggyal már csak ő dacol.
Magányos fa és karcos almák -
életem, sorsom ez a kép:
így gúnyolom a fagy hatalmát,
ki titokban kertembe lép.

Széltől duzzadó vitorlák -
kormányos, hol vagy? Felelj!
Feszül a kéz s kötél - hajóm száll,
mint szél űzte hópehely.
Nyugatnak tart vagy Keletnek?
Ajkam, szemem zárva már,
a tudat lámpafénye reszket,
köröttem nedves köd szitál.

Mélyet szívok - izzik a cigaretta,
szívem vad mámorban dobog,
aztán minden csonkig égett csikket
a csatorna szennyébe dobok.

Az ELMÚLÁS kék füstje száll gomolyogva,
lázadó dacunk végleg elfojtva vele;
Ím, letűnt világunk hamutartója
itt áll előttünk:
ember-csikkekkel telis-tele.

****

Pethő N. Gábor: Spleen

Nem ártana gyakrabban cserélni az ágyneműt,
miközben szellőztetek, hiába repkednek a mínuszok,
legalább napi egyszer fogmosás, ilyesmik,
pedáns TV-maciként gargalizálva,
komolyabban betartani az orvosok intelmeit,
mondhatnám: óvatosabban a szesszel, blázzal, kávéval.

Többször átvedleni másik ruhába,
erőltetni az olvasást, írást, művi
jobb hangulatot színlelni,
falva a pozitivista koholmányokat,
zöldségekkel és gyümölcsökkel kiegészítve...

Habár egymagamban kit érdekel?
Így ugyanúgy elvagyok, akkor meg minek?
Beteg a szívem, minden értelemben,
a depresszió láthatatlan nyílvesszőket
repít felém, belém tört vagy száz,
mégsem vérzek, talán mert ez is hidegen hagy.

Megette a fene az egészet.

****

Az Antológia bemutatóján az Írók boltjában

Röhrig Géza: Angyalvakond

A Fedél Nélkül könyvsorozat 5. darabja, Röhrig Géza angyalvakond című verseskötete fontos mérföldkő számunkra, egyúttal komoly közönségsikert is hozott. Ötven versben meséli el hajléktalan emberek történeteit, érzéseit a szerző. A könyv Nádas Péter utószavával jelent meg. 2018 telén kizárólag az utcalap terjesztőinél volt kapható a kötet. Jelenleg a könyvesbolti forgalom mellett elérhető a Fedél Nélkül utcalap Kürt utcai szerkesztőségében.

anonymus

mínusz tízben bukkantak rá
orrát a patkány már perforálta
magához tért ám nem emlékszik
sem nevére sem a mennyországra

tojásdobozon habszivacson hevert
fólia és kátránypapír volt a paplan
iratai eltűntek
élővé nyilvánítása folyamatban

a jobbot térd alatt
a balt rüsztből csonkolták
reggel kimankózik
s van benne még boldogság

este már savanyúszag lengi körül
mint egy feltúrt hangyabolyt
föltámadásából másnak
eddig nem sok haszna volt

egy hajszálon múlik egy hajléktalanszállón
a fiúk golflabdával csocsóznak
ő akár pezsgőtabletta a mézben
a nevén gondolkodik egész nap

****

káin

nem tudom ki ő fekvő test a járdán
hajnal három kossuth lajos utca
bármerre lépek benne botlom el
meg se moccan s a hajamat húzza

félek meghalt s neki már sose
gyullad ki majd reggelre az éjjel
a lepkéző hóban légzését fülelem
jaj csak e csöndet cserélhetném el

Uram tégy minket magadhoz méltóbbá
hévízzel fűtsd itt az aszfaltot
nézd e nénit: énekel magában
én meg azt hittem az előbb hogy halott

nincs nálam harapnivaló semmi
hóember ha lennék orrom megehetnéd
nem tudom ki ő fekvő test a járdán
megnyílt ajakkal vajúdik egy emlék

nyújts feléje védő kart Uram
éva hörög itt ádám halott már
káinként futok csörtetek az éjben
utolér s lám bekerít az oltár

****

csumi kupléja

oly kevés kell nekem
s mégis reménytelen

annyi hogy őrangyalom néha idenézzen
s szájon egy légzést adhasson ha kérem

oly kevés kell nekem
s mégis reménytelen

annyi hogy a ruhám rajtam varrd meg kérlek
nem tudom levenni testemmé vált végleg

oly kevés kell nekem
s mégis reménytelen

annyi hogy tudjam kellek a kenyérnek
sírna zokogna ha nem én enném meg

oly kevés kell nekem
s mégis reménytelen

****

zsülien

nem vagy te még kész a túlvilágra
mentőt hívsz hát mielőtt elalszol
a traumatológián ébredezve
torkod lüktet sajog még a slagtól

fáj de nem tudsz nem szívből örülni
az infúzió néma cseppjeinek
jobb igen jobb még ideát
ezt ott és akkor vajh ki nem érzi meg?

s bár te vagy kit nem látogat senki
kinek a magány cigiről ad tüzet
jobb igen jobb még ideát
ezt ott és akkor vajh ki nem érzi meg?

kabátod eltűnt nincs hova indulj
a hó ezer pajesza dülöngél
egy zárójelentés minden vagyonod
s te boldog vagy hogy világra jöttél

****

peppe

az emberólat éjjel
a felüljáró negyedik tartópillérénél
nagynyomású mosóval takarították el
a gépet kemény kültéri felületek
különösen makacs szennyeződéseinek
tisztítására fejlesztették ki

lecsavarta a kábelt a manus a dobról
a tartályt csurig töltötte hígított vegyszerrel
a fúvókát maró fokozatra állította

olyan bitang erős sugárban lövellt a szerkezet
hogy a fickó terpeszben
két kézzel is alig bírta megtartani a szórólándzsát

még föl sem száradt s peppe
már le is csapott a helyre

a szociofotósok lottóötöse ő
cserzett bölcs arca az öreg halászé
kezén az erek a bőre felett futnak

****

Röhrig Géza

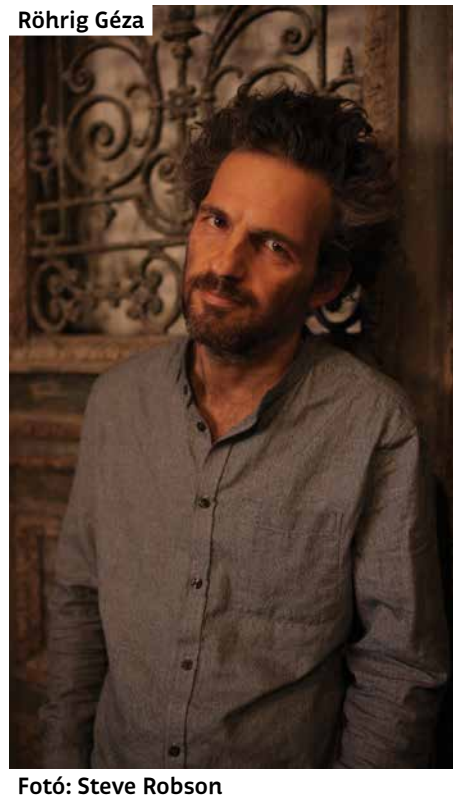

Fotó: Steve Robson

Imi nagy utazása - Ünnepi készülődés Gárdonyban

*Benke Imre nagy utazó: hosszú-hosszú utat hagyott maga mögött; hosszabbat, mint az emberek nagyobb része, és mindannyiunkénál kegyetlenebbet. Hite, ereje, vagánysága, derűje mindig minden nehézségen átsegítette. Karácsony táján a szívünkön kopogtat.**

A Velencei-tavi házba belépve valósággal megcsap az ünnep illata. Judit kétféle süteményt sütött; a nagyobb részük még a tepsiben hűl, a többi már az asztalon felvágva: sok piciny kakaós csiga, almás-diós rétes - és a szíves kínálás hozzájuk, ami kávéra és narancslére is kiterjed: nem csoda, hogy azonnal otthon érezzük magunkat. Imre - akit mindenki Iminek szólít, Imiként emleget, és ez nagyon jellemző rá - jó házigazdaként vezet körbe.; kollégámat, aki szintén tetőtér-beépítésre készül, az emeletre is felviszi.

A ház lakályos, barátságos, Judit művészi érzékét tükröző. Tele van általa készített kerámiákkal, főleg szalamandraszerűekkel - mint megtudom, ezek valójában gekkók -, amiktől olyan érzésünk támad, mintha hirtelen egy alternatív, jobb, viccesebb világba, leginkább egy mesébe kerültünk volna. És a játékosság e bájos jelei a kertben is feltűnnek: kerámiapillangó, lila gyík, piros-sárga virág és mosolygó napocska képében a fészer falán is jelen vannak. Imi, aki munkából érkezett, a ház körüli teendőiről mesélve - tél ide vagy oda - lelkesen veszi elő a motor nélküli fűnyírót, mutatja be a használatát, és a madáretető körül is szöszmötöl egy kicsit. Amikor újra bemegyünk, fát rak a tűzre, aztán várakozásteljesen rám néz. Én pedig arra kérem, hogy mesélje el az életét.

1979-ben születtem - fog neki -, és mivel édesanyám lemondott rólam, Bukarestbe, egy hatalmas nevelőintézménybe kerültem. Emlékeim szerint Szent Mária Olga volt a neve, de mindenki krésaként emlegette. Körülbelül hatszázan nevelkedtünk ott; az első három emelet a fiúké, a negyedik-hatodik a lányoké volt. A Ceaușescu házaspár rendszeresen látogatott bennünket, és olyankor „apámnak" és „anyámnak" kellett őket szólítanunk. Időről időre többeket, köztük engem is elvittek egy elitkórházba, és vért vettek tőlünk - mindenki úgy tudta, hogy az ő számukra.
Az intézet olyan volt, mint a börtön vagy a katonaság, a külső világot szinte elfelejtettük. A nevünk helyett a számunkon szólítottak, az enyém a 138-as volt. Az étel főleg káposzta, bab és burgonya volt; kis porciók, szigorúan egy-egy szelet kenyérrel. A fegyelemre adtak a legtöbbet, sokat kiabáltak velünk és vertek bennünket. A keresztanyám, mint később megtudtam, keresett, de nem adtak ki neki. Egyszer megszöktem, és egy templomban rejtőztem el, de megtaláltak, amint a padok között aludtam, és „visszaszolgáltattak", mert akkor már körözött személy voltam. Hogy milyen szakmát tanuljak, nem dönthettem el magam: cipésznek adtak. Ezért amikor végeztem, és kezembe kaptam a bizonyítványomat, mérgemben rögtön el is téptem. Tizennyolc éves koromban egyszer csak kitárták a kaput, és mehettem Isten hírével. körülbelül ezzel az útravalóval: „Elérkezett a szabadulásod napja, eredj!" De nem tudtam, merre menjek. Végül újsághirdetés alapján Aradra, egy gazdaságba szegődtem el, és ott három és fél éven át traktoron dolgoztam. 19 évesen volt egy súlyos balesetem: az autó, amiben ültem, kamion alá került. Az egyik lábamra azóta sántítok.

Szovátára, a szülővárosomba vetődve az utcán találkoztam a keresztanyámmal, akit mindenki Szamaras Irénként ismert, pedig akkor már lakásban lakott, és nem voltak szamarai. Felismert, befogadott, és haláláig, két éven át nála laktam. Utána azonban el kellett onnan jönnöm. Mentem is a vakvilágba: Franciaországban, Angliában, Skóciában kalandoztam; vonatokon, állomásokon aludtam, kéregettem. 2011 táján úgy döntöttem, hogy Magyarországra jövök, és megszerzem az állampolgárságot.

Éveken át éltem a Moszkva tér közelében, egy patak hídja alatt, télen-nyáron. De nem voltam egyedül. Befogadott a Fedél Nélkül újság közössége: sokat kirándultam, táboroztam velük, otthonra találtam náluk. Hajléktalanszállóra soha nem mentem, mert az olyan lett volna, mintha visszakerülnék az intézetbe. Normális életet akartam élni. 2014-ben a Menhely Alapítvány bevont a Sarokház programba. Fel kellett újítanunk egy nagy családi házat, és tizenketten ott lakhattunk kilenc hónapon át. Jó volt ott, és én a végén még két hónap haladékot is kaptam. De amint vége lett, mentem vissza a híd alá. Egy évig, akkor is a Menhely Alapítvány segítségével, egy budapesti lakásban húztam meg magam néhány sorstársammal. Aztán tavaly megismertem Juditot, elkértem a telefonszámát, és találkozgatni kezdtünk. Kezdettől nyílt lapokkal játszottam: „Hajléktalan vagyok, és egy hajléktalanlapnál dolgozom" - mondtam neki már bemutatkozásul. Körülbelül fél évvel később eljött értem oda, ahol laktam, az utcáról felhívott, és azt mondta a telefonba: „Ha szívesen jönnél, pakolj össze, és költözz hozzám, a gárdonyi házamba." Azóta van otthonom. Az első igazi az életemben. Judit kéthetes váltásban Ausztriában dolgozik idősgondozóként. Amikor nincs itthon, én vigyázok a házra.

Imit mindig „csodák övezték", és ez engem kezdetben, ki tudja, miért, idegesített - mondja Krajcsovics Balázs, a Sarokház program munkatársa. Talán mert mindenki annyira szerette, „sztárolta" az Alapítványnál, hogy az már bosszantó volt. Én csak akkor kezdtem jobban megismerni, amikor a Sarokházba bekerült, ami egy kivételesen intenzív kísérleti program hajléktalansorba került emberek „újraprogramozása" céljából, sok-sok csoportfoglalkozással, „órával", beszélgetéssel, együtt gondolkodással. Úgy emlékszem, rám hatott a legnagyobb erővel mindaz, amit ekkor, a beszélgetések során a gyerekkoráról megtudtunk. Elsőként az, hogy a román állami gondoskodás rendszerében József Attilához hasonlóan elvették tőle a nevét. A hideg kirázott, amikor ennek a mélységeibe belegondoltam.
Imi számomra, úgy, ahogy van, érthetetlen. Például amikor a Tátrában túrázott velünk, a rossz lábával ő ért fel először a Rysy-csúcsra. Hogyan lehetséges ez? Hogyhogy mindent túlélt, és nem rokkant bele a szenvedésekbe? Hogyhogy a hosszú útja során nem lett szenvedélybeteg vagy lelki roncs? Hogyhogy olyan vidám, erős, kedves? Hosszas gondolkodás után arra jutottam, hogy ő maga a csoda, az isteni beavatkozás élő bizonyítéka.

A következő, akivel beszélek, Matlári Ferenc, a Sarokház program vezetője. Ő először is azt próbálja megértetni, mit jelentett ez a program a tizenkét résztvevő számára, mi volt az alapvetése, és úgy általában: mit jelent egy másik ember életébe szociális munkásként belépni. Hogy ez mennyire kényes viszony.

- Addig mindannyian az utcán éltek, így amikor beköltöztek, mint mesélték, esténként csak nehezen tudtak elaludni, annyira hihetetlen volt számukra, hogy „van egy házuk". Csodaszámba menő volt az élmény, amit fel kellett dolgozni. Többen heteken át csak aludtak, mert most már megtehették, és volt is mit „kipihenniük". Iminek, aki az 56-os villamos vonalán lakott, és évekig egy patakmederben aludt, jó ideig hiányzott a

villamos csikorgása, amire korábban mindig ébredt.
A tizenkét beköltöző közül háromnak változott nagyot az élete, részben bizonyára a program hatására. Imi volt az egyik. Hogy ennek mi a magyarázata? Azt hiszem, az, hogy ő a tettek, a „meg tudod csinálni" embere, aki másoknak is képes átadni a lelkesedését, az előrelépés lehetőségébe vetett hitét. Jellemző részlet, hogy ő volt az első, akinek bejelentett munkája lett, már két héttel a beköltözés után. A csoportfoglalkozásokon aztán már ő biztatta a többieket, hogy „szedjék össze magukat", lépjenek a tettek mezejére. Képes volt hatékonyan élni az általunk kínált lehetőségekkel. Tanulni, fejlődni, segítséget kérni. Imi ebben is nagyon jó: hogy mer segítséget kérni, és megtalálja azokat, akiknek számíthat a segítségére. - mondja Ferenc. - A szociális munkára általában is igaz, hogy arra lehet a legjobban építeni, amit valaki már eleve akar. És hogy miközben segítünk, „szabadon is kell hagynunk" az ügyfeleinket, hogy úgy intézzék a dolgaikat, ahogyan ők a legjobbnak gondolják. Valójában nem a konkrét segítség a legfontosabb, hanem hogy komolyan vegyük őket, az életüket. Mert ahogyan én viszonyulok hozzá, előbb-utóbb ők is úgy fognak gondolkodni róla. Nem arra van szükség, hogy gyors választ adjak a problémájukra, „letudjam őket", és főleg nem arra, hogy ítélkezzem. Hogy jobban tudjam helyettük, hogyan kellene élniük. Hanem hogy a legkomolyabban vegyem, amit mondanak, gondolnak, tiszteljem az emberi méltóságukat; megadjam azt a tiszteletet nekik, amit minden más embernek. Ha érzik, hogy komolyan veszem őket, ők is egyre komolyabban fogják venni magukat. És sikerrel elvégzik önmaguk „nevelgetésének" feladatát.

Utazás... Mi, akik egy helyben élünk, nehezen értjük meg, mit jelent egyfolytában úton lenni, hogy az mennyire más élethelyzet, világérzékelés. Ez jár a fejemben, amikor Dudás Krisztiánnal, Imi korábbi esetkezelőjével beszélgetek, aki annak idején nagy autóútra indult vele Erdélybe, a papírügyeit intézni. - Úgy éltem meg - vélekedik -, hogy az az út gyógyító volt Imi számára. Mert nemcsak térben, hanem időben is nagyot utaztunk: visszatértünk az ő korábbi életébe, amikor még Aradon élt, és jól mentek a dolgai. És megfordultak a szerepek: mivel ott ő volt otthon, és a romántudása, a helyismerete, a régi ismerősei révén, akikkel lépten-nyomon találkoztunk, hirtelen ő vált a vezetővé kettőnk viszonyában. Míg Magyarországon én voltam az ő „vezetője". Aradon szinte egy másik Imit ismertem meg. Az Alapítvány és a Sarokház program később egy másik utat is biztosított számára, de azt már egyedül kellett bejárnia. Buszjegyet vettünk neki, hogy kiutazhasson az édesanyjával, akivel akkor találkozott életében először. Korábban rengeteg, több mint száz (!) levelet írt neki - valahogy megtudta a címét -, de soha egyetlenegyre sem kapott választ. A rendőrség segítségét kérte, végül ők segítették hozzá a találkozáshoz. Amely, a találkozás, úgy tudom, megrendítő és felszabadító volt Imi számára: mindketten perceken át sírtak.

Utazás... Imi életének része ma is. Gárdony és Budapest között ingázik mindennap, a munkaadója a teljes utazási költségét téríti. És most is autóban ülünk, Imi, a kollégám és én, hogy a sokat emlegetett Fedél Nélkül szerkesztőségébe, a Menhely Alapítvány egyik budapesti bázisára, a VII. kerületi Kürt utcába menjünk.

Imit régi barátság köti össze a Fedél Nélkül újság főszerkesztőjével, Kepe Róberttel (akit mindenki Robinak szólít).

Valamit akartam az élettől, de hogy hogyan indulhatok el, hogyan találhatom meg a helyemet Magyarországon, azt itt tudtam meg - kezdi Imi. A körúton, egy élelmiszer-áruház előtt ismertük meg egymást körülbelül tíz éve, ahol Imi kéregetett - folytatja Robi. Hívtam a Kürt utcába, az újság szerkesztőségébe, és hamar kiemelt terjesztőnk lett. Segítettünk neki a papírügyei megoldásában, a magyar állampolgárság megszerzésében. Gyorsan beépült a törzsgárdába, és láttuk, hogy jól érzi magát nálunk. Megismertük és megkedveltük: velünk volt az összes táborunkban és kirándulásunkon, rajta van minden fényképen, központi alakja lett a csapatnak. Mert Imi mindig minden őrültségben benne van, minden sport és játék leglelkesebb résztvevője, színes egyéniség és nagy mókamester. Árbóc tetején és szikláról lógva egyaránt tudnék róla fotót mutatni.

A szovátai buszállomáson egy asszony várt, és megszólított: *„Ha anyukádat akarod látni, én elviszlek hozzá."* Kiderült, hogy a szomszéd, és elém küldték. Útközben virágot, ajándékot vettem. Nagyon tartottam az alkalomtól. Nem tudtam, mit mondjak majd, hogyan szólítsam az édesanyámat. Harmincöt éves voltam, és még soha nem találkoztam vele addig a napig. Nem volt otthon, felhívták telefonon. „Egy fiú keres; azt mondja, a fiad" - közölték vele.

Amikor megérkezett, végül ezt mondtam neki: „Nem számon kérni jöttem. Annál jobb, mint hogy az édesanyámat megölelhetem, nem is kell nekem. Mert bármit megkaphat az ember az életében, de egy szülőnél nagyobb ajándék nem létezik a világon."

Írta: Kiss Péter
Fotó: Lambert Attila

* Az írás nyomtatott változata az Új Ember 2018. december 23-30-i, karácsonyi ünnepi számában jelent meg.

Menhely Alapítvány Módszertan

A Menhely Alapítvány Módszertana (MAMO) tevékenységével a szociális szakmai munkát hivatott megkönnyíteni. Szakmai módszerek bevezetéséhez, új szolgáltatások, programok megszervezéséhez nyújt szakértői segítséget; szociológiai kutatást, valamint jogvédő és jogsegélyezési munkát végez.

A Menhely Alapítvány vezetésével tizenkét, szociális ellátással foglalkozó szervezetből álló konzorcium működteti a „Tégy az emberért" Információs és Képzési Központot a Szentkirályi utcában. A központ tevékenységének célja a szociális szakdolgozók részére naprakész szakmai információk gyűjtése, továbbképzések szervezése, a szervezetek közötti koordináció és információcsere folyamatos működtetése, a szociális ellátás továbbfejlesztése érdekében kutatás-fejlesztés és oktatás. Ezen kívül helyet biztosítottunk szakmai programoknak, konferenciáknak, sajtóbeszélgetéseknek, továbbképzéseknek.

A Hajléktalanok Jogvédő Irodája keretében 1999 óta nyújtunk ingyenes jogi tanácsadást olyan hajléktalan emberek számára, akiket hátrányos helyzetük miatt ért jogsérelem. A Jogvédő Iroda 2018-ban a Hajléktalanokért Közalapítvány támogatásának köszönhetően működött.
A program megvalósítása során 46 alkalommal 104 ügyfél kereste fel jogsegély-szolgálatunkat. Az esetek nagy részében egyszeri tanácsadással, információnyújtással tudtunk segíteni, 18 alkalommal a tanácsadás hosszabb időt vett igénybe, beadványt, fellebbezést, kérelmet fogalmaztunk meg, 13 ügyfelet újabb konzultációra hívtunk vissza.

„Hogyan változtassunk?" - programok. Az év közepén a módszertan pszichológus végzettségű kollégával gazdagodott. Az új szemlélet érkezésével új munkaötletet is felszínre tudtunk hozni: a szálláshelyeken dolgozóknak elemi szükségük van arra, hogy az intézményhasználók perspektívájából is rálássanak munkájukra. Miközben a lakók legjelentősebb célja a minél több kényelmet nyújtó szolgáltatás elérése, addig a segítők számára a hatékony segítés jegyében a gyors változás generálása (pl. a sikeres kiköltözések ösztönzése) a legfontosabb. A szálló komfortja és a kiköltözési szándék - bármennyire is szeretnénk, hogy egymástól függetlenek legyenek - a gyakorlatban ellentétes irányba ösztönöznek. Azt gondoltuk, ha külső szakemberként fókuszba tudjuk gyűjteni a működéssel kapcsolatos problémákat, és ezt megfelelően vissza is tükrözzük, azzal támogatjuk legjobban a segítőket. E támogatással túl tudnak lépni a helyzet adta bénultságon, amit a legjobban az egyik segítő mondata jellemez: „nem tudunk úgy változtatni, hogy mindenkinek jó legyen."
Egy külső intézmény öt szociális munkásából és öt lakójából zárt csoportot alkottunk, akikkel a folyamat még jelenleg is zajlik (2019 elején).

A „Február Harmadika" adatfelvétel sorozat folytatásával a MAMO 2018-ban is gyűjtött információkat az ellátórendszer működésére vonatkozóan.
A kutatás 1999-től kezdve minden évben ugyanazon a napon zajlik a hajléktalan emberek körében.
Célunk idén azt volt, hogy megpróbáljunk összefüggéseket keresni a hajléktalan emberek válaszai és a kérdező szociális munkások ügyfelekre vonatkozó egyéni szükségletfelmérése között azért, hogy találjunk olyan egyszerű, gyorsan kideríthető jellemzőket, amelyek felfoghatók egy komplett esettanulmány indikátoraként; így alkalmasak egy gyors diagnózis felállítására.

A Február Harmadika Munkacsoport szakemberei által összeállított kérdőívre 2018. február 3-án 8 891 hajléktalan helyzetben lévő ember válaszolt. Közülük 6 451 ember hajléktalan szállón, 2 440 ember közterületen, fedél nélkül aludt ezen az éjszakán. Persze tudjuk, hogy a hajléktalan embereknek csak egy részének volt lehetősége válaszolni. Az ország 76 településének (elsősorban városok) 223 hajléktalanokat segítő szolgálata vett részt a felmérésben.

A 2018. évi adatfelvétel azt a nagyon gyakorlatias célt szolgálta, hogy a válaszok eredményeként készüljön egy szükségletekre épülő komplex diagnózis mindenkiről. Az előző évi adatfelvétel alapján lehetőség nyílt az egyéni segítő munkában használható egyszerű, a hajléktalan személy állapotára, szükségleteire vonatkozó szociális diagnózis felállítása - 2018-ban ennek a folytatását vállaltuk. A hajléktalan emberek szükségletprofilja ennek alapján a következőképpen alakul:
A résztvevő szakemberek komplex diagnózisai alapján a válaszadó hajléktalan emberek több mint felének egészségi állapota miatt szüksége van valamilyen segítségre (20%-uknak folyamatosan, 34%-uknak időnként). A hajléktalan emberek 43%-ának van - saját bevallása szerint - súlyos, krónikus betegsége. Mentális állapota miatt a megkérdezettek 52%-ának van szüksége segítségre. Minden ötödik hajléktalan embernek olyan függőségi problémája van, mely - bevallása szerint - akadálya a jobb lakhatásnak (a hajléktalanok egyharmada viszont absztinens).
A felállított szakértői diagnózisok azt mutatják, hogy a döntő többség azért szorul a jelenlegi hajléktalanellátásra, mert hiányzik az olcsó lakhatás, a nagyobb jövedelem és a pénzbeli támogatás, a támogató családi, baráti segítség, a jól kiépített és jól működő lakóhely-közeli segítő ellátás, valamint az ápolást-gondozást biztosító tartós bentlakásos intézményi elhelyezés.

Megfizethető lakhatás és/vagy anyagi és szociális támogatás **50%**

Megfizethető lakhatás és/vagy anyagi támogatás **30%**

Hajléktalanellátás **15%**

Ápolás, gondozás **5%**

** 1. ábra: A hajléktalan emberek szükségletprofiljának %-os eloszlása a 2018-as Február Harmadika adatfelvétel alapján*

FEANTSA Kutatói Konferencia

A FEANTSA (The European Federation of National Organizations Working with the Homeless - Hajléktalanokkal Foglalkozó Szervezetek Európai Szövetsége) Európai Hajléktalanügyi Kutatói Hálózata (European Observatory on Homelessness), a Városkutatás Kft. és a Menhely Alapítvány közös szervezésében, 2018. szeptember 21-én Budapesten került megrendezésre a FEANTSA 13. Európai Kutatói Konferenciája. A szervezetnek sokéve tagja vagyunk, megtiszteltetés volt e felkérés a közös munkára. A kutatói konferencia témája a hajléktalan emberek társadalmi és gazdasági integrációja volt.

A konferencia célja volt összehozni a hajléktalan emberek társadalmi és gazdasági integrációjáról szóló európai és más területi vonatkozású kutatások eredményeit. A konferencia a témához kapcsolódó szakpolitikákat, programokat, valamint a hajléktalan emberek részvételével és helyzetük alakulásával kapcsolatos előadásokat vonultatta fel programjában. A korábbi évekhez hasonlóan a konferencia teret nyújtott általában a hajléktalanság és a lakhatási kirekesztettség témáját tágabban tárgyaló, európai vagy más országokkal foglalkozó előadásoknak is, továbbá fiatal kutatók tudományos tevékenységéről szóló beszámolóinak is - mindösszesen 21 országból.

Az egyik nyitó előadó kuratóriumi elnökünk, Dr. Győri Péter volt, aki előadásában élesen elkülönítette a 1990 előtti, a 1990 és 2010 közötti és a 2010 utáni időszakokat a hajléktalan-ellátásban. A hajléktalanság bemutatásához az elmúlt évek Február Harmadika kutatási adatait elemezte. Előadását azzal zárta, hogy abban a rezsimben, amelyben nem egyformán fontos valamennyi ember, ott a hajléktalan kérdés megoldása még várat magára.

A konferencia során 18 szekcióban dolgozott a közel 200 kutató. A témák között szerepelt a migráció és a hajléktalanság összefüggése, az európai „elsőként lakhatási programok" bemutatása, emellett a hajléktalan nőkről a Február Harmadika kutatás adatai alapján megírt tanulmány tényeiről is hallhattunk. A hajléktalan emberek gazdasági integrációjáról, azon belül is képzésükről spanyol és brit előadók beszéltek, és ugyanitt hallhattunk a Magyar Máltai Szeretetszolgálat foglalkoztatási programjairól.
A Városkutatás Kft. munkatársa a lakásügynökségről beszélt, a Párizs és Athén hajléktalan számlálását tárgyaló szekcióban pedig a Február Harmadika kutatás mutatkozott be.
A hajléktalan emberek egészségi állapotáról szóló szekcióban a pécsi egyetem kutatója beszélt ugyancsak a Február Harmadika kutatás keretében felvett, egészségi állapotra vonatkozó adatokról.

A konferencia érdekességei közé tartozott az uruguayi és chilei kutatók előadásai, akik Latin-Amerika hajléktalanságra vonatkozó szociálpolitikáját mutatták be.

2018 novemberében az Európai Tanács a budapesti Európai Ifjúsági Központban a FEANTSA szervezésében helyet adott a már negyedik alkalommal megrendezett nemzetközi képzésnek, melynek témája az „Emberi jogok - szociális jogok" volt. A találkozó facilitálására módszertani kollégánk kapott felkérést.

A képzésre több mint 15 országból érkezett 34, a szociális szférában dolgozó fiatal. Egy héten keresztül magyar és nemzetközi szakértők, ügyvédek segítségével foglalkoztak a hajléktalanokat érintő szolgáltatások elméleti és gyakorlati emberi jogi vonatkozásaival. A fórum jóvoltából a jelenlévők stratégiai javaslatokkal, kiterjedtebb kapcsolatrendszerrel, és a jobb megértésből táplálkozó motivációval térhettek haza.

Kuratóriumi elnökünk előadása a konferencián

Trainhouse Projekt - nemzetközi együttműködés

A Training for Housing Support Workers (TrainHouse) „Tréning lakhatási támogatásban dolgozók számára" elnevezésű projekt 2016 decemberében indult el. A kétéves nemzetközi együttműködést a BMSZKI vezetésével az Európai Unió Erasmus+ szakmai mobilitási pályázata támogatta.

A program célja a nemzetközi tapasztalatcserén túl az volt, hogy a csapat a lakhatási támogatások témájában három kézikönyvet hozzon létre. Ezek a szakmának a szakmai segítő munka dilemmáiról, valamint az önkéntesek, ill. a sorstárs segítők foglalkoztatásához adnak hasznosítható ötleteket, példákat, valamint gyakorlati összefoglalót a hajléktalan embereket lakhatásba segítő munkához.

A projektben hat szervezet fogott össze: a BMSZKI és a Menhely Alapítvány Budapestről, az Arrels Barcelonából, a Vva ry Helsinkiből, a St Mungo's Londonból és a Platforma pro sociální bydlení Brnóból.

A program két éve során öt alkalommal vettünk részt nemzetközi tréninghéten, bemutattuk saját lakhatási programjainkat, ezzel párhuzamosan írtuk meg a három témacsoportot felölelő kézikönyvben a munkánkról szóló önálló fejezeteket.
A projektet 2018 végén zártuk le, a munkát és eredményeinket bemutató rendezvények megtartásával.

A programban való részvételt angol nyelvtudáshoz kötöttük, a szakértői munkában pedig elsősorban a felkért kollégák szakmai és írói felkészültségét, készségeit vártuk el. Komoly eredménynek tekintjük, hogy az egyes lakhatási programjaink és ide vonatkozó tevékenységeink (pl. sorstárssegítőket bevonó munkáink) végre igazán árnyaltan, európai kontextusban, számos szempontot figyelembe véve kerültek összefoglalásra és publikálásra.

A projekt során lezajlott tréninghetekről készült részletes beszámolóink honlapunkról tölthetők le: http://menhely.hu/index.php/hajlektalansagrol/trainhouse

A TrainHouse projekt első éve elsősorban a három nemzetközi tréninghétről és a kézikönyvek tervezéséről szólt. A projekt minden egyes tréninghetén a nemzetközi stábbal közösen alakítottuk a leendő kézikönyvek tartalmát, szerkezetét, találtuk ki az összeállítás szempontjait. E három tervezett kézikönyv a különféle lakhatási programok módszertanát fogja össze, a szakmai, a sorstárssegítés és az önkéntes munka felől megközelítve, gyakorlati példákat bemutatva. A tréninghetek között a kézikönyvek menedzserei, a szervezeti koordinátorok és a szervezeti szakértők Skype-on és e-mailben tartották a kapcsolatot. Minden kapcsolódó dokumentum közös, felhőalapú tárhelyen volt elérhető a projekt résztvevői számára.

2018 januárjában a félidős találkozón Brnóban a koordinátorok és kézikönyv-menedzserek egyeztettek. E találkozón újra kellett gondolnunk a kézikönyvek szerkezetét - ezzel stabilabbá téve a nemzetközi, online zajló munkát. Egyetértettünk abban is, hogy az útmutatókhoz készült szakértői anyagok szerkesztése ugyancsak ezt a személyes munkát igényli majd, így a követ-

A tréninghetek programjai - Prága, Brno és Budapest

kező, budapesti tréninghét nagy részét e munkára szántuk.

Március elején a nemzetközi stáb Budapestre érkezett. A tréninghét három napja a szerkesztői munkával telt, két helyszínen, az útmutatók szerinti három csoportban. Nehézséget okozott, hogy egyes szakértői anyagok még nem álltak készen, így e fejezeteket nem érinthette a munka. Az együtt végzett munka során a külföldi kollégákkal baráti légkör alakult ki, ami annak minőségére is jó hatással volt.

A szerkesztési munkafolyamat közben fordítottunk időt arra is, hogy a budapesti szervezetek idevágó szakmai programjaiba is be tudjanak tekinteni a kollégák. A Kürt Nappali Centrumban interaktív játék keretében mutatkozott be Úton programunk stábja. A Fedél Nélkül utcalapot, annak szellemiségét a terjesztésben, szerkesztésben, érzékenyítő programokban fontos szerepet vállaló tapasztalati szakértő kollégáink jelenítették meg.

Áprilisban, a csehországi tréninghéten Prágába és Brnóba utazott három kollégánk. Itt a Platforma tagszervezetei, valamint a Novy Prostor utcalap fogadott bennünket. A vendéglátók gyakorlatban mutatták be törvényhozásra nyomást gyakorló lobbi tevékenységüket, egyúttal a Housing First szemlélettel megvalósult tapasztalataikat.

A kézikönyvek nyár közepére angolul, majd szeptemberre nemzeti nyelvekre (magyar, cseh) lefordítva, letölthető kiadvány formájában felkerültek a résztvevők honlapjaira.

Vállaltuk a pályázati projektben, hogy e kézikönyveket nemcsak elérhetővé tesszük a felhasználók számára, de népszerűsítjük is. A Menhely Alapítvány két kézikönyv multiplikációját vállalta Magyarországon. A sorstárssegítő munkáról szóló kiadványt a Hajléktalanokért Közalapítvány szokásos éves konferenciáján tudtuk bemutatni. Plenáris előadás formájában összefoglaltuk a két év tapasztalatait, valamint bemutattuk az elkészült három kézikönyvet. Szekcióülés során pedig ezidáig egyedülálló témáról, a lakhatási támogatásban dolgozó sorstárssegítők szerepéről, valamint a témát felölelő kézikönyvről volt lehetőségünk interaktív beszélgetést folytatni. A rendezvényen a három kézikönyv nyomtatott példányait tudtuk a támogatásnak köszönhetően ingyenesen átadni az érdeklődő, szociális szakmában dolgozó kollégáknak.

Novemberben meghívást kaptunk a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület napjára, melyen a TrainHouse projektről beszéltünk partnerünk, a BMSZKI munkatársaival közösen az érdeklődőknek. Ugyancsak novemberben ismertettük az önkéntesek lakhatási programokban való foglalkoztatását tárgyaló kézikönyvünket. Az év végi önkéntestoborzó programunk munkára felkészítő, interaktív képzésének fontos eleme volt az útmutatóban szereplő esettanulmányok és a kötetek bemutatása.

A projektidő alatt folyamatosan kommunikáltunk tapasztalatainkról, az elkészült anyagok közzétettük a szakmai és más érdeklődők számára. Honlapunkon találhatók híreink, a tréninghetek magyar nyelvű beszámolói, valamint a projekt bemutatása is . http://menhely.hu/index.php/hajlektalansagrol/trainhouse

Angol nyelven a BMSZKI honlapján érhető el a nálunk még kevéssé ismert sorstárssegítés szakirodalmi linktára. http://www.bmszki.hu/en/TrainHouse/useful-readings

Mindhárom kézikönyv (angolul és magyarul) elérhető honlapunkon: http://menhely.hu/ index.php/hajlektalansagrol/trainhouse/ 7988-a-trainhouse-kezikonyvek

A TrainHouse program az éves konferencián Balatonföldváron

Fedél Nélkül - Otthontalan Emberek Műhelye

A Fedél Nélkül az első magyar nyelvű utcalap, szerzői és terjesztői is jórészt otthontalan emberek. A lap kiadója a Menhely Alapítvány. Célunk egyrészről, hogy a velünk kapcsolatba kerülő hajléktalan emberek értelmes, hasznos tevékenységet végezhessenek; otthontalan alkotók megjelenési lehetőséghez, terjesztőink, a lap árusításából jövedelemhez jussanak. Másrészről szerepet kívánunk adni a közösségi társadalom felé nyújtott szolgáltatásoknak, fontosnak tartjuk a lap és a művészeti munka szerepét az előítéletek kezelésében, csökkentésében.

Tevékenységünk mindhárom pillére alapvetően a társadalmi érzékenyítés eszköze, a lap terjesztői naponta több ezer, azaz éves szinten több százezer emberrel folytatnak közvetlen interakciót, művészeti tevékenységünk termékei, alkotásaink évente több tízezer kultúrabarátot érnek el, professzionális érzékenyítő programunk előadói pedig több ezer diákkal, fiatal felnőttel találkoznak.

Évek óta egyre nagyobb hangsúlyt fektetünk a hajléktalanságot megtapasztalt emberek alkalmazására, minél mélyebb szintű bevonásukra szolgáltatásaink, programjaink megvalósításába a tervezés szakaszától a tapasztalatok összegzéséig. Munkánkban az esetkezelő és a közösségi szociális munka teljes eszköztárát igénybe vesszük sorstárs segítők, önkéntesek és szociális munkásaink együttműködésében. A lappal kapcsolatba kerülő hajléktalan emberek nagyobb része elsőként a terjesztésbe kapcsolódik be, zömében anyagi helyzetük jobbítása érdekében. Terjesztőink, néhány kivételtől eltekintve hajléktalan emberek, akik terjesztési szabályzatunkat betartva, fényképes kitűzőnket viselve, kollegáinkkal együttműködve árulhatják a Fedél Nélkült. A lap számukra sem ingyenes. Abban hiszünk, a munkával szerzett javak többet érnek, mint az ingyen kapottak, hogy a terjesztő munkájának haszna nem csak anyagi haszon.

Valljuk: „nincsen ember érték nélkül". Munkánk arra épül, hogy mindenki adhat valamit. Nem fogadhatjuk el a segítséget, ha nem tudjuk viszonozni. Munkatársaink minden nap adnak valakinek valamit - valamiért. Alkotásokat a szerkesztőségnek - saját hangjuk erősítéséért, lapunk példányait az olvasóknak - anyagi javakért, közösségi munkát a lakosság különböző csoportjai felé - a sorstársaikat sújtó előítéletek mérsékléséért.

TERJESZTŐI HÁLÓZAT

A lap indulása óta, 2018 végéig 2441 terjesztőt regisztráltunk. 2018-ban negatív csúcsként mindössze 42 új terjesztőt alkalmaztunk. 8 esetben már az első beszélgetés után sikerült piaci munkahely felé terelnünk a jelentkezőt, 2 további esetben a felvételiző maga látta be, hogy nem alkalmas a munkavégzésre. A felvételt nyert terjesztők zömében csökkent munkaképességű, vagy a munkaerőpiacon hosszú ideje passzív emberek, közülük 27-en maradtak munkában legalább egy hónapig, 21 fő ma is dolgozik. Az év során összesen 293 terjesztővel dolgoztunk, éves forgalmunk 8 292 fő volt, átlagosan napi 33 fővel találkoztunk. Terjesztői létszámuk jelentős, 20%-os csökkenése örvendetes módon a piaci munkahelyek számának emelkedésével függ össze: több tucat terjesztőnk állt munkába az elsődleges munkaerőpiacon az év során. A terjesztőkkel való kapcsolattartásában 2018-ban három közfoglalkoztatott státuszú sorstárssegítő munkatással dolgoztunk együtt, 2019 elején pedig munkába állhat a negyedik kolléga is.

2018-ban az egy-egy napon dolgozó terjesztők száma (100-130 fő) az aktív terjesztők létszámcsökkenésének megfelelően változott. Az év során 713 helyszíni ellenőrzést végeztünk. A BRFK Közlekedésrendészete idén is balesetvédelmi oktatásokkal segítette munkánkat, az ezen való részvétel kötelező feltétele a teljes jogú terjesztői igazolvány kiadásának.

2018-ban a Fedél Nélkül 170 313 példányban jutott el az olvasókhoz, a majd 20%-os csökkenés megfelel a terjesztői hálózat hasonló mértékű csökkenésének.

Vidéki jelenlétünk alig változott: az év során 21 vidéki településen dolgoztunk, rendszeres a jelenlétünk 9 megye 15 városában, ahol összesen 23 terjesztőnk dolgozik. Teljes forgalmunk ötöde zajlik a fővároson kívül.

Havi rendszerességgel szervezzük a Kiemelt Terjesztői Klubot. Cél az együttlét, az összetartás erősítése, ennek érdekében szabadidős programokat szervezünk. Idén meglátogattuk az Állatkertet, bográcsoztunk Nagykovácsiban a Bike Maffia által szervezett Charity Festen, és már harmadik

Év Alkotása 2017. - díjkiosztó

Állatkerti kirándulás - csoportkép

alkalommal vettek részt a terjesztők által készített kézműves alkotások a Bánkitó Fesztiválon.

A közös nyaralás idén sem maradhatott el. Új helyszínen, Balatonkenesén töltöttünk három napot 12 kiemelt terjesztővel. A csoport majd' minden tagja közösségi munkát végez, sokan vállalnak külön feladatot terjesztőtársaik segítésére.

Karácsonyi ünnepségünket és terjesztői díjátadó rendezvényünket 2018-ban újra a Bálint Házban tarthattuk meg. Ennek keretében adtuk át az Év Dolgozója díjat (nyertese több, mint 13 000 példányt adott el a lapból), az Év Terjesztője díjat (a nyertes 9. alkalommal lett az első a terjesztőtársai szavazata alapján), valamint 46 „ezredest" avathattunk (ennyien adtak el legalább 1000 lapot az év során). A rendezvényre új fellépőink és egy csapat önkéntes is készült, a meghirdetett sütiversenyt pedig Mautner Zsófia gasztroblogger szakértelme támogatta.

A megszűnt Népszabadság munkatársainak írásaival megjelent 3. melléklet, és a szintén október hónapban napvilágot látott Röhrig Géza-verseskötet mellett a 2018. október 15-től hatályos új hajléktalanügyi jogszabály megjelenése minden eddiginél erősebb érdeklődést indukált a terjesztők munkája felé. A hazai és főként a nemzetközi sajtó több tucat munkatársa kereste fel őket, egyúttal szerkesztőségünket. Ennek kapcsán Nyugat-Európa érdeklődő polgárai is megismerkedhettek munkánkkal.

MŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉG

Alkotóműhelyünk zömében otthontalan művészekből áll. Ugyanakkor óvatosan, de tudatosan nyitunk egyrészt a hajléktalanságtól nem sújtott, de gyengén menedzselt, nagy tehetségű szerzők felé, másrészt a már neves, az irodalmi kánonba tartozó irodalmárok felé.

Irodalmi tevékenységünket ma már olyan nevek segítik, mint Tóth Krisztina, Baranyi Ferenc, György Péter, Nyáry Krisztián, Györe Balázs és Röhrig Géza. Utóbbi művésszel folytatott együttműködésünk 2018 novemberében közös kötetet eredményezett: Alapítványunk kiadója lehetett angyalvakond című verseskötetének. A kötetbemutatót a Nyitott Műhelyben tartottuk, s a könyvet kizárólag árusító Fedél Nélkül terjesztők jutottak jelentős bevételhez. A kötet 2018 utolsó három hónapja során több, mint 5 000 példányban fogyott el, ami a hazai irodalmi piacon is kiemelkedőnek számít.

Utcalapunk 2004-ben hirdette meg folyamatosan futó Művészeti Pályázatát otthontalan alkotók számára. Az indulástól 2018 végéig összesen 3628 pályázatot, azaz 10307 pályamunkát kaptunk, és 395 alkotó kedvű hajléktalan emberrel kerültünk kapcsolatba. 2018-ban 192 pályázattal 604 pályamunka érkezett hozzánk, és 7 új szerző kapcsolódott a programba. Idén 52 különböző alkotótól kaptunk pályamunkát. A nyertes pályázatok díjazására az év során összesen 443 000 forintot fordítottunk. 2018 júliusában díjaztuk az ezredik beadott pályamunka alkotóját: oklevéllel és egy rózsafa tollkészlettel leptük meg. Az év során 90 alkotószerzőnk 410 alkotását jelentettük meg lapunkban.

Az Év Alkotása 2017. díjátadó keretében az éves pályamunkák közül a többek közt Tóth Krisztina és Eifert János nevével fémjelzett zsűri választotta ki az Év Versét, az Év Prózáját és az Év Képét. 2018 tavaszán a rendezvénynek méltó helyszínt találtunk az Eötvös10 Közösségi és Kulturális Színtérben, ahol Madarász Éva és Epres Attila színművészek vállaltak felolvasást az alkotók munkáiból.

2018-ban több kiállításunk volt. Több mint egy hónapos képzőművészeti kiállításunk nyílt februárban a Wekerlei Társaskörben, áprilisban a Pszinapszison, majd júniusban a Zuglói Civil Ház galériájában.

További érdekes események és új találkozások tarkították az évet. A My Budapest Photo Projekt pályázatán otthontalan emberek készíthettek fotókat egy naptárhoz. A Fedél Nélkül szerkesztőségi tagját újra zsűritagságra kérték fel.
A Zugrádió internetes műsorkészítésre hívta meg az utcalapot. Az online rádióban hajléktalan emberek interjúi, riportjai szólalnak meg kéthetente péntekenként.

SZÍNHÁZI ELŐADÁSOK

A folyamatosan játszott Rendben élni című monodráma és a Cím Nélkül - hajlék-kaland-játék című interaktív darabok mellett újabb három színházi produkció előkészítését kezdtük meg.

A Pécsett, Szabó Balázs előadásában bemutatásra váró Bringa-verkli című zenés darab felejthetetlen szerzőnk, Leé József verseit dolgozza fel. A Centrál Színházban 2019 áprilisában bemutatásra váró Kakaóscsiga című monodráma pedig Kovács Béla, Herceg Árpád, Tűzgyík és Ho.Csi kisprózáiból állt össze, Papp János tolmácsolásában, Cortés Sebastián rendezésében.

Már 2020-ra előre tekintve dolgozunk Libor Laura színésznővel a Gumiember munkacímet viselő zenés darabon, mely alkotóink verseivel meséli el egy szerelem történetét.

Balatoni nyaralás - csoportkép

A Kiemelt Terjesztői Klub munkában

FEDÉL NÉLKÜL KÖNYVEK

A lap szerkesztősége 2013 óta foglalkozik könyvkiadással. Első három kötetünket pályázati támogatással, lakossági adományokból adtuk ki, a 2018-ban megjelent újabb három kötetet már az előzőekkel nyert bevételből.

Első idei kötetünk Deli Bálint költő posztumusz verseskötete volt, Ha felnövök, gyerek leszek címmel, melyet januárban az Írók Boltjában mutattunk be szép közönségérdeklődés kíséretében.

A Fedél Nélkül 25 éves születésnapja alkalmából volt alkalmunk leltárt készíteni, és 25 évünket átfogó antológiát megjelentetni Elmúlásunk hamutartója címmel. Az összeállítás az Ünnepi Könyvhéten jelent meg, ahol szerzőink közül többen is dedikáltak a leendő olvasóknak.

A sorozat 5. darabja, Röhrig Géza angyalvakond című verseskötete igazi sikersztori, a neves színész, költő munkájából terjesztői hálózatunk több, mint ötezer példányt adott el. A kötet sokrétű nyeresége jó alapot teremt a kiadói munka folytatásához.

Több önálló kötettel is tervezünk a következő években, de egy következő antológiára is bőven van lehetőségünk, hiszen kéziratárunkban több mint hatszáz szerző több ezer jórészt kiadatlan kéziratát őrizzük.

Művészeti tevékenységünket, a kötetkiadástól alkotóink pénzdíjain át, kapcsolódó programjainkig a 2018-es évben is pályázati forrásokból, lakossági adományokból, köteteink értékesítéséből és rendezvényeink jegybevételéből valósítottuk meg. A művészetbarátok figyelmének felkeltése, a begyűjtött elismerések mellett büszkék vagyunk arra is, hogy művészeti tevékenységünk sikerrel zárta az évet.

NEMZETKÖZI TÉNYKEDÉSEK

A két éve zajló, nemzetközi TrainHouse programban való részvételünk felébresztette igényünket más utcalapok, más sorstárssegítői programok megismerése felé. A közös feladatok megvalósítása során jó munkakapcsolatot alakítottunk ki a londoni, a prágai és a pozsonyi utcalapokkal. Nagy tervekkel várjuk a következő évet, legalább három nemzetközi projekt megvalósításában kívánunk szerepet vállalni. Egységünk munkája, működése, szellemisége nagyon vonzó portéka partnereink számára.

Az év végén - örömeink tetőpontján - meghívást kaptunk az Utcalapok Nemzetközi Szövetsége (INSP - International Network of Street Papers) tagjai sorába.

ÖNKÉNTESEK

Szaporodó feladataink ellátására kitartó munkával szervezünk egyre erősebb önkéntes közösséget. 2018-ban 66 fő segítette munkánkat, kéttucatnyian rendszeresen, együtt több, mint háromezer munkaórában.

Folytattuk önkéntes hálózatunk alakítását, formalizálását. Célunk olyan csoportok létrehozása, melyeket hajléktalan emberek, önkéntesek és szociális szakemberek alkotnak, ahol egymással is szorosabb kapcsolatot tartva, nagyobb önállóságot élvezve, nagyobb hatékonysággal tudnak egy-egy feladatot megoldani, képesek lehetnek új készségeket elsajátítani, a már meglévőket fejleszteni. Minden csoport vezetője egy-egy tapasztalt önkéntesünk.

Művészeti Csoportunk 8 tagjának alapvető feladata művészeti tevékenységünk fellendítése, alkotóinkkal való kapcsolattartástól a rendezvények szervezéséig.
A havi rendszerességgel tartott Nyitott Szerkesztőség munkája szolgáltatja lapunk címlapinterjúit, 12 kollégával.

Fotós Csoportunkban hatan dolgoztak, ellátva bennünket tartalmainkhoz, valamint rendezvényeink, munkánk dokumentálásához szükséges fényképekkel.
Webes Csoportunk elsődleges célja weboldalunk újjáépítése, e munkába heten kapcsolódtak be.
Az év végén létrehozott Közösségi Média Csoportban öten dolgoznak, célunk, hogy már működő közösségi média oldalunk mellett, újabb médiafelületeket üzemeltessünk - összehangolva készülő új weboldalunkkal.

Első Kézből a Hajléktalanságról - Rendhagyó Osztályfőnöki Óra című programunkban jelenleg 12 fő aktív tagunk van. Jórészt kiemelt terjesztőink közül kerülnek ki a társadalmi érzékenyítést is hatékonyan megvalósító, és azt fontosnak érző kollégáink. Részvételükkel 2018-ban 77 előadást tartottunk, és csaknem 2 000 főt értünk el. A programról bővebben írunk beszámolónk következő fejezetében,.

Célunk, hogy szociális szervezetként és művészeti intézményként is kiemelkedőt nyújtsunk, munkánkkal, a velünk dolgozó otthontalan emberekkel, önkéntesekkel, partnerekkel olyan jövőt kívánunk építeni, ahol hajléktalansága miatt senkit sem ér hátrányos megkülönböztetés.

Ezt szolgálja a terjesztői hálózatunk folyamatos fejlesztése, a tagok számára tervezett képzések. Legtehetségesebb szerzőink menedzselésével célunk, hogyaz őket megillető helyen, a kortárs magyar irodalmi élet krémjében említsék nevüket.

Újabb neves művészek megnyerésével erősítenénk presztízsünket, tervezzük a saját kiadású Fedél Nélkül Könyvek sorozat folytatását, szervezünk kiállításokat, felolvasóesteket, író-olvasó találkozókat.

Kötetbemutató az Írók Boltjában

Legrégebbi önkéntes segítőink

Első Kézből a Hajléktalanságról

Elkötelezetten hiszünk abban, hogy amit megismer az ember, azzal gazdagabb lesz, a világot a maga összetettségében látja, előítéletei csökkennek. A Menhely Alapítvány társadalmi érzékenyítő Első Kézből a Hajléktalanságról (EKH) programját több éve fejlesztjük. Az EKH-programok személyes élményt nyújtanak az érdeklődő személyeknek, csoportoknak. A programban közösen dolgoznak szociális munkások, hajléktalanságot megtapasztalt emberek, valamint önkéntesek.

A programot 2018-ban a Hajléktalanokért Közalapítvány, a Nyílt Társadalom Intézet Alapítvány, valamint magánszemélyek és önkéntesek támogatták. Minden program megrendelhető a szervezőktől: www.menhely-ekh.hu

Az EKH népszerű iskolai programja a „Rendhagyó Osztályfőnöki Óra". Az órán a diákok otthon nélküli emberekkel, élettörténetükkel ismerkedhetnek meg. Szituációs játékban élhetik át a hajléktalan emberek mindennapi élethelyzeteit, nehézségeit, konfliktusait.
Hiszünk abban, hogy a találkozás eloszlatja a kölcsönös félelmeket és előítéleteket, a diákok nyitott és szolidáris felnőttekké válhatnak, az órákon szereplő hajléktalanok pedig emberi méltóságukban megerősödve vállalják önmagukat, és saját sorsukat is tevékenyebben akarják jobbá tenni.
A gyakorlott óraadók kommunikációs és szituációs tréningeken adják át az új jelölteknek tapasztalataikat. Mára 12 állandó tagunk van, köztük 2 tag moderátorként vesz részt az órákon. Az állandó tagok létszáma 2 fővel bővült, ugyanakkor sajnos egyik moderátorunkat elveszítettük, így a jelenlegi tagokból szeretnénk a moderátori szerepre kiképezni még egy főt, hogy biztonsággal teljesíthessük a tanév során a meghívásokat.
2018-ban rekordszámú, 77 előadást tartottunk 45 különböző intézményben, ezek közül 26 új meghívónk volt. Mintegy 200 diákot értünk el az évben. Rendre visszahívást kapunk neves felsőoktatási intézményekbe, mint pl. a Budapesti Metropolitan Egyetem vagy a Károli Gáspár Református Egyetem, de új meghívónk volt az ELTE Urbanisztika Tanszéke, vidéken a bajai Német Nemzetiségűek Kollégiuma. Ezen kívül nyári táborokban is előadott csapatunk: Szegeden és Kecskeméten.

A „Lépjen Be a Nappalimba!" - városi séta hajléktalan szemmel olyan speciális idegenvezetés, ahol a túravezetők egyike hajléktalan ember, másikuk szociális munkás. Segítségükkel a séta résztvevői a hajléktalan ember szemszögéből láthatják a közterületeket, akár éppen azokat, ahol maguk is mindennap megfordulnak. Az idegenvezetők olyan helyeket mutatnak meg, melyek a hajléktalan emberek számára jelentőséggel bírnak, és közben történeteket mesélnek a saját életükről.
Az év során 13 sétát vezettünk, két tapasztalati szakértő túravezető és három szociális munkás közreműködésével. Sétáinkon 190 fő vett részt, a visszajelzések szerint értékes érzékenyítő programot teremtettünk. 2018-ban a Hajléktalanokért Közalapítvány pályázati támogatásának köszönhetően 3 különböző útvonalon tudtunk sétát vezetni.

Az „Élő Könyvtár" olyan emberekből áll, akik előítéletekkel és sztereotípiákkal gyakorta szembesülő csoportokat képviselnek, és akik gyakran diszkrimináció és társadalmi kirekesztés áldozatai. Mindegyikük egy- egy sorstörténet, akiket ki lehet „kölcsönözni" az életükre kíváncsi embereknek egy személyes beszélgetés erejéig. A beszélgetés során, a hallottakat végiggondolva, jobban megérthető a helyzetük, és az érdeklődők elfogadóbbá válhatnak irántuk. Élő Könyvtár programunk 2018-ban a korábbi évihez képest 60%-kal több meghívást kapott: tíz alkalommal kilenc Élő Könyvünk csaknem 100 főnek beszélhetett életéről.

A Mentőcsónak Egység - Stereo Akt színházi műhely rendezésében, valamint a BMSZKI partnerségével „Cím Nélkül / hajlék-kaland-játék" címmel színházi társasjátékot hoztunk létre. A darabot 2016-ban a 40 legfontosabb színházi előadás közé választották színházi kritikusok. Az előadást a mai napig játsszuk a Jurányi Házban, és 2018-ban eljutottunk az előadással több vidéki iskolába (Gyöngyös, Kápolnásnyék, Kecskemét), valamint a dunaújvárosi Cserkész Fesztiválon is nagy sikerünk volt vele. Meghívást az ország minden részéről szívesen veszünk.

A „Civil Kurázsi - Tabuk nélkül" iskolai program keretében több civil szervezettel együtt iskolákban szervezett, előítéleteket csökkentő előadásokat tartunk a fiatal generációnak. Az együttműködés keretében szervezett, többrésztvevős „Tolerancia-napokat" is meg tudunk tölteni programmal, olyan szervezetekkel karöltve, melyek szintén fontos témákban nyújtanak színvonalas előadást a fiataloknak. Így a Civil Kurázsi keretében az Uccu Alapítvány, a Haver Alapítvány, a Labrisz Egyesület, és az Amnesty International Magyarország érzékenyítő programjaival működünk együtt.
E program elérhetősége: bit.ly/2TUEdh5

Rendhagyó Osztályfőnöki Óra

Városi séta a Kazinczy utcában

2018 eseményei, támogatóink

A Menhely Alapítvány története során mindig is törekedtünk közösséget létrehozni azzal a céllal, hogy csoportoknak, szervezeteknek, különböző érdeklődésű embereknek segítsünk megérteni a hajléktalanság nehézségeit, megmutassuk a segítségnyújtás lehetőségeit. Munkatársak, önkéntesek, támogatók, baráti és művészeti körök fognak össze minden évben a hajléktalan emberek sorsának jobbításáért.

MŰVÉSZETI KÖTETEK KIADÁSA

2018 márciusában az Írók Boltjában mutattuk be Deli Bálint Attila Ha felnövök, gyerek leszek című posztumusz verseskötetét. A kötetről szóló beszélgetés résztvevői Deli Kata Dorottya, Tóth Krisztina, Baranyi Ferenc, Fekete András és Kepe Róbert, moderátora György Péter volt. A verseket Libor Laura színművésznő szólaltatta meg.

Május végére készült el a Fedél Nélkül utcalap negyedszázadnyi művészeti termését összefogó antológiája, Elmúlásunk hamutartója - A Fedél Nélkül alkotóinak antológiája (1993-2018) címmel. A kötetet ismét az Írók Boltjában mutathattuk be, s a júniusi Ünnepi Könyvhéten szerzőink közül többen is dedikálták azt az olvasóknak.

A Fedél Nélkül könyvsorozat újabb darabja, Röhrig Géza angyalvakond című verseskötete fontos mérföldkő számunkra. Ötven versben meséli el hajléktalan emberek történeteit, érzéseit a szerző. A könyv Nádas Péter utószavával jelent meg. 2018 telén kizárólag az utcalap terjesztőinél volt kapható a kötet, így a több mint ötezer elkelt példány megélhetésüket támogatta. A sikeres eladást segítette az Örkény István Színház, a Trafó Kortárs Művészetek Háza és a Radnóti Miklós Színház azzal, hogy a karácsonyi könyvvásár idején terjesztési helyszínt biztosítottak.
Két legutóbbi kötetünket beszámolónk 22-23. oldalán mutatjuk be.

A következő években több további önálló könyv kiadását tervezzük, emellett egy új antológia megjelentetéséhez is bőséges kézirat áll rendelkezésünkre.

SAJTÓKOMMUNIKÁCIÓ

Március végén sajtótájékoztatót tartottunk a 2018. évi Február Harmadika kutatás eredményeiről „Négy hajléktalan közül három lakásban élhetne…" címmel. A hajléktalan emberek körében végzett országos felmérésre immár a 20. alkalommal került sor. A hajléktalan-ellátás mellett egészen más segítő rendszerekre is szükség lenne - ez a 2018. évi Február Harmadika hajléktalan adatfelvétel első összegzésének eredménye - kapcsolódó összefoglalónk beszámolónk kiemelt írásunkban olvasható.

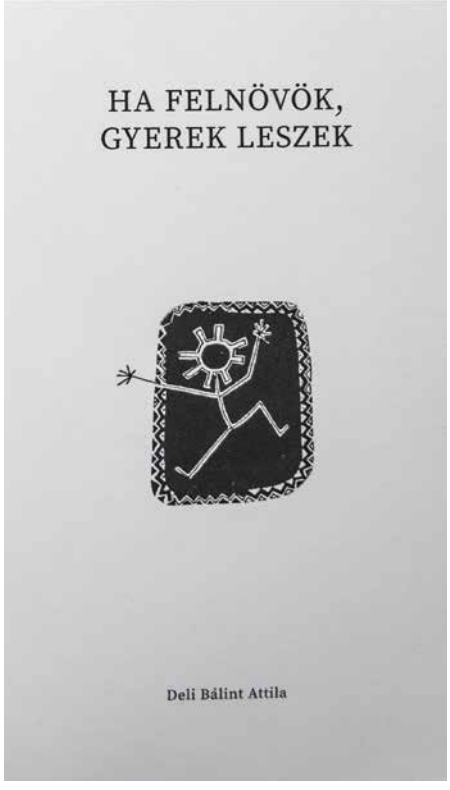

„NÉGY HAJLÉKTALAN KÖZÜL HÁROM LAKÁSBAN ÉLHETNE…"

Európában is egyedülálló módon, immár a 20. alkalommal került sor idén február 3-án az országos hajléktalan adatfelvételre. A Február Harmadika munkacsoport szakértőinek becslése szerint egy téli napon legalább 14 ezer ember van hajléktalan helyzetben Magyarországon, közülük 10 ezer ember valamilyen hajléktalanszálláson, 4 ezer ember közterületen alszik. Döntő többségüknek a jelenlegitől teljesen eltérő segítségre lenne szüksége: 4000 főnek lakhatási támogatásra, 7000 főnek lakhatási és egyben szociális támogatásra lenne szüksége, s ezzel önállóan is képes lenne lakni, 700 ember ápolást-gondozást nyújtó intézményi ellátásra szorulna. A jelenlegi szociális szállásnyújtás valamilyen formája mintegy 2300 ember állapotának felel meg.
A meglévő hajléktalanellátás mellett megfelelő lakhatási támogatásra, helyi mentális és szociális segítő hálózatra, az alkohol-, drogfüggőknek, pszichiátriai betegeknek rehabilitációs szolgáltatásokra, az értelmileg akadályozott, vagy testi fogyatékkal élő embereknek támogató szolgáltatásokra, a krízishelyzetbe kerülteknek krízisekezelő központokra lenne szükségük. A rászorultság és a szükségletek mértékét és módját vizsgáló szociális segítők diagnózisa alapján ezek a megoldások lennének indokoltak, még akkor is, ha ez folyamatosan (nem egy időpillanatban) sokkal több embert érintene, és több költségvetési kiadást igényelne.
A kutatás azt is megmutatta, a hajléktalanok 43%-a - bevallása szerint - súlyos, krónikus beteg, a hajléktalan nők közül közel minden második valamilyen lelki/pszichiátriai problémával küzd, a hajléktalanok 39%-át egy éven belül kórházban kellett kezelni. Mindezek következtében a hajléktalan helyzetben lévők többsége önerejéből nem tudná kifizetni önálló lakhatása költségeit, csak valamilyen segítséggel, támogatással.
A 20. adatfelvétel alapján képet kaphattunk többek között a hajléktalan emberek iskolázottságáról, munkavégzési lehetőségeikről, arról, hogyan nőtt meg körükben a romák, a sokgyerekes családokból származók aránya, milyen a sokgyerekes hajléktalanok, és a hajléktalan nők helyzete, mi a következménye annak, hogy minden ötödik hajléktalan állami gondozott volt valamikor, és minden második fiatal hajléktalan az állami gondozásból került ki.

ÉRZÉKENYÍTŐ PROGRAMOK

Az Első Kézből a Hajléktalanságról elnevezésű érzékenyítő programjaink fontos eszközei a hajléktalansággal sújtott emberek megismerésének. E programjainkról előző fejezetünkben részletesen számot adtunk.

Fontosnak tartjuk, hogy nem szokványos helyszíneken vagy formában is megjelenjünk, beszélgetésekkel, csoportos játékokkal járjuk körül a hajléktalanság és a szakmai segítő munka témáját. A következőkben a tavalyi év külső helyszínein végzett „nagyköveti" munkánkat foglaljuk össze.

Iskolai előadások a szociális munkáról

Hajléktalan embereket segítő szociális munkánk bemutatására több meghívást fogadtunk iskolák és kollégiumok részéről. Két kollégánk három helyszínen összesen 62 általános és középiskolás korú fiatal kérdéseire válaszolt a témával kapcsolatban.

Adományfesztivál

Májusra meghívást kaptunk a Charity Festre, a Bike Maffia Egyesület élménynapjára. A Nagykovácsiban tartott eseményen civil szervezetek mutatkoztak be. Közösen bográcsoztunk, az ételt a közterületre szorult hajléktalan emberek kapták meg.

Zuglói Gasztrofeszt

Immár sokadszorra vettünk részt alapítványunk Zuglói Utcai Gondozó Szolgálatával és Diszpécser Szolgálatával a Zuglói Gasztrofeszten. Adománykonyhával készültünk a vendégek fogadására, és munkánkról beszélgettünk.

Bánkitó Fesztivál

Júniusban újra kitelepültünk a Bánkitó Fesztivál civil programjára. A rendezvényen a Fedél Nélkül újság kreatív munkáját mutattuk be. Önkénteseink és gyakornokaink kézműves foglalkozást tartottak az érdeklődők számára.

Pszinapszis

A 2018-as Pszinapszis, ez a több évtizede a pszichológia iránt érdeklődő egyetemisták tavaszi rendezvénye, számunkra is új színt hozott. Szociális munkás, pszichológus, valamint tapasztalati szakértő kollégák részvételével kerekasztal-beszélgetést tartottunk A hajléktalanság „ítélete" címmel. A másfél órás beszélgetést sokan követték a helyszínen, és videófelvétel is készült a közösségi portálokra.

Zóna

Májusban az Autonómia Alapítvány támogatásával az ún. Zóna játék részesei voltunk. A 2016-ban kidolgozott sokszereplős játékban közös célunk a fiatalok érzékenyítése nehéz helyzetű társadalmi csoportokat bemutató, izgalmas nyomozós szerepjáték segítségével. A hajléktalanságról egy utcán élő hajléktalan karakter szemszögéből, valamint Leé József, hajléktalan költő egyik költeménye kapcsán beszélhettünk.

Civil Sziget

A Sziget Fesztivál Civil falujában az Adománycsúzli és Kártyavár nevű érzékenyítő társasjátékainkkal vettünk részt. A fesztiválozó fiatalokkal az adományozási kultúráról, a hajléktalan embert érő mindennapi igazságtalanságokról, azok megértéséről tudtunk hasznos beszélgetéseket folytatni.

A Sziget fesztiválon

A Charity Festen, Nagykovácsiban

SAJÁT RENDEZVÉNYEINK

Fedél Nélkül Év Alkotása díjai

2018-ben már tizenegyedik alkalommal kerültek átadásra e díjak az Eötvös10-ben tartott ünnepségen. Az otthontalan emberek pályamunkáinak legjobbjait kortárs művészek alkotta szakmai zsűri ismerte el, melynek tagjai Eifert János, Fekete András, Györe Balázs, Molnár Krisztina Rita, Szász Lilla és Tóth Krisztina voltak. Válogatás hangzott el a Fedél Nélkül lapban megjelent versekből és prózákból, Illésy Éva, Madarász Éva, Epres Attila színművészek és Dvorcsák Gábor szerző előadásában. Az est házigazdájaként is szerepet vállaló Huzella Péter előadóművész, valamint Baranyecz János „Branyó" és zenekara zenéltek.

Köszönet a támogatásért a Hajléktalanokért Közalapítványnak, a kiváló szakmai zsűrinek, a fellépőknek, az Eötvös10-nek, magánszemély támogatóinknak, és az utcalap Olvasóinak!

Felkai Béla-díj

A Felkai Béla-díjat 2012-ben elhunyt kollégánkra emlékezve adjuk át évente a szociális szakma egy-egy jeles személyiségének. A díjazás a fedél nélküli emberek jelölései alapján, szociális munkásokból, valamint volt munkatársunk családjából álló zsűri döntésével történik. A díj nyertese annak legmeggyőzőbb történetnek a hőse, melyben a segítő odaadása, elkötelezettsége találkozik a segített ember elismerésével.
A 2018-as Felkai Béla-díjról, az idei nyertes szociális segítőről bővebben írtunk beszámolónk 39. oldalán.

Kicsengettek klubestek a Gólyában

A klubbeszélgetés sorozatot elsősorban szociális munkásoknak, segítőknek találtuk ki arra gondolva, hogy a formális információáramlást segítsük, és az informális szakmai kapcsolatokat erősítsük. Első klubunkat októberben A szociálcinizmus kora címmel szerveztük. Az apropót az október 15-étől hatályos szabálysértési törvény változása adta, mely időponttól kezdve az életvitelszerű közterületen való tartózkodást büntethetővé válik. Meghívtuk a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) szervezetet is, hogy a helyzetről teljes képet kapjunk, valamint a szükséges teendőkről beszélgessünk.

Év Alkotása 2017. - díjazottak:
vers: Dvorcsák Gábor: Kisápadni a létezésből
próza: LeontinMed: Hóhéraid butasága
kép: Dvorcsák Gábor: Julius Shakespeare: Cambeth
A zsűri különdíját kapta: Pethő N. Gábor: Azt mondod
Deli Bálint Emlékdíjat kapott: Barta Pál: Miközben megy le a Nap

Dvorcsák Gábor: Kisápadni a létezésből

kisápadni a létezésből
befeketülni árnyékok közé
jajgatni holtakból fúvó széllel
élőben vágyakat korbácsolni az égbe

kékben zöldben sárgán
lila szederjes nyelvvel
lógva szavakból font spárgán

nem kéne figyelni a sorvégekre
pokolba mindenféle rímmel
ámmal és ímmel
csak mint egy kéthátú állat
adni teret bármely délutánnak

közösség s par excellence
ön- és énutálat...
beleharapva a tenger fenekébe
fekete űrben rugdalva
a teret kékre

hétről a nyolcra egyenlő
mínusz kilenc...
húsba zárva
a létből úgy kilengsz...

egyszerre voltál és már
nem vagy mégis leszel

****

Barta Pál: Miközben megy le a Nap

Tavakba kap!
Nagyokat kacsázva a vizekre
Szökell az Este.
Hogy a költő megírja,
A festő lefesse:
Tükröződik szemeidben
Szívem szerelme.
Egy könnycsepp az Alkonyat.
Szépre mossa, arcomban az arcodat.
Miközben: igazgyöngy lett
És tenyerembe gurult a Nap!

****

„Akinek nincs semmije, az annyit is ér” - ha rendszerré szerveződik, akkor a bennünket körülvevő problémák megoldatlanok maradnak, sőt, elmélyülnek. Milyen utat járt be a hajléktalanság kezelése a Kádár-rendszertől máig, az Alaptörvény és a Szabálysértési törvény legutóbbi módosításáig, s hova vezet ez az út? Mindennek a hátteréről, okairól beszélgetünk, vitatkozunk ezen az estén. (Dr. Győri Péter, szociálpolitikai és lakáspolitikai szakértő álláspontja)

„A szociálcinizmus törvényesítése: a hajléktalanság krimianalizálásával (Alaptörvény 4. módosítása) már elindult az alkotmányozó hatalom az alapjogsértő helyzet intézményesítése felé, ám a hajléktalanság abszolút tiltásával (Alaptörvény 7. módosítása) egy végképp méltatlan és jogsértő helyzetet teremtett. Miközben a keresztény kultúra védelme jegyében döntöttek a hajléktalanság tilalmáról, eközben a szociális biztonság, az emberhez méltó lakhatás feltételei egyre romlanak hazánkban. A TASZ álláspontja az Alaptörvény hetedik módosításáról, valamint az annak alapján módosított szabálysértési törvényről.” (A Társaság a Szabadságjogokért szervezet állláspontja)

Decemberben tartottuk következő Kicsengettek Klubunkat Aláírással a hajléktalanokért címmel. Ezúttal a törvényi szankcionálás szélesebb társadalmi következményeiről, hatásairól beszélgettünk. Meghívottjaink azon petíciók kezdeményezői voltak, akik tiltakozásukat fejezték ki az októberi törvénymódosítással szemben: vendégeink Erdős Virág író, költő, Dr. Ésik Sándor ügyvéd és Dr. Győri Péter közgazdász, szociálpolitikus voltak.

Fedél Nélkül 25 éves születésnapi ünnepség

A Fedél Nélkül negyedszázados születésnapját októberben, az Extra Budapestben ünnepeltük, a lap története eddig legnagyobb tortájával. A rendezvényre számos önkéntes, volt kolléga, jelenlegi olvasó, civil együttműködő jött el, és a lap szerzői és terjesztői is szép számmal ünnepelték együtt a múltat és a jelent, tervezték az elkövetkező éveket.

Az „Év Menhelyese(i)” 2018.

A Menhely Alapítvány életében hagyományosan december elején, titkos szavazással a kollégák választják meg az adott év Menhelyes Dolgozóját. 2018-ban különleges eset történt: holtversenyben Fialla Marianna, Vajdovics Marianna és Primuszné Sára Réka kolléganőinket ünnepelhettük karácsonyi rendezvényünkön. Portréjukat, valamint az Év Önkéntese-díj nyertesével készített rövid interjúnkat a 40. oldalon adjuk közre.

25 éves a Fedél Nélkül

NEMZETKÖZI TANULMÁNYUTAK ÉS BEMUTATKOZÁSOK

Az elmúlt évre jutott az Erasmus+ által támogatott TrainHouse program leglényegesebb fejezete, a programban vállalt három kézikönyv megírása és kiadása. A nemzetközi csapat munkáját e beszámoló önálló fejezetében részletezzük, ehelyütt a márciusi budapesti tréninghét eseményeiről számolunk be.
A teljes nemzetközi stábot meghívtuk a Kürt Nappali Centrumba, ahol interaktív játék keretében mutatkozott be Úton programunk stábja. Ugyancsak nagy érdeklődés övezte a Fedél Nélkül utcalap prezentációját, amikor is a terjesztésben, szerkesztésben, érzékenyítő programokban fontos szerepet vállaló tapasztalati szakértő kollégáink ismertették a lap köré szerveződött sokszínű munkájukat.

A TrainHouse program kapcsán a Hajléktalanokért Közalapítvány éves konferenciáján foglaltuk össze a két éven át zajló projekt tapasztalatait, bemutattuk az elkészült három kézikönyvet. Szekcióülés során a lakhatási támogatásban dolgozó sorstárssegítők szerepéről, valamint a témát felölelő kézikönyvről tudtunk színvonalas interaktív beszélgetést tartani.

A TrainHouse program katalizáló hatásaként egyes szervezeti egységeink a korábbinál bátrabban szerveztek külföldi tanulmányutakat. A látogatások célja a környező országok nagyvárosaiban zajló hajléktalanellátó munka feltérképezése mellett, a jövőbeli, uniós és más forrásból tervezhető nemzetközi együttműködésekhez partnerek keresése volt.

Kürt utcai Nappali Centrumunk munkatársai Bécsben jártak. A gazdag program során a helyi utcalappal, az Augustinnal, a Caritas Tageszentrum am Hauptbahnhof munkatársaival, a Volkshilfe Wien hosszú távon munkanélkülieknek szóló tanácsadó szolgálatával, valamint a Neunerhaus-Housing First munkájával is közelebbről megismerkedhettek.

A Fedél Nélkül stábja pozsonyi tanulmányútja sorána helyi érzékenyítő programok szervezőit kereste fel. Találkoztak a pozsonyi utcalap, a Nota Bene szerkesztőségével, valamint a Vagus nevű szervezet képviselőjével is.

Szeptemberben a Menhely Alapítvány és a Városkutatási Kft. közösen szervezte Budapesten a FEANTSA éves kutatói konferenciáját. A fakultatív programok egy részét alapítványunk biztosította: az utcai gondozó munkánkat mutattuk be a nemzetközi érdeklődőknek, valamint városi sétánkat szerveztük meg számunkra. Ez utóbbi a séták sorában másodszor szólt a hajléktalanellátásban dolgozó vagy kutató szakembereknek, és csakúgy, mint a korábbi, a visszajelzések szerint tudott újat nyújtani a szakembereknek is..

ADOMÁNYOZÁS

Idén harmadjára szerveztük meg a Fedél NÉPkül kampányt a volt Népszabadság szerkesztőségi munkatársainak támogatásával. A 2016 októberében megszüntetett napilap újságíróinak kezdeményezésére idén a Fedél Nélkül aktuális száma újra 12 oldalas, tematikus Népszabadság-melléklettel, profi egyedi címlappal, és a napilapban korábban megjelent kitűnő archív képekkel jelent meg. A lap szokásos példányszámának kétszerese kelt el a terjesztés két hete során. A terjesztőknek nyújtott adományok mellett az online adományokból 946800 forint érkezett az alapítvány számlájára. Az összegből a Fedél Nélkül utcalap munkáját, alkotóit és terjesztőit támogatjuk.

Novemberi „Hozz zoknit!" kampányunkat a fővárosi középiskolákban indítottuk el. Felhívásunkra idén is jelentős mennyiségű zokni, sapka, sál, kesztyű érkezett diákoktól, tanároktól, szülőktől. Az akcióban idén 16 intézmény vett részt.

A CEU dolgozói sokéves hagyományukat folytatva gyűjtöttek számunkra pénzadományt, amelyből a „Vajda 3" Éjjeli Menedékhely lakóit vendégelik meg meleg étellel a téli hónapok hétvégéin.

Karácsony idején Nieto Mercedes tánccsoportja jótékonysági táncesten gyűjtött 150 adag meleg étel elkészítésére, Oltyán János és barátai 300 adag egytálételt főztek és szolgáltak fel otthontalan ügyfeleinknek.

2018. december 5-én újra Mikulássá váltunk. Az erre az alkalomra készített sajátos Mikuláscsomaggal leptük meg a parkoló autósokat Budapest-szerte. Akciónk célja adományok gyűjtése és a figyelem felkeltése volt. A pozitív visszajelzések alapján idén is elmondhattuk, ismét sikerrel jártunk. A gyűjtés teljes bevételének nyereségét (kb. 100 000 forintot) a Fedél Nélkül utcalap hajléktalan embereket segítő, művészeti programjaira használjuk fel. A felkészülésről rövid videó is készült.

Az Euroflow Zrt. 2018 decemberében érkezett nagylelkű adományának köszönhetően 2019-ben a „Vajda 3" Menhely lakóinak természetbeni támogatása, gyógyszer, élelmiszer, orvosi ellátást segítő műszerek és egyes gyógyászati segédeszközök beszerzése valósul meg, valamint melegedőink vendégei jutnak ételhez.
Kiemelt támogatóink voltak továbbá 2018-ban a Morgan Stanley Magyarország Kft. és az AC Nielsen Kft.

A Menhely Alapítvány 2018-ban is nagyon sokat köszönhetett magánszemélyek és vállalkozások támogatásának. Az adományozások lehetőséget teremtenek a közvetlen kapcsolatra a hajléktalan és nem hajléktalan emberek között, emberivé, kézzel foghatóvá teszik a segítséget, egyúttal sok felismerést, jó érzést eredményeznek minden fél számára.

A Felkai Béla-díjkiosztó ünnepség

Felkai Béla-díj 2018

A Menhely Alapítvány 2012 decemberében elhunyt munkatársa, Felkai Béla emlékére díjat alapított. A díj oklevelet és pénzjutalmat magába foglaló sajátos szakmai elismerés, ahol maguk az otthontalan emberek jelölik a nyertes szociális segítőt. Felhívásunkra 2018 nyarán az otthontalan emberek az ország minden részéről 135 jelöltre összesen 359 jelölést küldtek. A hatodik alkalommal átadott díjat a zsűri döntése alapján 2018 novemberében Nemes János, a tatabányai Utcai Szociális Segítők Egyesülete szociális munkása kapta.

KÉZFOGÁS

2012. november

- Na jól van, anyám, menjünk - mondta a Béla, miután beszálltunk az orvosi rendelő előtt a kocsiba. Metsző hideg volt, egy embert vittünk be vizsgálatra valamelyik peremkerületből, ott is tartották lábadozni.
- Együnk valamit, nem? - ezt is mondta persze a Béla, hisz mindketten Hedóniából érkeztünk, ugye, bár mellette amúgy is lehetetlen lett volna hülye diétákat tartani. Kevésbé hülyéket is.

Mindent szeretett, ami az élet.

Mentünk előtte a bejelentés helyszínére - egy kupac, ennyi látszott csak a fekvő emberből. Béla leguggolt, a férfi felnézett. Bemutatkoztak egymásnak, kezet ráztak. Egy nagy mackó lapátkeze és a félig földön fekvő ember törékeny tenyere, sok nap lenyomatával a körmei alatt... Ez volt a Béla, partnerként kezet rázott, a bizalom megszületett, és már robogtunk is az orvos felé. És szívből, hitelesen csinálta. Nem véletlenül hívta sok ügyfél a Krízisautót találóan „a Béláéknak."

Máig büszkén mondom, hogy engem még a Béla tanított krízisautózni, ez olyan, mintha azt mondanám, Callas tanított énekelni. Nem azt jelenti, hogy ugyanolyan jó az ember, dehogy. De még láthatta a legjobbat, tanulhatott tőle. Nem bántam volna, ha még sok évig tehetem. Túl rövidre sikerültek a tanulóévek. Decemberben a Jóisten fogott Vele kezet.

2018. november

Kézfogás, taps.

Igen, kézfogás itt is, staféta ez szinte.

Béla 6 éve már, hogy itt hagyott minket, halála utáni évtől a hajléktalan emberek ajánlása alapján szakmánk egy képviselője megkapja a Felkai Béla-díjat. Nem a nyertes titulusa a lényeg, a varázsmondat kell, lehet vicces, vagy megrázóan őszinte vagy emberi. Épp, mint amilyen ő volt.

Idén Nemes János tatabányai szociális munkás kapta a díjat.

Nem szeretné kizárólag birtokolni ezt a kitüntetést - egyedül nem menne, mondta. Kellenek a kollégák, a csapat. Bélát nem ismerte, de nagyon büszke rá, hogy tovább viheti a szellemiségét. Mert akárhogy is, mindig itt van velünk. Napi szinten emlegetjük, hol hangosan nevetve, hol a távolba meredve.

Drága Béla! Imádtad volna a díjátadódat. Méltó helyre került a neveddel ellátott oklevél. Gyönyörű a családod, ott voltak most is. A kedvenc dalodra táncoltunk hajnaltájt. Jó, hát nem mentünk be utána a Vígszínházzal szembeni török büfébe, meg kártyacsata sem volt, ez tény. Valami nélküled már nem az igazi.

De mind, akik ott voltunk, nagyon szeretünk. Látatlanban is.

Na menjünk, anyám - mondom magamnak most. December van, hideg. Indulunk megfogni a felénk nyújtott kezeket.

Írta: Nuszer Mirjam
Fotó: Mónus Márton
Helyszín: Wesley János Főiskola

A győztest jelölő mondatok:

Bármikor, bármilyen problémával fordulhatok hozzá. Nagyon segítőkész, amit tud teljes mértékben segítséget nyújt. Nem utasít el, és nem mondja azt, hogy majd később mert most nem ér rá. Ő egy tisztességes, becsületes, jószívű, jóindulatú ember. Nem nézi le a hajléktalanokat, inkább felfelé egyengeti az útjukat. Tisztességesen és becsületesen végzi a munkáját! Nagyon sokat köszönhetek neki!

Jó szakember. Sokat segített a nyugdíj elérésemen. Nagyon segítő szakember.

Nagyon sok jó segítséget kapók tőle. Vidámkedvű. Jó szocmunkás, és az Isten őt ennek teremtette. Őneki köszönhetem ezt a sok jót, amit kaptam és hogy idáig jutottam. Mert, hogy mi is lett volna nélküle, mikor sok rosszon keresztülmentem az élet folyamán.
Köszönöm.

Szociális érzékenysége nagy. Megbízható, segítőkész, jó humorú, kedves, rendes. Nem nagyképű, pedig lenne mire. Intelligens, odafigyeléssel és odaadással végzi munkáját.

Sosem mond nemet, ha nem tud segíteni nem érzi jól magát. Jó szakember a feladatát becsületesen elvégzi bár csak ilyen barátom lenne „több".

János segítőkész szocmunkás munkáját legjobb tudása szerint látja el. Igen jószívű az ellátottakkal emberségesen bánik. Emellett okos, nagytudású ember.

Régóta ismerem és teljesen megbízható. Jól ismeri az embereket. Mindig mosolyog és segítőkész. Látszik rajta, hogy hivatása van. Sokan tisztelik, mert jó ember.

A szociális munkást azért javaslom díjazásra mert nagyon sokat segít nekünk. Mindig mosolyog, jókedvű és segítőkész férfi. Ha van probléma, mindent segít. Bármikor lehet hozzája fordulni. Ismer minket és így tud segíteni. Nekem is sokat segített. Segélyben, levélírásban. ...Nagyon támogatom őt!!

Sajnos olyan körülmények közé kerültem, hogy az ő segítségére szorultam. Magam nevelem 2 lányomat és az unokámat. Mindenben segít. Élelem, ruházat, jogi kérdésekben, felvilágosítás, munkahely keresés. Munkájára igényes. Segítőkész, korrekt úriember.

Év Menhelyesei 2018.

A Menhely Alapítvány életében hagyományosan december elején, titkos szavazással a kollégák választják meg az adott év Menhelyes Dolgozóját. 2018-ban különleges helyzet adódott: magas szavazati részvétellel holtverseny alakult ki, amit idén nem döntöttünk el egyvalaki javára - mindhárom kollégánk „nyert". Velük és róluk készült riportjainkat adjuk közre alább.

A SZEMÉLYES PÉLDA EREJÉVEL CSINÁLNI

Fialla Marianna, szociális munkás

Mióta foglalkozol hajléktalanokkal?

1994-ben kerültem - teljesen véletlenül - a Menhely Alapítványhoz. Akkoriban jöttünk föl Pestre, találtam magamnak egy középiskolában állást - szociológiát kellett volna tanítani érettségi utáni képzésben -, a munkaügyi központ viszont ide, az alapítványhoz közvetített ki. És ami miatt ezt a helyet választottam, az ahogy fogadtak. Az iskolában várnom kellett a portán, a tanáriban, itt behívtak, leültettek, és beszélgettek velem. Családiasabb volt a közeg.

Miről szól a hivatásod?

A kezdetekkor teljesen világos volt, hogy az embereknek abban kell segíteni, hogy minél rövidebb időn belül megszűnjenek hajléktalanok lenni. Az évek alatt viszont ez valahogy elhomályosul. Működtetünk egy nappali melegedőt, egy hajléktalanszállót, de ettől nem fog változni az emberek élete, csak életben maradnak.

Hogyan szembesültél ezzel?

2013-ban hat hétre kimehettem Dublinba, ott megfigyelhettem, hogyan dolgoznak a hajléktalanokkal foglalkozó intézmények. Azt láttam, hogy egy nagyon fontos gondolat határozza meg a működésüket: az, hogy az ember minél kevesebb ideig kényszerüljön hajléktalanként élni.

A magyarországi állapot és gondolkodás teljesen más. Mielőtt kimentem volna, itthon indult egy program, ami arról szólt, hogy utcán élőnek lehetett segíteni, hogy bemenjen szállóra például. Egy párral kezdtem dolgozni, akik albérletbe akartak menni. Az én javaslatomra, mivel nem volt pénzük, először fapadra mentek, majd kirúgták onnan őket. Ezek után egy átmeneti szállót intéztem nekik, vagyis bekerültek az ellátó rendszerbe, de ettől még nem szűntek meg hajléktalanként élni.

Milyen tapasztalatokat szereztél, milyen hatások értek Dublinban?

Az első három hétben nem igazán értettük egymást, annyira különbözött a gondolkodásunk. Vittem ki magammal fotókat arról, amikor emberek kiszolgáltatott körülmények közt, rendkívül elhanyagolt állapotban fekszenek az utcán. Nagyon furcsán néztek rám az írek, mert ők soha nem mutatják az embert kiszolgáltatott helyzetben. Mindig azt az embert mutatják, aki hihetetlen nagy akaraterővel és óriási erőfeszítésekkel ki tud jutni abból a nagyon nehéz helyzetből, amiben volt. Nem a hajléktalanságot, hanem a hajléktalanságon való felülkerekedést kommunikálják, és ez lényeges különbség az itthoni helyzethez képest.

Ezt próbáltam meg hazahozni, de kezdetben itt az Alapítványon belül is nehéz volt átadni. Olyan volt, mintha egy vastag vízburkon keresztül beszélnék, nem értettük egymást. Rájöttem, hogy nem elmondani kell mindezt, hanem a magyar viszonyoknak megfelelően, amit lehet átültetni, és a személyes példa erejével csinálni. A Gyorsítósáv nevű programunknál tréningeket tartottunk hajléktalanoknak, ami az önbizalom növelését célozta és az álláskeresésre készített föl, mentori támogatással kiegészülve. Egy ottani önkéntessel találtam meg a közös hangot, megerősített abban, hogy ideát kell adni az embereknek. A munkavállalás nem lehet cél, hanem az eszköz arra, hogy az élet jobb legyen.

Mondanál egy példát?

Az említett párt, akik átmeneti szállóra kerültek, onnan is kirúgták, és újra az utcán kényszerültek élni. Megkérdeztem tőlük „Mit akartok?" amire azt felelték „Nem érted meg? Albérletbe szeretnénk menni." A férfi ács volt, elment dolgozni és néhány héten belül sikerült a tervünk, és azóta már tulajdonosok lettek. Korábban nem vettem őket komolyan, pedig volt céljuk, és nekik volt igazuk. Az ember sokszor be van zárva a szakmaiságába a saját hiúsága, a szakmai prekoncepciói hátráltatni tudják. és nehéz meghallani, amit az ügyfél mond, amit akar. Nagyon sokat tanultam akkor tőlük.

Az ÚTON program már erre az ideára van felépítve.

Miben más az ÚTON?

A programnak az a célja, hogy az emberek kijussanak a hajléktalanságból. Az álláskeresés most perifériás szolgáltatás, nincsen tréning, tehát ilyen szempontból személytelenebb. Rengeteg emberrel dolgozunk, az álláskeresős részeket önkéntesek végzik.

Hogyan lesz valakiből önkéntes?

Van önkéntes képzésünk, melyben a személyes megtapasztalás elsődleges az ügyfelek kezelésében, így a képzésében, és a munkavégzésben is. Sokkal többet ér, mint bármelyik előadás.

Hogyan élted meg a kollégáktól érkező elismerést?

Ez nem az én egyedüli érdemem, hanem az önkénteseké, a kollégáké, az elmúlt négyévnyi közös munkánké ez az elismerés, ami természetesen nagyon jól esett. A korábbi nézőpontváltásom átültetése az itthoni viszonyokba volt az elsődleges célom, célunk. A hajléktalanság rossz, és ha ebben egyet tudunk érteni, akkor minden egyes adóforintot úgy kell elköltenünk, olyan struktúrát kell felépítenünk, ahol egy ember, egy család minél rövidebb ideig kényszerül otthontalanul élni.

MOSOLYT CSALNI AZ ARCOKRA

Vajdovics Manna, szociális munkás

Mannával interjút készíteni nem egyszerű feladat, mivel munkatársai szerint is „rejtőzködő típus," nem igazán kedveli a nyilvánosságot. Beszélgetni mégis nagyon könnyű vele, hiszen szívélyesen, mosolyogva mesél munkájának vidám és nehezebb pillanatairól. A Práter utcai Nappali Melegedőben szinte a kezdetektől szociális munkásként biztosítja, hogy a betérők étkezhessenek, tisztálkodjanak, ügyeiket intézzék.

Az elismerést - ahogy óvatosan fogalmazza - vegyes érzelmekkel fogadta. Érzi, hogy a munkatársak elismerése különösen értékes, de nem a címeket, hanem a munkáját szereti jobban, ez most nem is úgy fontos. Sokkal fontosabb, hogy azoknak az arcára tud mosolyt csalni, pár percnyi vidámságot csempészni, akik naponta küzdenek meg a túlélésért, akiknek az élete kívülről szemlélve szinte teljesen céltalan és kilátástalan. A hajléktalanságból kitörni, a korábbi élet nyugalmát, békéjét, kiszámíthatóságát visszaszerezni szinte lehetetlen, alig akad rá példa. Aki lecsúszott, nemigen talál többé szerető családot, boldog otthont, jól fizető állást, és nem tanul meg sem az érzelmeivel, sem a pénzzel okosan bánni. Ezért is nagyon fontos, hogy a melegedő egy kis biztonságot jelentsen a bizonytalanságban.

Ezt a munkát nem lehet megtanulni, vagy tudja valaki, vagy nem. Olykor egy megértő mosoly, egy kedves érintés segít a fájdalmakat feledtetni, máskor határozottnak, szigorúnak és keménynek kell lenni, hiszen sokan az ügyfelek között antiszociálisak, szenvedélybetegek.

A sok itt töltött év tapasztalata azt is hozta, hogy a pszichiátriai értelemben segítségre szoruló emberekkel könnyen szót ért. Mint mondja: „valahogy érzem őket, és emiatt megnyílnak nekem." Az ittas emberekkel már nem ez a helyzet, sok-sok türelem, többszöri nekifutás szükséges ahhoz, hogy energiái ne csappanjanak meg, ws úgy érezze, értelme van a munkájának.

Beszélgetnénk még, de két ügyfél civódása egyre hangosabban hallatszik be az utcáról. Manna feláll, kimegy, közéjük lép és pillanatok alatt rendet teremt. Nyilvánvaló, hogy nem csak tisztelik és szeretik, de tekintélye is van...

ADNI MINDENKOR JÓ
Primuszné Sára Réka, közösségi kapcsolatok

Nem szereti a dobpergést meg a nyilvánosságot, persze, csak ha saját magáról van szó. A mi nyilvánosságunk, azaz a Menhely Alapítvány arculata köszönhető neki. Bárhol vagyunk, akár közösségi főzést csinálunk, vagy érdeklődő emberekkel beszélgetünk, abban benne van a Réka kitartó munkája.
Talán ő tudna a legtöbbet mesélni arról, mire van éppen szüksége a hozzánk forduló embereknek, hiszen hozzá futnak be az adománykérések is.
Réka, kéne törölköző a lábadozónak, meg cipő, hátizsák, farmer, zokni...
És még több városi séta, a fesztiválra pályázat, Pszinapszisra asztal, a közös lábasba vöröshagyma. És ő intézi.
Rengeteg energia, tapasztalat, meg nem szűnő tanulás kell ahhoz, hogy naprakész legyen.
Az, hogy ő is az Év Menhelyesei között találta magát, ékes bizonyítéka annak, mennyire erősen érezhető munkája, nélkülözhetetlenségét hála Istennek érezzük mi, kollégák is. Azt hiszem, akkor lenne tűpontosan megfogalmazható ez a sokféle munka, ha ne adj Isten, egyszer úgy döntene, nem csinálja.
Egy személyes történettel szeretném alátámasztani, miért is került jó helyre az a díj:
Még kezdő koromban, lelkesen vetettem bele magam a rendezvényeken való részvételbe, és az előkészítésekkel járó ötletelésekbe. Egy téli, korán sötétedős napon úgy elszállt az idő, hogy mikor felnéztem az órára, tudtam is, esélyem nincs odaérni a város másik végébe, ovis kisfiamat időben elhozni. Egy hatalmas káromkodással felpattantam a székből és kirohantam az irodából - ha nagyon ideges vagyok, felpattanok és teszek egy kört, na nem mintha ettől bármi változna.
Pedig akkor változott. Mire visszamentem a bőgéstől lefolyt sminkkel, ő csak annyit mondott: „itt a pénz a taxira, három percen belül itt a kocsi. És ne idegeskedj, kérlek."
Köszönöm, Réka. Ezt is...

Év Önkéntese 2018.

Az Év Önkéntesének 2018-ban **Albert Kingát,** *az Úton és a Gyorsítósáv programok önkéntes segítőjét választottuk. aki munkánkban öt éve a lakhatásba és munkába segítő programjainkban vállalt nagyon fontos részt.*

Mindig érdekelt, mi vesz rá embereket arra, hogy ingyen dolgozzanak. Sok önkéntes vállal feladatokat állatmenhelyeken, azért, mert szereti az állatokat, és jó érzés védtelen jószágokat megmenteni, gyógyítani, gondozni. Na de embereket? Az rémesen megerőltető, idegőrlő, ráadásul hajléktalan emberekkel foglalkozni szinte reménytelen vállalkozás. A társadalom peremére szorultak annyira esélytelenek. Semmi eszközünk arra, hogy jobb helyzetbe segítsük őket. Illetve egyetlen eszközünk van. A saját személyiségünk. Ha azt sulykoljuk emberünkbe, hogy te értékes vagy, te szerethető vagy, te képes vagy sok mindenre, előbb utóbb elhiszi magáról, ez növeli a teljesítő képességét is. De csak nagyon kicsit. És nagyon sokáig kell küzdeni egy ember problémáival, mire felcsillan valami kis halovány remény. Madách valami olyasmit írt, hogy a lét értelme a küzdés maga. Lehet, hogy keveset, vagy semmit nem érünk el, de elmondhatjuk, hogy értelmesen élünk.

Önkéntesnek lenni számomra azt jelenti, hogy teszek valamit valaminek az érdekében, ami iszonyatosan zavart. Amíg én otthon éltem Romániában, láttam utcán élő embereket. Teljesen eszköztelennek éreztem magam, nem tudtam, hogy lehetne segíteni. Nem tudtam, kihez forduljak, ki foglalkozik ezzel. Amikor ideköltöztem, és itt is ezzel a problémával szembesültem, nagyon jó volt tudni már, hogy tudok tenni az emberekért. Számomra egy kicsit a bűntudat csökkentése és lelkiismeret-nyugtatás. Ezért kezdtem el önkénteskedni. Ugyanakkor még tanultam, még nem dolgoztam ezen a területen, de úgy éreztem, nem tudok tovább várni, valamit tennem kell.

Amikor elkezdtem önkéntesként dolgozni, még egyetemre jártam, elég rugalmas volt az időbeosztásom, megtehettem, hogy akár hét közben is volt az a heti három-négy órám, amit erre tudtam áldozni. Szerencsére a Menhely Alapítvány munkatársai is rugalmasak voltak ebben. Most már teljes munkaidőben dolgozom, de meg tudott maradni az önkéntesség az életemben, szombaton délelőttönként járok be a Kürt utcába, amikor tehetem és szükség van rám.

Ezeken az alkalmakon önéletrajzot írtunk az érintettekkel, állást és albérletet kerestünk, a számítógép használatát tanultuk. Ha azt nézem, hány embernek lett munkája, hány embernek oldódott meg a lakhatása, akkor nyilván nem óriásiak a számok. Ezzel tisztában voltunk, miközben dolgoztunk az érintettekkel. Nem csak az a pozitívum, hogy valakinek lett lakása, lett munkája. Nagyon sokszor arról szól, hogy beszélgetünk, elérünk valamit közösen, és az sikerélmény. Amikor megírjuk az önéletrajzot, jó érzés szokott lenni, hogy az emberek újra leltározzák, mennyi sikert értek el eddigi életükben, mennyi mindenhez értenek. Az is óriási sikerélmény, amikor jelentkezőinket megkeresik, hogy bemenjenek állásinterjúra.

A Gyorsítósáv programban többször találkoztunk ugyanazokkal az emberekkel, intenzív közös folyamat volt, mindenkivel több órát töltöttünk együtt. Láttuk, hogy hétről hétre lelkesebben, boldogabban jönnek vissza. Látták, hogy másoknak is van beléjük vetett hite, ezért maguknak is lett hitük. Az Úton programban is volt, akivel hosszabb ideig dolgoztunk együtt. Amikor találkoztunk eleinte én nyomogattam a gombokat a számítógépen, majd egyre inkább ő kezdte el kezelni a gépet. Jelezte, hogy ezt meg akarja tanulni, és egyre nagyobb lett benne a bátorság. Ha az embernek nő az önbizalma, vagy visszakap egy kis reményt, az kisugárzik a munkaszerzési motiváltságra éppúgy, mint az emberi kapcsolatokra.

Önkénteseink munkája

A mi önkénteseink nem pusztán jótékonykodnak, nem csak távolról és arctalanul segítenek, hanem valódi kapcsolatot alakítanak ki az otthontalan emberekkel. Nálunk lehetőségük van megismerni az otthon nélküli emberek világát, megérthetik a hajléktalanságig vezető egyéni utakat. Mi pedig tanulunk önkénteseinktől: derűt, felelősségtudatot, és ezerféle szakértelmet. Színt hoznak az életünkbe, felélesztik a bennünk időnként bizony megkopott lelkesedést. Önzetlenségük és szinte végtelen munkabírásuk mindannyiunk számára példaértékű.

2018-ban 229-en vállaltak alapítványunknál egyszeri vagy folyamatos önkéntes munkát. Közülük - a hosszabb távú munkákban - 38 fő idén jött hozzánk először segíteni.

A „Vajda 3" idősek otthonában és lábadozójában 3 önkéntesünk az idős, beteg emberek gondozása körüli teendőket látta el. Beszélgettek, kártyáztak velük, vagy adomány ruhákat szortíroztak, raktárunkat rendezték, mások hétvégenként meleg ételt hoztak az éjszakai szállás lakóinak.

Práter utcai melegedőnkben 30 fő, Kürt utcai Nappali Centrumunkban 24 fő dolgozott: ételt osztott, mosásban segített, ruhát válogatott.

Ebben az évben is önkéntes munkával támogatta klienseinket a budapesti Bike Maffia Egyesület. Plusz Egy Szendvics akciójukkal a középiskolás diákok által gyűjtött szendvicseket juttatták el melegedőinkbe.

A terepen is számíthattunk önkénteseinkre: Krízisautónkon hárman segítették az utcai gondozói munkát.

A hajléktalan emberek lakhatásához, munkajövedelem szerzéséhez segítő programjaink mindegyikében évről-évre nélkülözhetetlen társaink az önkéntesek. Az Úton programban 2018-ban tízen dolgoztak. Kétszeri felkészítő képzésüket követően egyéni és csoportos tréningeket tartottak, önéletrajz készítését, állásinterjúra felkészítést, internethasználatot oktattak, pénzügyi tanácsadást tartottak, segítettek lakáspályázatokra való jelentkezésekben.
A Pályamódosító programban hasonló tartalommal 8 önkéntes segítő dolgozott.

Önkénteseink a Fedél Nélkül utcalap megjelenéséhez is számtalan kreatív segítséget nyújtottak. Szerkesztőségi találkozókon ötleteltek velünk, rendezvények lebonyolításában, kiállítások megszervezésében, fotódokumentáció készítésében, közösségi oldal működtetésében, grafikai, tördelési, fordítási, archiválási, postázási munkákban, legújabban kommunikációs, művészeti és közönségszervezésben vettek részt.
2018-ban 66 önkéntes munkatárssal tudtunk együtt dolgozni, akik közül húszan idén érkeztek.

Az iskolai közösségi szolgálat keretében 2018-ban két érettségi előtt álló diák végzett hasznos munkát a hátrányos helyzetű emberekért.

Munkatársi, baráti csoportok közül a Morgan Stanley Magyarország Kft. munkatársai többféle adománygyűjtés mellett jól szervezett önkéntes munkával is segítettek. Hozzájuk hasonló segítséget idén a Nielsen Kft., a Colonnade Insurance S.A. és az OTP Bank Nyrt. adtak számunkra. Felújítási munkákban, raktárrendezésben, továbbá ételkészítés és -osztásban voltak pótolhatatlan segítőink. Karácsonykor és húsvétkor, mint évek óta mindig, baráti társaságok vendégeltek meg melegedőnkben 450 rászoruló embert.

Az Év Önkéntesének 2018-ban Albert Kingát, az Úton és a Gyorsítósáv programok önkéntes segítőjét választottuk. aki munkánkban öt éve vesz részt.
Kinga elkötelezett munkájával és rengeteg rászánt idejével oszlopos tagja lett a lakhatásba és munkába segítő programjainknak. A programhoz újként kapcsolódó önkéntes kollégák felkészítésében és a program interaktív bemutatkozásának kialakításában is fontos szerepet vállalt. Beszámolónk 41. oldalán vele készült interjúnkat osztjuk meg.

Hálás köszönet illet minden egyes velünk dolgozó önkéntes munkatársunkat, amiért szabadidejüket áldozzák a hajléktalan emberek megsegítésére!

Önkénteseink munkája

Önkéntesek képzése

E képzés fontos mérföldkő a szociális segítőként dolgozni kívánó önkéntesjelöltek életében - az első munkák előtt elkötelez, élményt és valódi elmélyülést ad, valamint segít a munkakörnyezetbe és sajátos helyezetekbe való beilleszkedésben.

Harmadik éve tartjuk meg az Úton programhoz csatlakozó önkénteseknek a felkészítő tréninget, melyhez idén a Pályamódosító program stábja is csatlakozott. Két régi önkéntesünk és két szociális munkásunk állította össze a képzés anyagát, és fejleszti az új tapasztalatokra építve. Akétnapos képzést 2018-ban két alkalommal szerveztük meg, összesen 28 főnek.

Az első képzési napon a „saját élményű fapad-beengedés" célja, hogy megismerjék a leendő önkéntesek, mi történik ma Magyarországon egy családdal, egy párral, vagy egyedülállóval, ha elveszíti otthonát. Meddig kényszerülnek az emberek otthon nélkül élni? Vajon együtt tud-e maradni a család? Milyen körülmények között fogják tölteni éjszakáikat és mindennapjaikat? Hogyan változnak meg a személyes kapcsolataik? Minden program során megkérjük a résztvevőket, mondják el mit tapasztaltak abban a röpke órában amíg egy hajléktalan ember életét élték.

A második képzési napon leendő segítőink hajléktalan emberek rövid önvallomásain keresztül ismerik meg a hajléktalanság strukturális és egyéni okait. Hosszú ideje velünk dolgozó HR-es önkéntesünk készít fel önéletrajzírás és álláskeresés témájában a leendő munkára. Korábbi önkénteseik által megélt kellemetlen szituációkban próbálhatják ki magukat a résztvevők fontos témákat boncolgatva: pl. magázódjanak-e vagy tegeződjenek-e az ügyfelekkel, hogyan kezeljék személyes adataikat, mit tegyenek, ha a kliensek kölcsön akarnak kérni.

Önkéntes kollégák képzési napja

A résztvevő leendő önkéntes munkatársak gondolataiból idézünk:

Olyan, mint a börtön, csak nem vagy bezárva.
Hiányzik a szépség az életből!
Nincs kanalad, bögréd, pizsamád, ágyneműd.
Az idődet nem te osztod be.
Nem ölelheted meg, akit szeretsz...
Hátamon a házam...
...a szabadság hiánya.
Nem reggelizhetem azt, amit akarok!
Nem lehetek együtt szeretteimmel.
Nem akkor kelek, amikor akarok.
Reggel nem ihatok a pizsamámban a saját bögrémből kávét!
Nem lehetek a családommal, idegen emberek kel kelek és fekszem.

KÖSZÖNJÜK!

Munkánk eredményességét és sikereit 2018-ban is nagyban meghatározták támogató partnereink: nagyon hálásak vagyunk minden hivatalos szervnek, médiumnak és újságírónak, nonprofit szervezetnek, iskolának, vállalkozásnak, és bizalmával megtisztelő MAGÁNSZEMÉLYNEK, akik úgy döntöttek, támogatják a hajléktalan emberek felé tett erőfeszítéseinket!*

Kiemelt támogtói partnerek:
Budapest Főváros Önkormányzata
Magyar Államkincstár
Hajléktalanokért Közalapítvány

Támogatóink, együttműködő partnereink:
Baptista Szeretetszolgálat Országos Szociális Segítő Központ
Budapesti Rendőrfőkapitányság Közlekedésrendészeti Főosztály
budapestUNDERGUIDE
Centrál Színház Nonprofit Kft.
Civil Impact Nonprofit Kft.
ERSTE Stiftung
Foundation Open Society Institute
Fővárosi Önkormányzati Rendészeti Igazgatóság
„la Caixa" Alapítvány
Kossuth Kiadó
Mentor Kiadó
Marqard Media Mo. Kiadó
Mentőcsónak Egység - Stereo Akt
NIOK Alapítvány
Nyílt Társadalom Intézet Alapítvány
OTP Bank Nyrt. Adhat.hu
Pécs MJV Önkormányzata
Pozsonyi Pagony Kft.
Székesfehérvár MJV Önkormányzata
Urban Communications
A Város Mindenkié csoport
Veszprém MJV Önkormányzata
Wunderlich Produkciós Iroda

Konzorciumi partnereink:
Baptista Szeretetszolgálat BIK
Baptista Szeretetszolgálat Utcafront
Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei
Hajléktalanokért Közalapítvány
Keresztény Advent Közösség
Kiút Egyesület
Kürti Erzsébet Önsegítő Egyesület
Magyar Evangéliumi Testvérközösség
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület
Magyar Vöröskereszt Budapesti Szervezete
Menedék Alapítvány
Menedékház Alapítvány
Misszió Alapítvány
RÉS Szociális és Kulturális Alapítvány
Tiszta Forrás Alapítvány
Twist Olivér Alapítvány
Utcáról Lakásba Egyesület

Támogatóink:
AC Nielsen Piackutató Kft.
Aluchrom Bt.
Angol Nyelvű Színház Közhasznú Alapítvány
Artwork Photo Kft.
Atoll Solution Kft.
Béke Mezőgazdasági Szövetkezet.
Bike Maffia Egyesület
Budapestinside Kft.
Carbon Grafit Kft.
Della Print Kft.
Euroflow Zrt.
FourSeasons Hotel Gresham Palace Budapest
Fővárosi Állat- és Növénykert
G-Audit Könyvvizsgáló Kft.
Gázexpress Kft.
Generali Biztosító Zrt.
Hankook Tire Magyarország Kft.
Hanoi PHO Étterem
Harmati Bt.
Hepa-Com Kft.
HFC Technics Kft.
Hungarorisk Kft.
ILO DWT / CO Budapest
Innobova Kft.
Ipoly-Rákóczi Kft.
Káliop Bt.
Líra Könyv Zrt.
MagNet Bank - Segítő Bankkártya Program
Magyar Élelmiszerbank Egyesület
Mates Program Organizer Kft.
MKBC Kft.
MKIK GVI Nonprofit Kft.
Morgan Stanley Magyarország Kft.
Navilis Tanácsadó Kft.
Népszabadság Egyesület
Piringer Kft.
PPG Trilak Kft.
Raduc Mix Kft.
Real Expert Kft.
RETURPACK Országos Környezetvédelmi és Szolgáltató Kft.
Segítő Szűz Mária Leányai
Sensitiv Kft.
TCC Global
TopSafe Kft.
Trio Lingua Bt.
Varjú Fémmegmunkáló Kft.
YourCause LLC

Dolgozói, iskolai, baráti gyűjtések:
Anamé Program - LG Brahman Kft.
Alternatív Közgazdasági Gimnázium
BME által alapított Két Tanítási Nyelvű Gimnázium
Budapesti Gépészeti SC Ganz Ábrahám Szakgimnáziuma
Budapesti GSzC Pestszentlőrinci Közgazdasági és Informatikai Szakgimnáziuma
Budapesti Innovatív Gimnázium
BVHSZC Gundel Károly Szakképző Iskolája
Celanese Magyarország Kft.
Csanádi Árpád Általános Iskola és Gimnázium
Eötvös József Gimnázium
Lauder Iskola
Morgan Stanley Kft. munkatársai
Nieto Mercedes és tanítványai
Oltyán János és barátai
Pesti Barnabás Élelmiszeripari Szakgimnázium
Sylvester János Református Gimnázium
Szent Ignác Jezsuita Szakkolégium
Újpesti Károlyi István Általános Iskola és Gimnázium
Veres Pálné Gimnázium
Veres Péter Gimnázium
Vörösmarty Mihály Gimnázium

Rendezvények:
Átrium Film-Színház Kávézó
Bálint Zsidó Közösségi Ház
Bánkitó Fesztivál 2018.
DocuArt Filmművészeti Központ
Eötvös10 Közösségi és Kulturális Színtér
FSZEK Kassák Könyvtára
Írók Boltja
Jurányi Ház
Kozma Kávéház
MKKE - Ünnepi Könyvhét 2018.
Pszinapszis 2018.
Sziget 2018.
Wekerle Társaskör
Wesley János Főiskola
Zuglói Civil Ház

Médiatámogatók:
ARTmargók portál
Civil Rádió
Litera
Marquard Média
Nagylátószög Magazin
Népszava
Promenad.hu
Rádió Bézs
Új Ember
Zugrádió

* *Magánszemély támogatóink nevét személyiségi és adatvédelmi okokból nem hozzuk nyilvánosságra - de fontos elmondanunk, hogy kitartó és nagylelkű segítségükért nagyon hálásak vagyunk!*
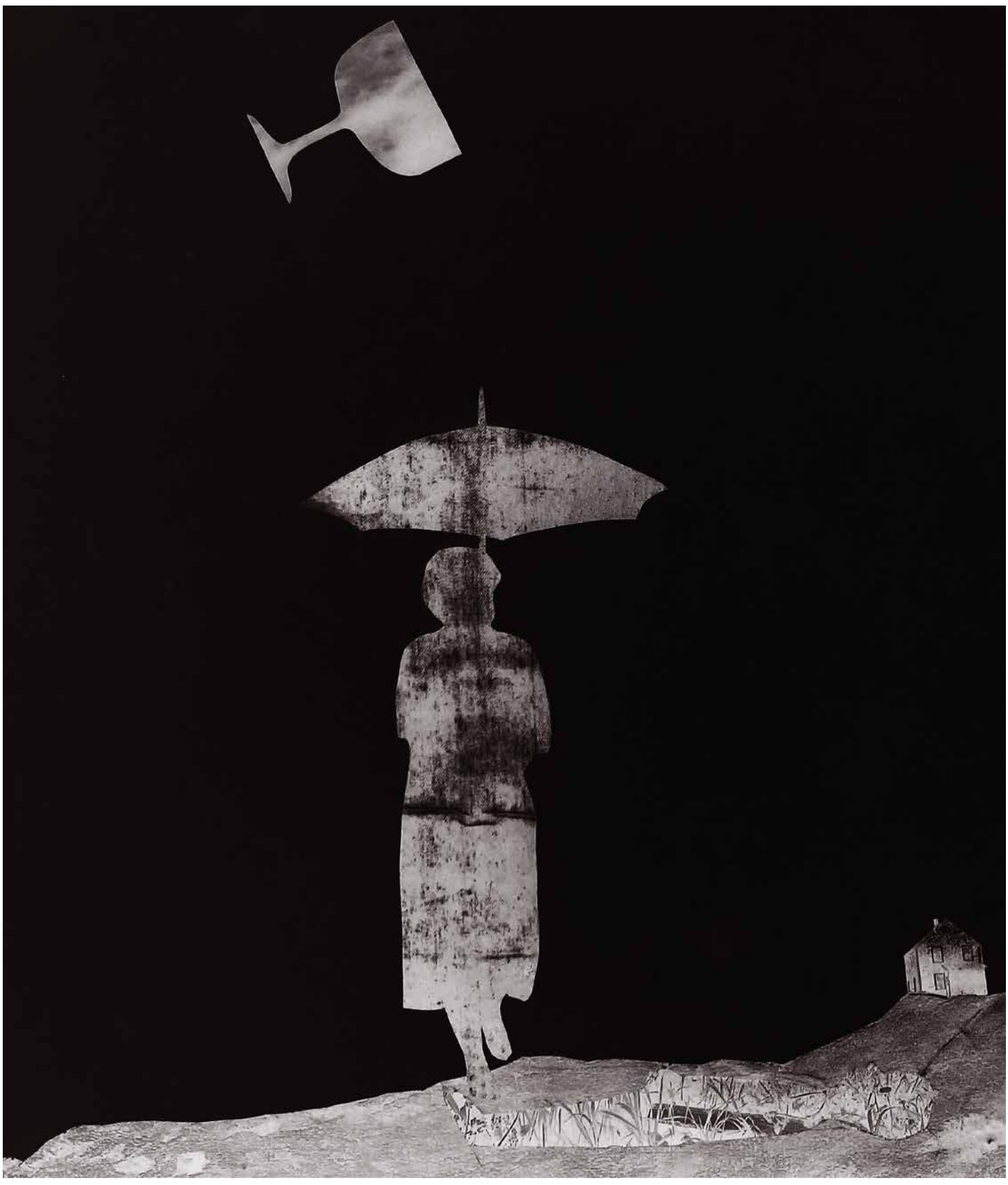
Boldogság
„Tudja, a világon a legboldogabb akkor lennék, ha munka után meg kéne kérnem a kollégámat, hogy segítsen felcipelni az új hűtőnket a lakásunkba, mert megleptem a feleségem."
A mondat, amiben MINDEN benne van...